

หมวด ก.

เปรียบเทียบอักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้กับอักษรไทยกลางและอักษรไทยเหนือ

อักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์	อักษรไทย	อักษรไทยเหนือ
p	ป	๒
t	ต	๓
c	จ	๔
k	ก	๑
ʔ	อ	๖
ph	ผ พ ภ	๕ ๗ ๘
th	ฐ ท ฑ ฒ ฑ ฒ	๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓
ch	ฉ ฐ	๑๔ ๑๕
kh	ข ฅ ฌ ฆ	๑๖ ๑๗ ๑๘
b	บ	๑๙
d	ฎ ฏ	๒๐
f	ฝ ฟ	๒๑ ๒๒
s	ซ ศ ษ ส	๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖
h	ห อ	๒๗ ๒๘
m	ม	๒๙
n	น	๓๐
ñ		
ɲ	ง	๓๑
y	ย	๓๒ ๓๓

อักษรที่เ็นในวิทยานิพนธ์

อักษรไทย

อักษรไทยเหนือ

๗	จ	๐
r	ง	๑
l	ช	๒
i	ฉ	๓
i:	ค	๔
e	ก	๕
o:	ข	๖
e	แ	๗
e:	เ	๘
±	ว	๙
±:	ร	๑๐
a	เ	๑๑
a:	อ	๑๒
a	ะ	๑๓
a:	า	๑๔
u	ุ	๑๕
u:	ู	๑๖
o	เ	๑๗
o:	อ	๑๘

อักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์	อักษรไทย	อักษรไทย เหนือ
o	โ ะ	-
oa	โ	โ
ia	เ	-
±a	เ	-
oa	วิ	-

บรรณยุกต์

(ไม่มีเครื่องหมาย)

(สามัญ—ไม่มีเครื่องหมาย)

1

.

2

.

3

.

4

-

5

.

หมายเหตุ ตัวอักษรไทยเหนือนี้ คัดจากหนังสือหลักภาษาไทยพ้ายของ

พระธรรมราชาบุตร

หมวด ก ข

บัญชีคำ

บัญชีคำต่อไปนี้จัดตามลำดับตัวอักษรดังนี้

<u>พยัญชนะต้น</u>	k	(ก)	kh	(ข ค ฆ)
	ng	(ง)	c	(ฉ ช)
	ch	(ฉ ร)	ñ	(ญ)
	d	(ฎ ต)	t	(ฏ ถ)
	th	(ฐ ท ฑ ฒ ท ษ)	n	(ณ น)
	b	(บ)	p	(ป)
	ph	(ผ พ ภ)	f	(ฟ พ)
	m	(ม)	y	(ย)
	l	(ล)	w	(ว)
	s	(ศ ษ ส)	h	(ห ฮ)
	r	(ร)		

<u>พยัญชนะท้าย</u>	k	(ก)	ng	(ง)
	t	(ต)	n	(น)
	p	(ป)	m	(ม)
	y	(ย)	w	(ว)
	r			

<u>สระ</u>	a	(อะ)	a:	(อา)
	i	(อี)	i:	(อี้)
	ɨ	(อึ)	ɨ:	{ อือ }
	u	(อุ)	u:	(อู)
	e	(เอะ)	e:	(เอ)
	ɛ	(แอะ)	ɛ:	(แอ)
	o	(โอะ)	o:	(โอ)
	ɔ	(เอะ)	ɔ:	(ออ)
	ɛa	(เอีอะ)	ɛa	(เอือ)
	ua	(อัว)		

<u>วรรณยุกต์</u> ไม่มีเครื่องหมาย (สามัญ)	1	(จิตวา)	
๒	(เอก)	3	(โท)
4		5	(ทรี)

คำว่า กฺ หมายถึงคู่ตัวอย่างประโยคในภาคผนวก ค. และ ใบของหมากเทศ กล่าวถึงลักษณะที่แตกต่างกันของเสียงในภาษาเชียงใหม่กับภาษารุงเทพ

ตัวอย่าง " ช. ม. พัญชนะต้นเป็นเสียงเบา /k-/ ก.ท. เป็นเสียงหนัก /kb-/ " หมายความว่าลักษณะที่แตกต่างของ /k-/ กับ /kh-/ คือเสียงเบา กับ เสียงหนัก ส่วนลักษณะที่เหมือนกัน คือ เป็นเสียงกัก เกิดแค่เพดานอ่อน และไม่ก้องนั้น ไม่ได้พิมพ์ไว้ในที่นี้

ตัวเลข 1, 2, 3 ที่อยู่หน้าข้อความ หมายถึงพยางค์ที่ 1, 2, 3

k (ก)

คำ	หมายเหตุ	
ka [?] 1 kin ¹	ตะกละ	เสียง / ka [?] 1/ นี้เมื่ออยู่โดด ๆ จะ เป็นเสียงขึ้น / 1 / แต่เมื่อมีอีกพยางค์ หนึ่งตามหลัง เสียงจะเปลี่ยนมากล่าว คล้ายกับเสียงคำ / 2 / ของก.ท.
ka [?] 1 nok ⁵ hua ¹	กัณฑ์	ช.ม. เสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงเบา / k- / ก.ท. เป็นเสียงเบา / k- /
ka [?] 1 da:ŋ ⁴	แข็ง	ประสมกับ / r / เป็น / kr- /
ka [?] 1 da:t ²	กระต่าย	
ka [?] 1 da:t ² ka:y	กระต่ายทราย	
ka [?] 1 da:t ² n̄:ŋ	กระต่ายขอบ	
ka [?] 1 da:t ² nem ⁵	กระต่ายพัง	
ka [?] 1 da:t ² sa: ¹	กระต่ายดำ ด้วยเปลือกสีดำ	
ka [?] 1 da:n	กระดาน	
ka [?] 1 da:n hin ¹	กระดานชนวน	
ka [?] 1 du:k ²	กระดูก	
ka [?] 1 tu: ⁵	กะทูลขอความ	
ka [?] 1 bo:ŋ	หมอนใบลานแปง ทอดหรือปัก เหนือง้ำมันเทศ พันเส้นร้อยขม แปง	

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
ka ^{๗1} la: ¹ ken ¹	เท่ากัน, เสมอ กัน	
ka ^{๗1} luk ¹ ka ^{๗1} lik ¹	ไม่เรียบร้อย	
ka ^{๗1} le:	ไม้เป็นลม	
ka ^{๗1} lok ¹	เพราะหาคำ ไม้ไผ่หรือไม้ จริง ๆ . กะโหลก	
ka ^{๗1} lok ¹ hua ¹	กะโหลกศีรษะ	
ka ^{๗1} lo:ŋ	โคลง, คำโคลง	เจียงใหม่เป็นคำสองพยางค์ ก.ท. เป็นพยางค์เดียว
ka ^{๗1} lo:ŋ ⁴	กะลา	
ka ^{๗1} ɔk ⁵	กะป่อง	
ka ^{๗1} ɔp ⁵	กะเป่า	
ka ^{๗1} sa:p ²	กะสาบ	
ka ^{๗1} so: ⁵	เครื่องวิดน้ำ	
kak ⁵	คึดอ่าง, พุกตะ กุกตะกั๊	

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
ka ⁴	บัง, กาง, ชิ่ง
kat ⁵	จุก, แน่น, คัด ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงเบา / k- / ก.ท. เป็นเสียงหนัก / kh- /
kan ¹	กัน
kan ²	กุง
kan ⁴	อก, กลั่น, กู ๒ ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงเบา / k- / ก.ท. เสียงเบาประสมกับ / ๓- / เป็น / kɿ- / เสียงวรรณยุกต์ / ๔ / นี้ ก.ท. ไม่มี ก.ท. ออกเป็นเสียง / ๓ / ฉะนั้น คำชุกคำที่เสียงใหม่ออกเสียง / ๔ / ก.ท. ออกเป็นเสียง / ๓ /
kan ⁵	คั้น
kap ¹	กลอง
kap ¹ fay	กลองไม้ซีกไฟ
kap ¹ bu ¹ ri: ²	ไม้ซีกไฟ, ฆ้องบุรี, กลองบุรี

คำ	หมายเหตุ
kam	คำ (ถอยคำ)
kam ko:n ²	ประเคี้ยวก่อน
kam diaw	ประเคี้ยวเดียว
kam te ⁵	ดู ๒. เคี้ยวนี้
kam lun	ทีหลัง
kam ¹	คำ ใต้ มือ
ช.ม. วรรณยุกต์เป็นเสียงขึ้น / 1 / ก.ท. วรรณยุกต์เป็นเสียงกลาง / 0 /	
kam ¹ lu:k ² kuy	คำมัด
kam ² bi: ⁴	แฉงเบ
kam ² be: ⁴	เบื่อ
kam ² puŋ ⁵	แฉงบุ
kam ⁵	ค้ำ, ค้ำจุน
ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /	
kay ¹	ไกล
ช.ม. / k- / ก.ท. / kl- /	
ช.ม. / l / ก.ท. / 0 /	
kay ²	ไก
kay ⁴	ไกล
ช.ม. / k- / ก.ท. / kl- /	
kaw ¹	เกา
ช.ม. / t / ก.ท. / 0 /	
kaw ⁴	แก้ว

	คำ	หมายเหตุ
ka:n	กลาน	ช.ม. / k- / น.ท. / kh1- /
ka:n ⁵	แพ, ฐไม้ไค้	
ka:y	คาย	ช.ม. / k- / น.ท. / kh- /
ka:y ¹	คตายน, กราย	ช.ม. / k- / น.ท. / k1- / หรือ
	คายน, ฐ น.	/kr- / และ ช.ม. / l / น.ท. / o /
ka:y ⁵	คาลัย	ช.ม. / k- / น.ท. / kh1- /
ka:w ²	กล่าว	ช.ม. / k- / น.ท. / k1- /
ka:w ⁴	ก้าว, ังคขึ้น	
ki ²¹	คั้น	
ki ²	คิ่ง	
ki ⁴	กลิ้ง	ช.ม. / k- / น.ท. / k1- /
kin ¹	กิน	ช.ม. / l / น.ท. / o /
kin ¹ khe:k ²	ค่างงาน ฐ น	
kiw ²	คอต ฐ น	
kiw ⁵	คัว	ช.ม. / k- / น.ท. / kh- /
ki: ³	ค้ำ	ช.ม. / k- / น.ท. / kh- /
ki:t ²	คายน ฐ น	
ki:p ²	กลีบ, ัง	ช.ม. / k- / น.ท. / k1- /
ki:p ³	ค้ำ	ช.ม. / k- / น.ท. / kh- /

	คำ	หมายเหตุ
ki:m	คีม	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /
kət ⁵	คิด, นึก	ช.ม. สระเป็นสระกลาง สูง / ๕ / ก.ท. เป็นสระหน้า สูง / ๕ /
ká:n ¹	กลืน	ช.ม. / k- / ก.ท. / kl- /
kun ⁴	กุง	
kut ¹	ขาด	
kut ⁵	จ้วงศก	
kup ¹	งอบ, หมวกที่ ทำด้วยใบลาน	
kum	คุ่ม	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /
kum bá:t ²	ใบหมากดำ	
kum ⁴	คุ่ม, ครอบ	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /
	คุ่ม, คูป	
ku: ²	อนุสาวรีย์ท่า แบบเจดีย์ ^{ประยู} ไร่ กระตุมตาย,	
	กฐิ	
ku:p ²	ประทุน, กูบ	

	คำ	หมายเหตุ
ke ¹	แข็งแรง, คลองแค้ว	
ken ⁵	เคน	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /
kem	เค็ม	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /
ke:n ¹	เกณฑ	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
ks ²	กะ	ช.ม. เสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงขึ้น / 1 / ก.ท. เป็นเสียงต่ำ / 2 /
k ²	แก่ (อายุ, สี)	
ke: ² kha:w ⁵	แกหง่อม	
ke: ² ba:n ⁴	ผู้ใหญ่บ้าน	
ke: ² m ¹	หัวหน้าฝ่าย เหมือง	
ke:n ²	เม็คในผลไม้ ลูก	
ke: ⁴	ถอก (← ล้อ) คู ป.	
ke:η ¹	แกง	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
ke:n	เสียบ	
ke:n ² khok ⁵	ไม้ตีพริก	

คำ	หมายเหตุ	
ks:n ² ts: ¹	ตูก้นบนตา	
ks:n ⁵	คิดคอ, สำลัก คูฟ.	ช.ม. / k- / น.ท. / kh- /
ks:m ¹	สลับกัน ปนกัน	ช.ม. / 1 / น.ท. / 0 /
ks:m ⁴	แกม	
ks:m ⁴ bo:n ²	ลักขี้ม	
ks:w ³	แกว	
kok ¹	คัด หั่นออกเป็น ชิ้น หรือ เป็น ทอน ๆ	
kok ⁵	ครก	ช.ม. เสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงเบา / k- / น.ท. เป็นเสียงหนัก / kh- / ประสมกับ / r- / เป็น / kh r- /
kot ⁴	กลามะพร้าว	
kot ⁵	คด คู ฟ.	ช.ม. / k- / น.ท. / kh- /
kon ³	ลม	
kon ³ loŋ	ลมลง	
kon ⁴	กน	
kon ⁵ to:n ⁵	คลื่นไส	
kop ¹	กบ	ช.ม. / 1 / น.ท. / 2 /

คำ	พยางค์
ko:ŋ ⁵	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- / โค้ง
ko:m	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- / โกน
ko:m kɛ:t ⁵	โกนแกส
kəʔ ¹	ตาก, รุง, คลอง เกาะ (พื้นที่)
kək ¹	จอก
kək ¹ nam ⁵ la:y	กะโหลกบ้าน น้ำลาย
kək ¹ ma:k ²	กะโหลกบ้าน น้ำหมาก
kɛp ⁵	มานั่งเล็ก ๆ
kɛp ⁵ kɛp ⁵	เก็บะ, ร่องเท้า ไม้
kɔy ³	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- / คอย
kɔ: ¹	ช.ม. / ɿ / ก.ท. / ɔ / กอ
kɔ: ² , kɔʔ ¹	ก้อ, ไหม (ท่าถาม) ดู ๒.
kɔ: ² kaw ⁵	เริ่มต้น เริ่มคิด
kɔ: ⁴	ชนชาวเขา พวกหนึ่ง

คำ	หมายเหตุ
kɔːŋ	คิด, ใฝ่ชั้นถึง, ถนน, ทาง เค้น, ครอก ตู ป.
kɔːŋ ¹	กลอง, กอง ช.ม. / k- / ก.ท. / kl- / หรือ ช.ม. / l / ก.ท. / 2 /
kɔːŋ ²	โก่ง, กล้อง ช.ม. สระหน้าเป็นสระหลังคำ และบาว / ɔː / ก.ท. เป็นสระหลัง กึ่ง และสั้น / ɔ / ช.ม. / k- / ก.ท. / kl- /
kɔːŋ ² khaw ⁴	สมุกใส่ข้าว เหนียวหนึ่ง
kɔːŋ ⁵	ข้อง ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /
kɔːŋ ⁵ kop ¹	มะโหระทึก
kɔːŋ ⁵ wɔŋ	ฆ้องวง
kɔːt ²	กอด
kɔːm ²	กลม
kɔːm ⁴	สั้น
kɔːy	คอบ
kɔːy phɔː ²	คอยดู
kəŋ ²	กึ่ง, ครึ่ง สระของ ช.ม. เป็นสระกึ่ง / ə / ของ ก.ท. เป็นสระกลางสูง / ɛ /

คำ	หมายเหตุ	
kəŋ ⁴	บัง ๓.๖	
kət ¹	สะกั๊กัน	
	๓.๖	
kət ¹ kəŋ ⁴	กันทา, ขวาง	
	ทาง ๓.๖	
kəm ⁴	ไม้สูกไม้คืบ	
kəy	เคย	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /
kə:k ²	ขวางทาง	
kə:p ²	เกือก, ร่องเท้า	
	คืบ	
kia ⁵	คนสนเขา	
kiat ³	เกสึบค, โกรธ	
kɿaw ⁴	เกี้ยว, พุดก	
	ไปมา ๓.๖	
	หันไปหันมา	
kɿaw ⁵	เคี้ยว(กริษา)	ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /
	ใช้กับคำว่าข้าว	
kɿa ¹	เกสึบ	ช.ม. / ɿ / ก.ท. / ɔ /

คำ	หมายเหตุ
k u ap	เกือบ
kua ⁷¹	กะบะใส่ข้าว
kua ⁷¹ klaw ⁴	ถาดไม้มีเท้า สำหรับใส่ถ้วย
kuay ⁴	ชามกับข้าว
kuay ⁴ tay ⁴	ถ้วย
kuay ⁴ to:t ³	ถ้วยน้ำว่า
kuay ⁴ sa:p ²	ถ้วยแขก
kwa:n ¹	ถ้วยฉาย
kwa:c ²	กวาง
kwa:n ⁵	สัตว์ชนิดหนึ่ง
	รองเท้าแตะ
	หรือรองเท้าพระ
	บั้ง
kwa:t ²	กวาด
kwa:n ²	รั้วนา
	เขี้ยว

ออกเสียงว่า ko⁷¹ ก็ได้

ผู้ออกภาษาบางคนออกเสียงสระ / a / ✓

ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /

kh (ข ค ข)

คำ	หมายเหตุ
kha ^{?1} cay ¹ kha ^{?1} ma: ¹ kha ^{?1} mu ^{?1}	1. ข.ม. / 1 / ก.ท. / 2 / 2. ข.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
khaŋ ¹	ขัง
khaŋ ¹ kho:k ³	จำคุก ๑ ปี
khat ¹	ขัด
khat ⁵	คัด (เลือก)
khan	คั้น
khan ¹	ขันน้ำใบใหญ่
	พานใส่ของ
	ขัน (กริยา)
khan ¹ do:k ²	พานดอกไม้
khan ¹ ma:k ²	เี่ยนหมาก
khan ⁴	คั้น
khan ⁴ day	มั่นใจ
khap ¹	ขับ
kham	ทอง
kham ¹	คา คีค

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
khem ³	วังนั๊ก ช่มเหลง บีบคั้น	
kham ³ nam	ทำให้เสื่อมเสีย	
khay ²	ไซ้	
khay ³	อยาก	
khay ³ ña:k ²	อยากกิน ฎ. ๒.	
khay ³ lap ¹	ง่วงนอน อยากนอน	
khay ³ ha:k ³	อยากอาเจียน	
khay ³ hua ¹	หัวเราะ ฎ. ๒.	
khay ⁴	ไซ้	
khay ⁴ khɔ:n ⁴	ซัก	
khaw ⁴	ข้าว -	จ.ม. สระเป็นสระกลางต่ำและสั้น / a / ก.ท. เป็นสระยาว / a: /
khaw ⁴ kam ²	ข้าวเหนียวดำ	
khaw ⁴ khɛ:p ³	ข้าวเกรียบ ชนิดหนึ่ง	
khaw ⁴ na:y	ข้าวมือเข่า	
khaw ⁴ ci: ²	ข้าวโป่ง	

คำ	หมายเหตุ
khaw ⁴ tɕ:n	ข้าวมือกลาง วัน
khaw ⁴ nɛŋ ⁴	ข้าวเหนียว
khaw ⁴ nom ¹	ขนม
kha ²⁵ nom ¹	ช.ม. ออกเสียงได้ 2 เสียงคือ เสียงหนึ่ง ช.ม. มีเสียงพยัญชนะท้าย เป็นเสียงกึ่งสระที่เกิดที่ริมฝีปาก และก้อง / -ʔ / ก.ท. เป็นเสียงกักเกิดแคบของระหว่างเส้น เสียง / -ʔ / และช.ม. วรรณยุกต์ เป็นเสียงตก - สูง / 4 / ก.ท. เป็นเสียงต่ำ / 2 / อีกเสียง หนึ่งช.ม. วรรณยุกต์เป็นเสียงสูง / 5 / ก.ท. เป็นเสียงต่ำ / 2 /
khaw ⁴ nom ¹ sen ⁴	ขนมจีน
khaw ⁴ min ⁴	ขม้น
khaw ⁴ lɛ:n	ข้าวมือเป็น
khaw ⁴ sɔ:y	กล้วยเคี้ยว ชนิดหนึ่ง ดู ๒.
khaw ⁴ sa: ¹ li: kha: kha: ¹	ข้าวโพด คาไฟ ชา

	คำ	หมายเหตุ
kha: 2	ข่า	
kha: 4	ข่า	
kha: 4 caw 4	คิฉัน ฉับ	
kha: 1	หึ่งหวาง	
kha: 5	เก็บจกร้าน	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียง ^{หนัก} เคียว / kh- / ก.ท. เป็นเสียง ^{หนัก} ประสม / khp- / เดิม / khr- /
kha: p 2	กราบ	ช.ม. เป็นเสียงหนัก / kh- / ก.ท. เป็นเสียงเบา / k- / ประสม กับ / r / เป็น / kr- /
kha: p 3	มือ หน ครั้ง	
kha: p 3 khaw 4	เวลารับประ ทานข้าวเป็น มือ	
kha: m 1	เกรงกลัว	
kha: m 2	เหนียว อุบงคองกระหัน	
kha: m 4	ขำ	
kha: y	คาย	
kha: y 1	ขยับ	
kha: y 5	บาย ค้าย	

คำ	หมายเหตุ
kha:w ³	มหกลอน
kha:w ⁵	เริ่มแก่ ๕
khiŋ	มึง แก่ เอง ตัว ร่างกาย
khiŋ ³	๕ สนิท ชอบ
khi: ²	ชี้
khi: ⁴ ka ¹	คะกละ
khi: ⁴ khu: ³	โรคหืด
khi: ⁴ ca ⁵	น้ำเกลือบค
khi: ⁴ ci ⁵	ชี้เหนียว
	คะหนี่
khi: ⁴ cu ¹	โกหก
khi: ⁴ ŋiə ⁴	ชี้ขะ
khi: ⁴ dian	ตัวไล่เคียน
khi: ⁴ dia ²	คุ คุแก่ง
khi: ⁴ taw ³	ชี้ดำ
khi: ⁴ tut ³	โรคเรื้อน
khi: ⁴ pə ¹	ชี้โคลน

คำ	หมายเหตุ
khi: 4 mə:ŋ ɿon	ไป ชี้แมลงวัน
khi: 4 miəŋ 4	ชี้สนิม
khi: 4 ya:n 4	ชี้กล้วย,
	ชี้ชลาภ
khi: 4 lo:p 2	ชี้โกง
khi: 4 sə:m	สอดพูด
khi: 4 sə:m 3	บันจุกจิก ชี้น
khi: 4 so: 4	นักโทษ
khi: 4 siən 4	โรคเกสื้อน
khi: 4 ʔu: 4	พูดมาก
khi: 4 ʔe:	ชี้ขย
kh 4 ʔ 5	งาม สวย
	ไพเราะ
	เป็นคำประชก
	ก็ได้
khɿt 1	อับมงคล
	เลียมค
khɿn 4	ขึ้น

	คำ	หมายเหตุ
khə: kan ¹	สีกัน ฐาน	
khə:t ³	ครุค	ช.ม. / kh- / ก.ท. / khr- / และ ช.ม. สระเป็นสระกลาง สูง / ๕: / ก.ท. เป็นสระหลัง สูง / u: /
khə:n ¹	(เอามา) คั้น	
khə:n ²	ฉุน	
khut ¹	ชุก	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
khun ¹ nam ⁵	คนแม่น้ำคู ๒	
khun ^๕	ขุ่น ฝน	
khum	คลุม	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียง ^{ตหนัก} / kh- / ก.ท. เป็นเสียง ^{ตหนัก} / kh- / ประสม ^{ตหนัก} / l- / เช่น / khl- /
khum ¹	หลุม ขุม	
khum ³	พุ่ม	
khum ³ may ⁵	พุ่มไม้	
khum ⁵	บ้านเจ้านาย	
	ฝ้ายเหนื่อ	
khuy ²	ขลุ่ย	ช.ม. / kh- / ก.ท. / khl- /
khu:	ครุ	ช.ม. / kh- / ก.ท. / khr- /
khu: ba:	ทานอูจารบ หลวงพอ ขวัก คู ๒	ช.ม. / kh / ก.ท. / khr- /

คำ	หมายเหตุ
khu: ¹ na:	ช.ม. / kh- / ก.ท. / kr- / และ ช.ม. สระเป็นสระหลัง สูงและยาว / u: / ก.ท. เป็นสระสั้น / u /
khu: ²	ชู้
khu:t ²	ชุก
khen ³ khat ⁵	เครื่องครัด
khen ²	เขิน
khem ¹	เข็ม
khe: ¹	บังคับ
khen ⁴	แนน
khe: ³	แคร ร้านปลูกกล้วยไม้
khe:k ² ku: ³ la:	แขกอินเดียบ
khe:q ⁴	แก้ง
khe:n ⁴	แข็ง แนน
khe:n ⁵	แค้น
khe:n ¹	แขน

คำ	หมายเหตุ
kha:p ³ mi: ¹ khok ⁵	ช.ม. kh-1 n.n. kh-1
khot ¹	หนังหมูทอด คน
khot ⁵	เข็บบี ๒ กุ่ม
khon	คน
khon dip ¹	คนที่ยังไม่เคย
	บวชเป็นพระ
khon luak ¹	คยฉลาก
khon sa:ra ^{?1} wi:k ³	คนมา ๆ บอ ๆ
khon ^{?e:1}	คนใจลอย
khon ¹ khon ⁵ tɔ:ŋ ⁵	กรน ขน ยม คนใจดี
khop ¹	กัก กู ๒
khop ⁵	กบ
khoy ³	กุ่ม
khot ²	โกธร
	ช.ม. / kh- / n.ท. / kr- / ช.ม. / 1 / n.ท. / 2 /
kho ^{?1} kho ^{?5}	ช.ม. kh-1 n.n. kh-1
kho:	ชค โคราะห
kho: ¹	คธ

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
kho : ¹ bok ¹	จอบสำหรับ ขุดดิน
kho : ¹ su ^{?1} ma:	ขอโทษ ดู ป.
kho : ⁴	ขอ
kho : ⁴ khe :n ¹	กำไลข้อมือ
khp : ⁴ khe :n ³	กำไลเท้า
kho :k ³	คุก เรือนจำ คอก
kha :n ¹	ของ
kha :n ¹ kap ¹	ของแกล้ม
kha :y ¹	อิจฉารินบา
kha :y ⁴	คินัน ซำพเจ้า
kheŋ eay ¹	สงสับ
kheŋ ¹	ซึ่ง
khe :n ¹	เงิน
khe :n ⁵	คกลาง
khan ¹	เขียน
khiem ¹	ประหมัด หาปาก

ช.ม. / ๑ / ก.ท. / ๑ /

คำ	หมายเหต
khiew ¹	เขี้ยว
khiew ⁴	พัน กู ป.
khiaŋ	แคบ
khiaŋ ³	เครื่อง
khua	สิ่งของ ทุ้มล
khua ¹ tai:n	ของถวายพระ
khua ¹	ธูป
khua ⁴	ยัก
khuaŋ ²	ลาน
khuaŋ ² ba:n ⁴	ลานบ้าน
khuaŋ ² lu:k ³ kuy	สนามมวย
khuan ³	ควาน คลึง
khuep ³	ครอบ
khuem ⁴	คว่า
khwak ¹	แกะ สลัก
khwan	คว้น
khwan ¹	ขวัญ
khwa: ¹	ขวก
khwa:ŋ ¹	กวาง
khwa:ŋ ³	โยน
khwa:y ¹	ส่าย กู ป.
khwa:n ²	ค้ำคู้
khwa:n ³	ค้ำคู้

จ (ง)

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
nam	ปิด กรอบ คำ	
nam ⁵	ชะโงก	
naw ¹	ชิม ดู ป.	
na: n	สวย งาม	
na:	งา	
na:y	เวลาเขาดู ป.	
na:y ³	ง่าย	
na:w ³	โง่ ดู ป.	
niw ⁵	นุ่ม	
ni:t ³	แปลก, ปลา	
	น้ำพิศวงดู ป.	
ni:t ³ na:w ³	โง่จาก โง่, มพลลลลล	
	มีคชย ที่คชยคค	
nun ⁵	นุ่น	
	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงนาสิก เกิด แต่เพดานอ่อนและก้อง / n- / ก.ท.	
	เป็นเสียงกึ่งสระ เกิดแต่ริมฝีปากและ ก้อง / w- /	
nun ⁵ sen ⁴	นุ่นเสน	
nup ¹	กมล	
nun ⁴	งอลง	

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
นุณ:	งู	
นุณ ⁵	งับ บีบกนก ของเรื้อน	ช.ม.สระเป็นสระหน้า คำ / ๑ / ก.ท.เป็นเสียงสระกลาง คำ / a /
นุณ : ก ⁴	นทะ ๓	
นุณ : ก ⁵	นอ	
นุณ : ก ³	งาม	ช.ม. / ๑ : / ก.ท. / a : /
น on ๓๓	โงนเงน โคลง เคลง	1. ช.ม.สระเป็นสระกลาง กิ่ง / ๓ / ก.ท.เป็นเสียงยาว / ๑ : / 2. ช.ม.สระเป็นสระหน้า กิ่ง / e / ก.ท.เป็นเสียงยาว / e : /
นอม ⁴	งุ่ม กุ่ม	ช.ม. / ๐ / ก.ท. / ๒ /
นอม ⁵	โน้ม	ช.ม.พยัญชนะต้นเป็นเสียงนาสิก เกิด แคพเคานอนและกอง / ๓ - / ก.ท. เป็นเสียงเกิดแคหลังพัน / n - /
นอ ⁵	ลูกเงาะ	
นอม ³	เหงาไม่มีเพื่อน	
นง:	งอ	
นอ ⁴ :	เหมอ	
นอ:๕	เงิน	ช.ม.สระเป็นสระกลาง กิ่งและยาว / ๑ : / ก.ท.เป็นเสียงสั้น / ๑ /

<u>คำ</u>	<u>หมายเหต</u>
๓๑:y ¹ ๓๑ia ² ๓๑ak ² ๓๑ue ๓๑wa:y ⁵	เจบ เอียง ตะแคง เหนืออก ัว หันหน้า, เหลือบว ๓.๓. /1/ ก.๓. /๐/ ๓.๓. /๓-/ ก.๓. /w-/หรือ/ ๓-/

คำ	หมายเหตุ	
ca ^{๑1} xha:p ^๒	คะชาน	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงกักเกิดแต่เวลา แข็ง ไม่ก้อง และเบา / c- / ก.ท. เป็นเสียงเกิดแต่หลัง / t- / และ ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
ca ^{๑1} khep ¹	คะเข็	1.ช.ม. / c- / ก.ท. / t- / และ ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 / 2.ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
ca ^{๑1} day	อย่างไร ยังใจ	/ ca ^{๑1} / นี้เมื่อมีอีกอย่างหนึ่งตามหลัง เสียงวรรณยุกต์จะเปลี่ยนเป็นเสียงคล้าย / 2 / ของก.ท.
ca ^{๑1} ni:5	อย่างไร นะนี่	
ca ^{๑1} ? an ⁴	อย่างไรนั้น	
ca ^{๑2}	จะ	
ca ^{๑5}	น่าเกลียด ขะมอขบง	
cak ¹	จักร	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
cak ⁵ ka ^{๑1} le:5	จิ้งเหลน	
cak ⁵ ka:2	กิ่งก่า	
cak ⁵ kim ⁴	จิ้งจก	

คำ	หมายเหตุ	
cak ⁵ khay	คะไคร้	
cak ⁵ te:n ¹	คักแตน	1.ช.ม./ c / ก.ท./ t /
caŋ	ช้าง	2.ช ม. / l / ก.ท. / 0 /
cat ⁵ , ca:t ³	มาก ดู ป.๑.	ช.ม.พยัญชนะต้นเป็นเสียงเบา/ c- /
cat ³ nak ⁵	มากมาย	ก.ท.เป็นเสียงหนัก / ch- /
cat ⁵	ราว	
cap ¹	ถูกกัน พอดีกัน	
cam	ช้าง <small>ดู ป.๑.</small>	
cam ¹	ขอกักปลา จำ	
cay	เข้ยมเข้ยมคน	
cay ¹	ไม้สบาย	
cay ¹ khin ⁴	ใจ	ช.ม./ l / ก.ท./ 0 /
cay ⁴ cay ⁴	โมโห	
cay ⁴	บ่อบ ๑ เนื่อง ๑	
caw ³	ปืชวค	
	เข้า	ช.ม.พยัญชนะต้นเป็นเสียงเบา/ c- /
		ก.ท.เป็นเสียงหนัก / ch- /

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
caw ⁴	เจ้า	
caw ⁴ luɑ: ³	เจ้ายูกรองนกร	
caw ⁴	คะ จะ	
caw ⁵	เข้า	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
ca: ta: ¹	ชะตา	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- / และ ช.ม. สระเป็นสระกลางต่ำและยาว / a: / ก.ท. เป็นเสียงสั้น / a /
ca: ¹	พูด, กล่าว	ช.ม. / ɿ / ก.ท. / ɔ /
ca: ¹ wa: ³	สนับทึบ	
ca: ⁵	ซ้ำ	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
ca:ŋ ¹	จืด อ่อน ทุ้ม	
ca:ŋ ²	กะชาก คุ ฝอย	
ca:ŋ ³	ทำเป็น เข้าใจ	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
ca:ŋ ³ ɓ: n ⁵	ข้าง ทุ้ม นักฟ้อนรำ	
ca:ŋ ³ may ³	ข้างไม้	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
ca:ŋ ⁵	ข้าง	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
ca: t ³	ชาติ	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
ca: n	จาน	

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
ca:n ¹	จาน, จาร (หนังสือ)	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
ca:m ¹	จาม	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
ca:y ²	จ่าย	
ca:w	ขาว	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
ci [?] 1	แห่ และ จุก ตระหนี่ ฎ.ป.	
cik ¹	จิก	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
ciŋ ⁵	ชันมาก ฎ.ป.	
cin ⁵	เนื้อ, ฐ ฎ.ป.	
cim	ชิม	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
cim ²	ควย ฎ.ป.	
ciw ³ , ciw ⁵	จัก	
ci:	ไซ เจาะ	
ci: ¹	คุ่ม รุ่มหนุ่ม รุ่มซ่าม ฎ.ป.	

คำ	หมายเหตุ
ci: ²	ข้าง ปิ้ง เชา
ci: ⁴	คู ๒.๖
ci: ⁴ hu: ¹	ข้างหู
ci: ⁴ hi:t ³	จังหวัด
cɛ: ²	จ่า (ภาษาเก่า)
cɛ: ² cɛm ¹	จ่า
cɛ: ³	จ้อ
cɛ:n ³	จัน
cɛ:m	จัม ..
cu ^{?1}	โกหก
cuk ¹	หุค คู ๒.๖
cup ⁵	ชุป
cum	ชัม หมู พวก ล้า

ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /

ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /

ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงกัก เกิด
แคเพคานแข็ง ไมก้องและเบา / c- /ช.ม. เป็นเสียงเสียดแทรก เกิดแค
หลังฟัน / s- / และ ช.ม. สระ

เป็นระกลาง สูงและยาว / ɛ: /

ก.ท. เป็นสระสั้น / ɛ /

ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /

	คำ	หมายเหตุ
cum ¹ puak ²	จอมปลวก	
cum ³	จุ่ม	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
cu:	ไปหา	
cu: ⁴	จ้อ ดู ป.๖.	
cu: ⁵	จู	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
cu:๓ ¹	จุง	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
cu:t ²	จุก	ช.ม. เป็นสระหลัง สูงและยาว / u: / ก.ท. เป็นสระสั้น / u /
cek ⁵	เจ็ก	
cat ¹	เจ็ค	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
cen ³	เจน	ช.ม. / o- / ก.ท. / ch- /
cep ¹	เจ็บ	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
ce: di:	เจตีย์	
ce:n	เครื่องประกอบ	
ce ^{๗5}	เจ๊น	
ce๓ ²	แจะ	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
ce๓ ² n+a ¹	แจบงเหนื่อ	
ce: ⁴	แจ๋ เตย	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
ce:ŋ	คล้อ ^๑ ออก กระจา ^๑ ออก	
ce:ŋ ³	น ^๑ ซุง	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
ce:ŋ ⁴	สว่าง	
cok ¹	ล ^๑ วง ก ^๑ วก	
cok ⁵	ชก เตะ	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
coŋ ¹ ha:y ⁵	ไ ^๑ ห ^๑ ราย ห ^๑ ง ^๑ ราย	
cot ¹	คอก (ตะ ^๑ ปู)	
cot ¹ loŋ	คอก ^๑ ลง	
con ¹	จน	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
com	จม	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
com ¹	จม	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
com ²	ม ^๑ น	
co:n ¹	ชะ ^๑ โม ^๑ ย โ ^๑ จร	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
co:n ⁴	ซ ^๑ าม ^๑ ไป เล ^๑ ย ^๑ ไป	
cok ¹	ค ^๑ ู ๒๕๖๖	
cok ¹	ชอก ^๑ คค ^๑ บ ๗	
ce:ŋ	เต ^๑ ียง (ส ^๑ ำห ^๑ รับ พ ^๑ ระ) บ ^๑ าน	

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
co:n ²	เก็บว คุ ๒.	
co:n ⁴	รม, เฟง	
co:t ²	หยุด บัคกร	
co:n ⁵	ซอน	
co:m ²	ตก, หบอน	
	คุ ๒.	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
co:y ⁴	เงียบ หมด	
co:n	เชิญ	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
cia ⁴	นิทาน	
claw ³	เขี้ยว	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
c+a ¹	ปู	
c+a ¹ sa ² li: ¹	ปูหินอน	
c+a ¹ sa:t ²	ปูเสือ	
c+a ²	บอบ คุ ๒.	
c+a ³ day , ca ² day	อบังใด	
c+a ⁵	เชื้อ	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /
c+ak ³	เชือก	ช.ม. / c- / ก.ท. / ch- /

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
cɛak ³ lek ¹	ไซ่ ไม้ค้อย ไซ่ผูกกันแล้ว	
cɛaŋ ³	เซียง	ช.ม./ c- / ก.ท./ ch- /
cua ²⁵	ขาวมาก	
cuay ³	ชวย	ช.ม./ c- / ก.ท./ ch- /
cuay ⁴	ชวย ฉะลียง	ช.ม. พบมีลักษณะต้นเป็นเสียงกัก เกิด แคเพคานแข็ง ไม้ก่องและเบา/ c- / ก.ท. เป็นเสียงกึ่งสระ เกิดแค เพคานแข็ง / y- /
cwaŋ ¹ , cuaŋ ¹	คลัง เพอ	
cwa:p ²	หลอก ลอ	

ch (ฉ ฎ)

คำ

หมายเหตุ

cha:

๗๗

ณ (๓)

คำ	หมายเหตุ
ñak ⁵ ñan ³ เซบ่า ชับบ	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงนาสิกและ ก้อง / ค- / ก.ท. ไม่มีเสียงนี้ และออกเสียงเป็นเสียงกึ่งสระ / y- /
ñaŋ ñat ⁵ คงอยู่ มีอยู่ บัด เบียด - เสียด	
ñet ⁵ ñu: ⁵ เบียดเสียด เบียดยัด ๓ ๒	
ñan ผ้าพันค	
ñan ⁴ กลัว	
ñap ⁵ จ้ม ๓ ๒	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงนาสิก และ ก้อง / ค- / ก.ท. เป็นเสียงกัก ไม่งอและเนา / c- /
ñam ชบ่า คลุก	
ñam ³ ช่า	
ñam ⁵ ชบ่า	
ñaw ³ เหา	
ña:ɬi ¹ ญาติ	
ña: ³ เรียกหญิงคนแก่	
ña: ⁴ หล้า	

คำ	หมายเหตุ
ña:k ³	บาก
ña:ŋ	(นก) บ้าง กะเหรี่ยง บ้าง
na:ŋ ²	ออย่าง
ña:ŋ ³	เคิน ,
ña:ŋ ⁴	ย่าง (ทำ อาหาร)
ña:ŋ ⁵	หยุด รอ บั้ง
ña:t ³	ชาน กู ป.
ña:p ²	หยาบ
ña:m ³	ยาม (ลุง)
ña:m ⁴	เคบตัว บ้ามใจ ตึกใจ
ña:m ⁴ cay ¹	บ้ามใจ
ña:y ⁵	ย้าบ
ña:w ⁵	หมาด
ñiŋ	บึง
ñindí:	ขอยใจ
ñip ¹	เบี้ย

ช.ม. / a: / ก.ท. / a /

ช.ม. สระเป็นสระหน้า สูง / ๒ /
 ก.ท. เป็นสระหน้า กึ่ง / e / และ
 ช.ม. / 1 / ก.ท. / 4 /

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
nim ⁵	บีม
ni: ³	บึงพัน
ni: ⁴	เอื้อมมือ ชะเง้อ
ni:n	ปิ่น
ni:m	บีม
niŋ	บุง
ni:p ¹	หยิบ จับ
ni:	ไม้กวาด
ni: ni:	ขี้ ๑
ni: ⁵	ขี้ ปลักคั้น
nen	เย็น
ne:	ล่อ แหบ
ne:ŋ	มองดู สอง
ne:ŋ ²	ดู ๒ คั้นแห้ง
nok ⁵	บกขึ้น

คำ	หมายเหตุ
n̄ok ⁵ n̄a:y ⁵	บกย้าย
n̄oŋ ³	บกไป (ใจ สำหรับของ เบา)
n̄on ⁵	เบียด
n̄oŋ ⁵	เบาะ
n̄o:ŋ	บก
n̄o:ŋ	ขาวบอง
n̄o:ŋ ⁴	แก่ง กู ๒.
n̄o:p ³	กัม บุม ๓.
n̄o:m ⁵	บ้อม
n̄oŋ	กู กู ๒.
n̄ia ^๗	ท่า ๓.
n̄ia ^๗ kin ¹	ท่ากัมขาว
	๓-๒.
n̄ia ^๗ n̄o: ⁴	พุดกระหมกกระ แตก
n̄uaŋ	บวง
n̄wam ³	ขบุม

ด (ฎ ต)

คำ	หมายเหตุ	
dak ¹	เจ็บ	
dak ¹ pin ⁴	เจ็บสนิท เจ็บไม่บริบูรณ์	
daɯ	จุก	ช.ม. / ๐ / ก.ท. / 3 /
daŋ fay	ติคไฟ	
dap ¹	ทับ	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
dam	ดำ	
dam hua ¹	สระนม, การ ไปเคารพ ผู้ใหญ่	
da:	เตรียม กระ เตรียม	
da: ²	ดู	
da:n ⁴	ค้อคาน	
da:m ⁴	คาม	
da:m ⁴ may ¹	หน้าไม้	
da:w	ดาว	

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
dik ¹	ตะเกียบ ตะกาย จะจมมีจมแหล ¹
din	คิน
din khɔ: ¹	กระเบื้องคิน เผา
din ci: ²	อี ^๕
din da:k ²	คินเหนียว
din fay	คินประสีว
dip ¹	สค ดู ป.
di:	คิ
di: ka: ¹	ฎีกา คำอุทธรณ์
di: dak ¹	คิเหลือเกิน
di: li: ¹	คิจริง ๆ
di:t ²	เคะ
dɛ: ⁴	นั่งเงิบ
dɛ: ⁴	คื่อ
dɛ:m ¹	คิม
duk ¹	ดุก

คำ	หมายเหตุ
du: khwɛ:n	ดูถูก
du:t ²	ดู
deɯ	ระฆัง กระดิ่ง ช.ม. สระเป็นสระกลาง กึ่ง / e / ก.ท. เป็นเสียงสระกลาง สูง / ɛ / และ ช.ม. / ɔ / ก.ท. / 2 /
de:t ²	แตก
dom	คม
do:t ²	กระโถก ก.ท. มี / kaʔ ² / หรือ / kraʔ ² / น้ำหนา
dɔŋ ⁴	ผอม
dɔ:	เบา ใช้กับข้าว
dɔ:k ²	ถอกไม้ ดู บ.
dɔ:y	ภูเขา
dɔ:y ⁴	โรคคานซัสโมส
dek ¹	คึก
dɔ ⁴	สูงนิคมบุษย์
diaw	เคียว หนึ่ง ผู้บอกภาษาบางคนออกเสียงสระ / e /

	คำ	หมายเหตุ
dɛa	เคื้อบ	ช.ม. ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย ก.ห.มี / -y /
dɛat ²	เอ็ด โกรธ กุ ท่าเสียงกั กู แล	
dɛat ² sa:w ⁵	ท่าเสียงกั คู แล	
dɛan	เคื้อน	
dɛan . ka:ɯ ¹ co:ɯ ⁴	พระจันทร์ทรง กลด	
dɛan . co:ɯ ⁴	เคื้อนหงาบ	
dɛan pɔ:	เคื้อนเพ็ญ	
dɛan . o:k ²	เคื้อนขึ้น (ข้างขึ้น)	
dɛan . ho:m , dɛan dap ¹	ข้างแรม	
dɛan kɛ:ɯ ¹	เคื้อนอาบ	
duaq	ควาง	

t = (ก)

คำ		หมายเหตุ
ta ^{๑1}	wa:	เป็อวานนี้
ta ^{๑1}	wa:n ni: ⁵	เป็อวานนี้
tak ¹		ทัก
tak ⁵		ทัก
tao ²		เก๊าอี้ เคียง
tao ³		ทิม แหง
tat ¹		ตัก ตัก
-tat ⁵		ตรง ตัก
tan		ทัน
tan ¹		ตัน
tap ¹		ทับ
tem ¹		ทม
tem ¹	nuat ²	ตำรวจ
tay ³		ไต
tay ⁴		ไต (ทิต)
		2. ข.ม. ไม่มีพยัญชนะทาบ ก.ท. มี / -ก / เป็นเสียงทาบ
		ข.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
		ข.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงเบา / t- / ก.ท. เป็นเสียงหนัก / th- /
		ข.ม. / t- / ก.ท. / th- /
		ข.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
		ข.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
		1. ข.ม. / 1 / ก.ท. / 0 / 2. ข.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงนาสิก หรือที่หลังต้นและก้อง / n- / ก.ท. เป็นเสียงร่ว / r- /
		ข.ม. / t- / ก.ท. / th- /

คำ	หมายเหตุ
taw	ตะไกร่น้ำ
taw ¹	เตา / ข.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
taw ²	เตว
taw ³	เทว / ข.ม. / t- / ก.ท. / th- /
taw ³ tɛ:n	เทวหุ่น
taw ³ hɛ:	เทวไร
taw ³ ?an ⁴	เทวนั้น
taw ³ ?i: ⁴	เทวนี้
ta: ¹	ตา / ข.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
ta: ¹ kek ⁵	ตาเหล่
ta: ¹ tɛ:n ¹	ตาจุ่ม
ta: ¹ faŋ ²	ข้างคตึง ๓ ป.
ta: ¹ most ³	ตาโศก
ta: ¹ law ⁵	ตาเหล่
ta: ¹ la:ŋ	ตานนวดขาว
ta: ¹ le:w ¹	เดตา
ta: ¹ lɔ:ŋ ⁴	ตาเข
ta: ¹ wan	ตาวัน
	1. ข.ม. / 1 / ก.ท. / 0 / 2. ข.ม. สระเป็นสระหน้าคำ / ə: / ก.ท. เป็นสระหน้ากึ่ง / e: / ข.ม. / ə: / ก.ท. / ə / และ ข.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /

คำ	หมายเหตุ	
ta:¹ wan ɿ:ŋ	เวลาเป็น	
ta:¹ sɿ:ŋ	ตาชาย	
ta:³ wa:³	ถาวา ทางวา	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
ta:ŋ	ทาง	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
ta:p²	ทาบ	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
ta:y¹	ตาย	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
ta:y⁵ lot⁵	คนเก็บค่า โดยสารรถเมล์	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
ta:w³	ลม	
ta:w⁵	ทาว	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
ti²¹	ตี	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
ti²⁵	ตี ตะกรูบ	
tik¹ tik¹	เรื่อย ๆ	
tit¹	ตัก	
tin²	ทัน ก่อน	
tiw⁴	หัว	
ti:³	ตี	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
ti:¹	ตี	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
ti:¹ ka:¹	ประทักษิณ	1.ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 / 2.ช.ม. / k- / ก.ท. / tr- /

คำ	หมายเหตุ
ti: ¹ lu:k ³ kuy	ชกมวย
ti: ³	ท ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
ti: ³ han ⁴	ทัน ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
ti:n ¹	ทิน ช.ม. / l / ก.ท. / o /
tɛk ¹	ศึก มอมเหต้าว
tɛk ⁵	ถึง สุด
tɛŋ	ทั้ง
tɛt ¹	ปิด กัน
tɛ:n	ทุน ช.ม. / t- / ก.ท. / th- / ช.ม. สระเป็นสระกลาง สูงและยาว / ɛː / ก.ท. สระหลังสูงและสั้น / u /
tɛ:n kaw ⁵	ทุนเค็ม
tɛ: ⁴	โง่ มาตราวัด
tɛ:n ²	ทิน
tɛ:n ⁴	ตีบ
tɛ:n ⁵	ท ถึง ทลี
tu ⁵	พระภิกษุ ฐ ป.

คำ	หมายเหตุ
tu ²⁵ pu: ²	หลวงปู่, หลวงคา
tu ²⁵ luŋ	หลวงลุง
tu ²⁵ luŋ ¹	เจ้าอาวาส พระสมภาร
tuŋ	ตึง ช.ม. / t / ก.ท. / th / ช.ม. สระเป็นเสียงสระหน้าสูง / u / ก.ท. เป็นเสียงสระหน้า ตึง / o /
tum ⁴ way ⁵	รองรับไว้
tum ⁵	หม่ ลุ่ม ตุ่ม
tuy ⁴	อวน
tuy ⁴ pi:	อวนทวน 2. ช.ม. พยางค์ต้นเป็นเสียงเบา / p- / ก.ท. เป็นเสียงหนัก / ph- /
tu: ¹	ตุ พวกเรา
tu:p ²	กระท่อม
te ²⁵	เปรี๊ยะ กระ
tek ⁵	กต กู ป.
teŋ ¹	ทับ

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
ten ⁴	เตน	
te:	เรือ ทำลาย, แก	
te: sa ¹ na:	เทศนา	1. ช.ม. / t- / ก.ท. / th- / 2. ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 / 3. ช.ม. / 0 / ก.ท. / 1 /
tcn ³	แทน	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
tew ³ tew ³	เรือย ๆ	
ts: ⁵	แต่ จริง	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
te:k ²	แตก	
ts:p ³	แบน	
ts:p ³ ts:p ³	แบน แบน	
ts:m ⁴	เขียน ระบาย	
ts:w	แหง ฉีก กู ป	
ts:w	ละลาย กู ข.	
to ⁵	โต๊ะ	
tok ¹	ตก	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
tok ¹ sa ¹ lan ⁴	ตกคั้ง	
tok ⁵ to:	ตุ๊กแก	

<u>คำ</u>		<u>หมายเหตุ</u>
tok ¹ cay ¹	ตกใจ	
ton ³	ตุง	ช.ม. / ๐ / ก.ท. / ข /
ton ⁴	ตัน	
ton ⁴ kaw ⁵	ตันเทียน	
ton ⁴ ks:	ตันแค	
ton ⁴ khia ^{๖5}	ตันกะบองเพ็ชร	
ton ⁴ ba ^{๑1} tɬ:n ¹	ตันกระหอน	
ton ⁵	คลื่นไต้	
ton ¹	ตน องค์	ช.ม. / 1 / ก.ท. / ๐ /
top ⁵	พับ	
tom ⁴	ตม	
to:k ²	ชันข้าว	
to:n	โตน เคียน	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
top ¹	หลุม (ใช้กับหู)	
to: ^๑	ตอ	ช.ม. / 1 / ก.ท. / ๐ /
to: ^๒	ตอ	
to: ^๓	ตอ	ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
to:k ¹	ทืบ บีบ ทอก	
to:ɲ ²	ใจ (ลักษณะนาม)	
to:ɲ ^๔	ตอ้ง	

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
๓:ŋ ⁴	คุณ คุณ ป.	
๓:ŋ ¹	ใบคอง	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
๓:ŋ ¹ kuay ⁴	ใบคอง	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
๓:ŋ ¹ tɛŋ	ใบคองคิง	
๓:t ²	คอก	
๓:n	กลางวัน	
๓:n ¹	คอน	
๓:n ⁴ hap ⁵	คอนรับ	
๓:m ⁴	รวบ รวบรวม	
	กะทัดรัด	
๓:m ⁵	ห้อง ไข้กัม ห้องอาบนํ้า	
๓:h ²	อิง	
๓? ⁵	เอนะ	ช.ม. / t / ก.ท. / th- /
tə:k ²	ถึง	ช.ม. สระเป็นสระกลาง กิ่ง และ
๓:ŋ		ขาว / ะ: / ก.ท. เป็นสระกลาง
		สูงและสั้น / ± /
๓:n ¹	หีบแซก	
	หีบกั้น	
๓:y	เคย	

คำ	หมายเหตุ
te:y ² om ⁴	เคยหอม
te:y ⁵	ปัก บ้อบ
tiao	เตี๋ยง
tian (thian)	เทียน
tian se: ⁴ (thu:p)	ชูป
tiam	เทียม เห่าเทียม
tiaw	เติน คำนี้พูดภาษาบางคนออกเสียงสระ / e /
tiaw ²	กางเกง
tiaw ² kom ⁴	กางเกงใน
tiaw ² miao	กางเกงผ้า พื้นเมือง
tiaw ² lat ⁵	กางเกงขาสั้น
tiaw ² lan ²	กางเกงสากล
tiaw ² liq	กางเกงลิง
tia ³	หน ที่ ครั้ง
	คู ป.

คำ	หมายเหตุ
tɕam ² เกม	ช.ม. สระเป็นสระประสม / ɕa / ก.ท. เป็นสระกลาง กิ่งและคัม/e:/ ช.ม. / 2 / ก.ท. / a /
tua ¹ ค้าว เเซอ	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
tua ¹ me: ³ คู่รัก (หญิง) ค้าวเมีย ดู ป	
tua ¹ pu: ⁵ ค้าวผู้	
tua ¹ po: ³ คู่รัก (ชาย)	
tua ¹ we:n tua ¹ kam ¹ คู่รัก	
tuam ⁵ กระดุกกระคิก ไหว	
tuay ความ โดย คาย	คำนี้ผู้บอกภาษาบางคนออกเสียงสระ / 0 /
tuay ha: ¹ ความหา	
tway ทาบ ท้าทาย	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะเบา / t- / ประสม / w / เป็น / tw- / ก.ท. เป็นพยัญชนะเบา / t- /

th (รุ ท ฌ ฉ ท ษ)

คำ	หมายเหตุ
tha ²¹ ดาก ดาง	ช.ม. ไม่มีเสียงท้าย ก.ท.มี / -k / เป็นเสียงท้าย
tha ²¹ non ¹ ดนม	
tha ²¹ ɲ : ɲ ¹ กร่อง	
thak ¹ ถัก	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
tham bun ทำบุญ	
tham ⁴ ถ้ำ	
thay ¹ ไถ	
thaw ⁴ แกะเขว	
tha: ¹ ทรา	ช.ม. เข้มข้นระดับเป็นเสียงหนัก / th- / ก.ท. เป็นเสียงเบา / t- / ประสม ถับ / ɲ / เป็น / tr- /
tha: ⁴ ถอบ, ถ่า	
tha:t ⁸ ธาตุ, เจตีย์	
tha:n เสียว (ใช้กับ หัน)	
tha:n ² ถ่าน	
thi: ² ละเอียกละออ	
thi:p ² ขัม	
thi:ɲ ¹ ดิ่ง	
thi: ¹ ถือ	

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
thɛ:m ¹	ฝาเรือนที่สาม กล้วยไม้ไม้และ กรรควาบทองกิ่ง
thu ^{๑1}	กรร, รong
thu: ¹	ดู
thek ¹	ทำให้ตกใจ
the:	ริน
thɛ? ¹	ดาก (เปลือก ไม้) ทาง (ตม)
them ¹	อีก
thɛw ²	รุ่มรุ่ม ดู แ
thɛ:ŋ ⁴	เพิ่ม
thɛ:n ¹	เทวดา
thɛ:p ²	เงินรูป
thoɯ ¹	ดู
thom ²	ถ่ม (น้ำลาย)
tho: , tha:	ทา
thot ¹ that ¹	กะเฉ็บ
thɛ:k ²	เท

ช.ม. / ๐ / ก.ท. / u /

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
tho:ɯ ¹	ตอง	
tho:t ²	ตอก	
tho:t ² hun ²	ถ่าบรูป ไขว้า ก็ไค้	
tho:p ²	ซัค จัคเจน	
tho? ¹ , thek ²	ชู่ ป๋ ถลอก หัวล้าน	
tho:ŋ ¹	ถิง	
tho:p ²	ถ่น	
thian	เทียบ	
thian ²	เล่ม ลักษณะ นามใช้กับมืค	
thɛa ¹	เถือ	
thua ²	ถัว	
thua ² din	ถัวลีสง	
thuan ⁴	ถวน	
thuay ⁴	ชาม จาน	
thuay ⁴ ka: ¹ la? ⁵ max	ชามสังกะสี	
thuay ⁴ bɛ:n	จาน	

น (ฌ น)

คำ	หมายเหตุ
nak ¹ นั้ก	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
nak ⁵ มาก นั้ก	
naq ¹ นั้ง	
naq ¹ po:ŋ นั้งกระหือ.	
	หระกรอบ
naq ⁴ นั้ง	
	อ้ายดำรับจักสิ้ว
nap ⁵ นั้บ	
nap ⁵ th4: นั้บถือ	
nam นั้	
nam ³ ชุบ คำ กั	
nam ⁵ นั้	ช.ม. / e / ก.ท. / a: /
nam ⁵ kan ² นั้หอม	
nam ⁵ khu? ⁵ ถังนั้	
nam ⁵ kho:k ³ กระบอกใส่นั้	
nam ⁵ ŋiaw ⁵ แกงของชาวเงี้ยว	ผู้กล่าวภาษามอญเรียกเงี้ยว
	/ e /.
nam ⁵ ton ⁴ คนโทนั้	

คำ	พยางค์
nam ⁵ thu ⁴	ครูตักน้ำ
nam ⁵ boy	กระบวยตักน้ำ
nam ⁵ bo:²	บ่อน้ำ ๓ ป.
nam ⁵ phak ¹	น้ำเคี้ยวจากผัก
nam ⁵ pha:²	ลูกผสม
nam ⁵ me:³	แม่น้ำ ๓ ป.
nam ⁵ ya:t²	น้ำสำหรับใช้ ตรวจน้ำ
nam ⁵ som ⁴ po:y² naw ³	น้ำส้มข่อย เข้า
nay	ใน
nay ¹ hā ⁵	ในหม
nay ¹ hā ⁵	นัย โทษ
na: -	นา
na: li ⁵ ka:¹ khə:⁴	น้ำพิกาข้อมือ
na:⁴	หมา
na:⁴ ko:y	น้ำจืด
na:⁴ hā ⁵	น้ำท่า

๓. ซ.ม. / ๑ / ก.ท. / ๐ /

คำ	หมายเหตุ
na:⁴ pɔ:ɯ²	หน้าทาง ไชวา pa?¹ ta:¹ pɔ:ɯ² ก็โต ดู ๒
na:⁵	นา
na:⁵ ca:y	น้ำเซย
na:⁵ ักิง	น้ำหึ่ง
na:n¹	ทิด เรียบคนที สีกจากพระ
na:m¹	หนาม
na:y ho:y⁵	นายร้อย หัวหน้า
nim¹	นึ่ง หงิม เรียบร้อย
niw⁵	นิ้ว
niw⁵ kho:⁴	นิ้วหัวแม่มือ
ni:¹	หนี
ni:⁵	น
ni:t³	วัด
nɨɯ³	หนึ่ง

ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงนาสิก

ก.ต. เกิดที่หลังฟัน / n- /

ก.ท. เป็นเสียงรัว / r- /

ช.ม. / 3 / ก.ท. / 2 /

กั	พยางค์
nɔŋ ⁴	นัง
nɔŋ ³	นุง
num ²	อน นุ่ม กู ๒
nu: ¹	หญ
nu:n	นูน
net ¹	เจ็บ
nen ⁵	เนน
ns n ⁴	แนน
ne :	แตร
ne : p ²	ก่า (ลักษณะนาม ของพสุ)
nok ⁵	นก
no:	โน
nok ⁵	กะตุก
noy ³	หนอย
no:ŋ ¹	หนอง
no:y ⁴	เส้า
no:y ⁴ no:y ⁴	เส้า ๗

คำ	หมายเหตุ
นอ:ย ⁵	เรียกคนที่สึก จาก เอย
นอ:น	นอน
นอ:น ¹	หนอน
นอ:น ¹ nam ⁵	ตัวถูกน้ำ
นอ:ย ⁵	เอน
นอ:๓	นะ
นอ:๔	จิ้มลงไปแรง ๆ
nian	ไว กู ๒
นอ:๑ ¹	เหือบ
nua	บุง
nuan	นึ่ง (มือ)
	ออบ กู ๒
nuay ²	ถูก ปล เม็ด กู ๒

คำนี้ผู้บอกภาษาบางคนออกเสียง
สระ / ๐ /

บ (บ)

คำ	หมายเหตุ	
ba ^{๑1} kaw ²	เก๋า	
ba ^{๑1} ka:ŋ ²	มะกา	ช.ม. / ba ^{๑1} / ก.ท. / ma ^{๑5} / เสียง / ba ^{๑1} / นี้เมื่ออยู่โดด ๆ จะ เป็นเสียง / 1 / แต่เมื่อมีพยางค์หนึ่ง ตามหลัง เสียงจะเปลี่ยนมากคล้าย คลึงกับเสียง / 2 / ของ ก.ท.
ba ^{๑1} kuk ⁵	มะกอกหวาน	
ba ^{๑1} ko:1	ตะโก	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
ba ^{๑1} ko:5	ผลทับทิม	
ba ^{๑1} ko:k ²	มะกอก	
ba ^{๑1} kiaŋ ⁴	ส้มเกลี้ยง	
ba ^{๑1} kuay ⁴	ผลฝรั่ง	
ba ^{๑1} kuay ⁴ te:t ³	มะละกอ	๓ช.ม. / t- / ก.ท. / th- /
ba ^{๑1} kwit ¹	มะขวิด	
ba ^{๑1} kwen ¹	ตะขบป่า	
ba ^{๑1} kha ^{๑1} nat ¹	ลำปราง	
ba ^{๑1} khan ²	สลอก	
ba ^{๑1} kha:m ¹	มะขาม	
ba ^{๑1} khi:4 baw ⁴	ควงคิน	

	คำ	หน่วยเทศ
ba ^{ʔ1} khuə ¹	ปลไม้คล้าย ๗ ๑ สมชา	
ba ^{ʔ1} khu:t ²	มะกรูด	2 ข.ม. / kh- / ก.ท. / kr- /
ba ^{ʔ1} khɛ:ŋ ⁵	มะม่วง	
ba ^{ʔ1} kho: lɛ:n	ปลไม้ชนิดหนึ่ง	
ba ^{ʔ1} kho:n ⁵ kom ⁴	ผักมะรุม	
ba ^{ʔ1} khɛa ¹	มะเขือ	
ba ^{ʔ1} khɛa ¹ som ⁴	มะเขือเทศ	
ba ^{ʔ1} ɲɛ:	ส้มเหม็น	
ba ^{ʔ1} na:w	มะเขือเขียว	
ba ^{ʔ1} da:y	เปล้า ๆ	
ba ^{ʔ1} diaw ² ni: ⁵ , ba ^{ʔ1} diaw ²	มัดเค็มบัว	
ba ^{ʔ1} tan	พุทรา	
ba ^{ʔ1} tɛ:n ¹	กะทอน	
ba ^{ʔ1} tɛ:ɽ ¹	แตง	2 ข.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
ba ^{ʔ1} tɛ: ⁴	ตะกร้อ	
ba ^{ʔ1} tɛ:m ²	ลูกกะมู	
ba ^{ʔ1} thua ² no:y ⁵	ถั่วสนเตา	

คำ	หมายเหตุ
ba [?] 1 tɕua ² lian ทุเรียน	ช.ม. เป็นเสียงร่ว / r- / ก.ท. เป็นเสียงข้าง เกิดที่หลังฟัน / 1- /
ba [?] 1 na [?] 5 สมอไทย	
ba [?] 1 nap ⁵ ลูกปะคำ	
ba [?] 1 nam ⁵ น้ำเต้า	
ba [?] 1 na:w มะนาว	
ba [?] 1 nun ¹ ขนุน	2 ก.ท. มีพยางค์ / kha [?] 1 ² / น้ำหน้า
ba [?] 1 no: ⁴ na: ⁴ น้อยหน้า	
ba [?] 1 no:y ขวบเหลื่อม	
ba [?] 1 ba: ⁴ ลูกสะบ้า	
ba [?] 1 ba:ŋ ส้มเขียวหวาน	
ba [?] 1 pe:w ⁵ มะพร้าว	ช.ม. / p- / ก.ท. / phr- /
ba [?] 1 fay มะไฟ	
ba [?] 1 pha:ŋ ¹ มะปราง	ช.ม. / ph- / ก.ท. / pr- /
ba [?] 1 fak ⁵ mon ² แพง	
ba [?] 1 mit ⁵ ละมุด	
ba [?] 1 miaŋ ³ มะม่วง	
ba [?] 1 lam ðay ลำไย	

คำ	หมายเหตุ
ba ^{๗1} sak ⁵	ลูกประกาศี - ควาย
ba ^{๗1} ha: ⁴	ลูกหว่า ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงเสียดแทรก เกิดแต่ของระหว่างเส้นเสียง / h- / ก.ท. เป็นเสียงกึ่ง สระเกิดแต่ ริมฝีปาก / w- /
ba ^{๗1} hin ¹	ก้อนหิน
ba ^{๗1} hu ^๕	ละหุ่ง
ba ^{๗1} heu , ma ^๕ heu	มะเรียง
ba ^{๗1} he ^๕	ตัวแระ
ba ^{๗1} ʔo:	ส้มโอ
bay	เล่ม อัน คัน
	ใบ
bay ⁴	ใบ
baw ⁴	เบา มวน
	(ลักษณะนาม ของบุหรี)
ba:n	บาน แบน
ba:n ⁴	บาน

คำ	หมายเหตุ
ba:y ²	เหลื่อม ๓
ba:w ²	ชายหนุ่มโสด
ba:w ² thaw ⁴	ชายหนุ่มโสด
	อายุมาก
ba:w ² they ²	หนุ่มรุ่น ๆ
bit ¹	บิต หับ
bin	บีน
bi:p ²	บวค ๓
bit ¹ diaw	ประเคี้ยวเคี้ยว
bit ¹ cay ¹	อีตใจเคี้ยว
bit ¹ n4 ³	ครูหนึ่ง
bi:n	บะ นวม
buŋ	กระบุง
	ก.ท. มีพยางค์ / ka ² / หรือ / kra ² / ขยขางหนา
bup ¹	หุบ ตี ๓
bup ¹ ti: ¹	หุบตี
bu:t ²	บุก
bet ¹	เบ็ด
be: ¹	เบ๊

<u>คำ</u>	<u>หมายเหต</u>
bet ¹	หลีก หลบ
be:k ²	แบก
be:p ²	หนังสือ
bo ^{?1}	เจ็บ ย่า
bo:k ¹	ทุบให้แตก ชุก
boŋ	เทา
bot ¹	วัด
bon	ครบ ๑ ป. บน
bom ²	ชอน แอบ
bo:	ไบร์
bo ^{?1}	เบาะ
bo:	เมาะ
bo: ² , bo ^{?1}	หรือ ไหม
bo: ² , bo ^{?2}	ไม่มี ไม่ได้
bo: ² kum ⁴	ไม่คุม ไม่ไหว
bo: ² m ⁵	ไม่คู่คว

คำ	หมายเหตุ
bo:k ²	น.ท. มีพยางค์ / kra ² / น้ำหน้า
	กระบอก, บอก
bo:k ² tam ¹ ma:k ²	ตะบันหมาก
bo:k ² nam ⁵	กระบอกน้ำ
bo:k ² fay	คอกไม้ไฟ
bo:k ² may ⁵	ไม้กระบอก
bo:k ² so:	หีบเสียง
bo:ŋ ² , boŋ ²	บ่ง เจาะ
bo: ⁵	กะจ๊กกะจาย
biaw ⁴	เบี้ยว
bɬa	วางขาพิษให้
	เมานหรือคาย
	ดู ๒.
buak ²	บ่อเล็ก ๆ
	หรือปลัก
buəŋ ² , buəŋ ⁴	หว่ง บ่วง
	,
	ขึ้น
buam ⁴	บุบ มุ่ม

ผู้บอกภาษาบางคนออกเสียงสระ /ə /

ช.ม. / ๐ / น.ท. / ๒ /

คำ	หมายเหตุ
pa ²¹ tu: ¹ ประชู	1. ช.ม. พัญชนะต้นเป็นเสียง เบา / p- / ก.ท. เป็นเสียง เบา/p/ ประสม / r / เป็น / pr- / 2. ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
pa ²¹ li ²¹ wa:n บรืวาร	ช.ม. พัญชนะต้นเป็นเสียง ไม่น้อง / p- / ก.ท. เป็นเสียง ก้อง/ b- /
pa ²¹ we: ni: ประเพณี	1. ช.ม. / p- / ก.ท. / pr- / 2. ช.ม. / w- / ก.ท. / ph- /
paŋ ⁵ ฟิง พาด	
pak ¹ ปัก	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
paŋ ⁵ พัง	ช.ม. พัญชนะต้นเป็นเสียง เบา / p- / ก.ท. เป็นเสียงหนัก/ ph- /
pat ¹ ปัด	ประสม / 1 / เป็น / phl- / ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
pat ⁵ พัด	
pat ⁵ pha:k ³ พัดพราก	ช.ม. / p- / ก.ท. / phl- / ใน พยางค์แรก และ/ phr- / ในพยางค์ที่ 2
pan พัน	ช.ม. พัญชนะต้นเป็นเสียง เบา/p- / ก.ท. เป็นเสียงหนัก / ph- /
pan ² pi:n ⁵ ห้วนไหว	
pan ³ แปลง	
pan ¹ ปั้น	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
pap ⁵ สุก พับ	ช.ม. / p- / ก.ท. / ph- /

คำ

หมายเหตุ

pa:m ⁴	ตัด ไค่น ดู ๑๒๖.
pa:y	ไป
pa:w ²	เป่า
pa:w ⁴	เป่า
pa:	ปา พา
pa: ¹	ปลา
pa: ¹ ka:m ⁴	ปลาด่าง
pa: ¹ ka:p ¹	ปลากะพง
pa: ¹ ka:t ²	ปลาชง
pa: ¹ ko: ²	ปลาท่อนใหญ่
pa: ¹ ka: ¹	ปลาเค็ม
	ปลาแห้ง
pa: ¹ kham	ปลาเงินปลาทอง
pa: ¹ khew ¹	ปลาคะเพียน
pa: ¹ to? ⁵	ปลาเทโพ
pa: ¹ to: ¹	ปลาชดาด
pa: ¹ ba:k ¹	ปลารับปลัดขิง คล้ายปลาโลมา

ช.ม. / p-1 ก.ท. / pl-1/๒๖
 ช.ม. / 1/ ก.ท. / 0/

คำ	หมายเหตุ
pa: 1 buaŋ 4 ปลาแห้ง	
pa: 1 paw 4 ปลาปักเป้า	
pa: 1 pa:n ปลาไหลไม้	
pa: 1 pha: 1 ตะพาน้ำ	
pa: 1 sa? 5 det 1 ปลาหมอ	
pa: 1 sa? 5 la: 3 ปลากระดี่	
pa: 1 sa? 5 wa: y 1 ปลาสาบ	
pa: 1 la: t 2 ปลาหลด	
pa: 1 lim 1 ปลาช่อนเล็ก	
pa: 1 yim 2 ปลาไหล	
pa: 1 he: ŋ 4 ปลาย่าง	
ปลากระชัง	
pa: 1 we: ni: ประเพณี	1. น. / p / น. / pr / ๓๓
	๓. น. / l / น. / o /
	๒. น. / w / น. / pa / .
pa: 2 ปลา	
pa: 2 phe 5 ปลาตะเพียน	
pa: 2 law 2 ปลาชุก	

	หน่วยเสียง	
pa: ² hiaw ³	ป่าช้า	
pa: ² ca: ⁵		
pa: ⁴	ป่า	
pa:k ²	พูด ปาก	
pa:k ² cep ¹	ปากจัด ปากคม	
pa:k ² nak ⁵	พูดมาก	
pa:k ² mot ¹	ข้างพูด	
pa:k ² muan ³	ปากหวาน	
pa:k ³	กระว่า	
pa:ŋ ¹	เพิงที่ปักชั่วคราว ในป่า	
pa:ŋ ⁴	โรคชนิดหนึ่ง	
pa:t ²	เขียดเขื่อน	
pa:n ¹	ปาน	ช.น. / 1 / ก.ท. / 0 /
pa:m ²	พกร้ำ	ช.น. / p- / ก.ท. / ph- /
pa:y	กาย	
pa:y na: ⁴	กายหน้า	

คำ	หมายเหตุ	
pa:y ¹	ปลาย	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงเบา /p- / ก.ท. เป็นเสียงเบา /p- / ประสม กัน / l- / เป็น / pl- /
pa:w	ประกอง	
pi? ¹	พิวจนเป็นลม	
pik ⁵	กลับ ชู ๒	
pin ¹	ปิ้ง	ช.ม. / p- / ก.ท. / pl- / และ ช.ม. / l / ก.ท. / o /
pit ¹	คินสอดำ	
pit ⁵	พิน	ช.ม. / p- / ก.ท. / ph- /
pin ⁴	กลับ พลิก	
pin ⁴ ca? ¹ lin ⁴	หกดะเนม	
piw ¹	ปิว	ช.ม. / p- / ก.ท. / pl- / และ ช.ม. / l / ก.ท. / o /
piw ⁴	ปลาไม้แม่แมลงเจาะ	
pi: ¹	ปี ปลี	ช.ม. / l / ก.ท. / o /
pi: ¹ kay ⁵	ปีกุน	
pi: ¹ cay ⁴	ปีชวด	

คำ	หมายเหตุ	
pi: 1 ni: 1	นิทาน	
pi: 1 paw 4	ปิงตุ	
pi: 1 maw 4	ปิเถาะ	
pi: 1 met 5	ปิมะเม็ย	
pi: 1 law 5	ปิระกา	
pi: 1 sa? 1	pa: 5 ปิมะแน	
pi: 1 san 1	ป้าถน	
pi: 1 say 4	ปิมะเส็ง	
pi: 1 si: 1	ปิมะโรง	
pi: 1 set 1	ปิจถ	
pi: 3	พื	ช.น. / p- / ก.ท. / ph- /
pi: 3 ca:y	พืช่าย พืเชย	๒. ช.น. / c- / ก.ท. / ch- /
pi: 3 ʔniŋ	พืสะไก๋ กู ๒	
pi: 5	กะพื	ช.น. / p- / ก.ท. / ph- / ก.ท. ปืพยางค์ / ka? 2 / หรือ / kra? 2 / นำหน้า
pi:k 2	ปึก	
pik 1	โป๋ พื	

คำ	พยางค์
pɔ̃ ⁵	พุง กระพือ
	กระจาย
pɔ̃t ⁵	จัก
pɔ̃:	แหย้งพาน
pɔ̃: ¹ pɔ̃: ¹ pɔ̃n	เป็น
pɔ̃: ⁵ pɔ̃n	พัน
pɔ̃: ⁵ pɔ̃n ta ² la: ³	ไตจุนเรือ
pɔ̃: ⁵ pɔ̃n hɔ̃n	
puk ¹	ปลุก
puk ⁵	พวง กระบุง
	เข็นพราน
puŋ ³	พุง
put ¹	ขาด ทุ ปล.
puŋ ⁵ , pu:n ⁵	โน้น โหน ขึ้น
pum ¹	ท้อง พุง
pu:	พุง
pu: ¹	ปู

ช.น. / p- / ก.ท. / ph- /

ช.น. / p- / ก.ท. / ph- /

ช.น. / p- / ก.ท. / ph- /

ช.น. / p- / ก.ท. / ph- /

ช.น. / p- / ก.ท. / ph- /

ช.น. / l / ก.ท. / o /

<u>คำ</u>		<u>หมายเหตุ</u>	
pu: ⁵	ปู่ ด้วปู่	ช.ม. / p- / ท.ม. / 5 /	ก.ท. / ph- / ก.ท. / 3 /
pu: ⁵ mia	กะเทย		
pu:k ²	ปลุก	ช.ม. / p- /	ก.ท. / ph- /
pu:t ³	พองออก		
pu:n ¹	ปูน	ช.ม. / 1 /	ก.ท. / 0 /
peŋ	เพ็ญ	ช.ม. / p /	ก.ท. / ph / และ ช.ม. พยัญชนะท้ายเกิดแต่เพดานอ่อน / ɲ / ก.ท. เกิดแต่หลังฟัน / n /
peŋ ²	โล่ง สว่าง		
pet ¹	เปิด	ช.ม. / 1 /	ก.ท. / ๑ /
pen ¹	เป็น	ช.ม. / 1 /	ก.ท. / 0 /
pew ¹	เปกว	ช.ม. / p- / ท.ม. / 1 /	ก.ท. / pi- / และ ก.ท. / 0 /
pe: ¹	เป้		
pe? ¹	เงินเชื้อ		
pe? ⁵	แพะ	ช.ม. / p- /	ก.ท. / ph- /
pe t ⁵	พาด บิดไป		

คำ		หมายเหตุ	
pe:	แพ	ช.ม. / p- /	ก.ท. / ph- /
pe: ¹	แปด	ช.ม. / p- /	ก.ท. / pl- /
		ช.ม. / l /	ก.ท. / o /
pe: ¹	แป	ช.ม. / l /	ก.ท. / o /
pe: ⁵	ชนะ ชู ป.	ช.ม. / p- /	ก.ท. / ph- /
pe:ŋ	แพง	ช.ม. / p- /	ก.ท. / ph- /
pe:ŋ ¹	สร้าง ทำ <small>ช.ม.</small>		
pe:ŋ ¹ kom	ใส่ความ <small>ช.ม.</small>		
pe:t ²	แปด ทำให้เปลี่ยน ป้าย ชู ป.		
pe:n ⁴	ไม้กระดาน		
pe:p ³	แพน แบน		
pe:p ³ pe:p ³	แพน ๆ		
pok ¹	ผูก		
pok ⁵	ห่อ		
pok ²	ยัก งาม		
pok ¹	ปลง สลัด	ช.ม. / p- /	ก.ท. / pl- /
	ปลง ชู ป.	ช.ม. / l /	ก.ท. / o /

	คำ	หมายเหตุ
pot ¹	ปลด	ช.น. / p- / ก.น. / pl- /
pon ⁴	ปลัน เลขไป	ช.น. / p- / ก.น. / pl- /
po:⁴⁵	เพ็ญ โขลงไป อีก	
po:⁴	พิง ก้อง กระดาม ถึงสำหรับใส่ของ	
po:n⁵	พัน	ช.น. / 0: / ก.น. / 0 /
po?¹	ตะกร้าสำหรับใส่ ต้นไม้	
pon⁴ pon⁴	ทำทางแสนงอน	
po:y²	ปลอบ	ช.น. / p / ก.น. / pl- /
po:	พอ	ช.น. / p- / ก.น. / ph- /
po:³	พอ	ช.น. / p- / ก.น. / ph- /
po:³ thow⁴	ตา ปู่	
po:³ na:⁵	พอเลี้ยง	

คำ	หมายเหตุ	
pɔː ³ mɔy ⁴	ชายที่เป็นหม้าย	
pɔː ³ miə	พ่อตา กู ๒	
pɔː ³ liɑŋ ⁵	หมอบ นายจ้าง คนมั่งมี ก.ม.	
pɔː ³ luɑŋ	ผู้ใหญ่ในบ้าน	
pɔː ³ siaw ²	เพื่อนสนิทของพ่อ	
pɔː ³ haːŋ ⁵	ชายที่หน้ากว้าง	
pɔː ³ hɛn	ทอแบน	
pɔː ³ ɔy ⁵	ปู่	
pɔːk ²	ปก ปลูก	ช.ม. / p- / ก.ท. / pl- /
pɔːk ² ɔː	แควน	
pɔːŋ	พอง ผก บวม	ช.ม. / p- / ก.ท. / ph- /
pɔːŋ ²	หน้าต่าง	
pɔːŋ ⁴	ป้อน	
pɔːy	งานฉลอง กู ๒	
pɔːy ɔːy ⁴	งานทำบุญ เช่น บวชนาค	

คำ	หมายเหตุ
pə:y luan ¹	งานฉลองใหญ่
pə? ¹	เป็นโคลนสกปรก
pə? ¹ le? ⁵ pə? ⁵ tə: ⁵	มากมาย เบอะแบะ
pəŋ ³	พังพาอ้าย ช.ม. / p- / ก.ท. / ph- / ช.ม. / ə / ก.ท. / ɛ /
pəŋ ⁴	พัง ช.ม. / p- / ก.ท. / ph- / ช.ม. / ə / ก.ท. / ɛ /
pəŋ ³	เพื่อน เขา ฉัน ช.ม. เป็นสระกลางกึ่ง "คะสั้น" / ə / ก.ท. เป็นสระประสม / ɛa /
pə:ŋ	เหมาะ สมนกัน
pə:t ² pia? ¹ pia ? ⁵	ซิดู L เขามาอวด
piet ³	กระบุง, กระจาด
piaw ²	เคี้ยว เคี้ยว
ptak ²	เบ้ตึก ช.ม. / ə- / ก.ท. / pl- /
ptay ¹	เปลือยกาย ช.ม. / p- / ก.ท. / pl- /
puak ²	ปลวก ช.ม. / p- / ก.ท. / pl- /

ph (ผ พ ภ)

คำ	หมายเหตุ
pha ¹	หวาน โปรบ
pha ⁵	สามแฉกรู ๒
pha ⁵ caw ⁴	พระพุทธรูป
pha ⁵ ca:n ¹	ประจัน
pha ¹ ña:1	ปัญญา
phak ¹	ผัก
phak ⁵	พัก
pha ¹	พมุน
phap ⁵	พัพ
phap ⁵ ta:1	กระพริบตา

ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงหนัก / ph- /

ก.ท. เป็นเสียงหนัก / ph- / ประสมกับ / r / เป็น / phr- /

1. ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงหนัก/ph- /

ก.ท. เป็นเสียงเบา / p- / ประสม

กับ / r / เป็น / pr- / และ

ช.ม. / 5 / ก.ท. / 0 /

2. ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /

1. ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงหนัก/ph /

ก.ท. เป็นเสียงเบา / p /

ช.ม. ไม่มีเสียงท้าย ก.ท. มี / -n / และ

ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /

2. ช.ม. / ñ- / ก.ท. / y- /

ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /

ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /

คำ	พยางค์
phay ¹	ใคร ชู ๒
phay ²	ไ้
pha: ¹	ชา กอนหิน
pha: ¹ kot ¹	ปรากฏ
pha: ¹ tha ² na:	ปราภนา
pha: ²	ชา แบ่ง บน ผอม ชู ๒
pha: ⁴	ชา
pha: ⁴ kaŋ ⁴	ชาฆาน
pha: ⁴ kop ⁵	ชาะนอน
pha: ⁴ tum ⁵	ชาหรับเต็ก ชาชนหญ ชาหม
pha: ⁴ to: ²	ชาหม
pha: ⁴ to: ⁴	ชาโจงกะเบน
pha: ⁴ tuap ³	ชาหมนอน
pha: ⁴ pok ⁵	ชาสี่เหลี่ยมใหญ่

1.ช. ๒ / ph- / ก. ก. / pr- / และ
2.ช. ๒ / 1 / ก. ก. / 0 /
1.ช. ๒ / ph- / ก. ก. / pr- /
2.ช. ๒ / 1 / ก. ก. / 2 /
3.ช. ๒ / 0 / ก. ก. / 1 /

คำ	หมายเหตุ	
pha: ⁴ sak ¹ ka: ¹ to: ¹	ฆ่าสักลาค	
pha: ⁴ si: ² ce: ^๓	ฆ่าเชือดหน้า	
pha: ⁴ lop ¹	ฆ่าปูที่นอน	
pha: ⁴ hua ¹	ฆ่าขามมา	
pha:t ²	เปื้อน	
pha:n	พราน	ช.ม. / ph- / ก.ท. / phr- /
pha:p ²	ปราบ	ช.ม. / ph- / ก.ท. / pr- /
pha:y ¹	กระจาย แม	
	ใช้กับการทอด	
	ลูกเต้า	
phik ⁵	พริก	ช.ม. / ph- / ก.ท. / phr- /
phit ¹	ฉีก	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
phit ¹ ken ¹	ทะเลาะกัน,	
	ไม่พูดกัน ดูป.	
phit ¹ dian	โรคอยู่ไฟไม่ได้	
phit ¹ thia ^๓	ทะเลาะกัน	
phit ¹ phi: ¹	ฉีกประเพณี	

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
phiw ¹	ผิว	
phi: ¹	ผี	
phi: ¹ ba: ⁴	คนบ้า	
phi: ¹ phe:t ²	ผีเปรต	
phɛ: ⁴	ปรี้อ	
phɛ:n ¹	อื่น	
phut ¹ cut ¹	เป็นไม้ค้อนขึ้น	
phum ³ kan ¹	พร้อมกัน	
phuy ³	ยุบ ยุพัง	
	รวน	
phu: ²	พบน้ำที่อมไว้	
	ในปาก	
phet ¹	เผ็ด	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
phe: ⁵	นี้	
phe:t ²	เปรต	ช.ม. / ph- / ก.ท. / pr- /
phe:ŋ	เพลง	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงหนัก / ph- /
		ก.ท. เป็นเสียงหนัก / ph- / ประสม
phɛ ⁷⁵	ป่าละเมาะ	กับ / 1 / เป็น / phl- /

คำ	หมายเหตุ
phe: ²	แม่
phe: ³	แพร์ กระจาบ ช.ม. / ph- / ก.ท. / phr- /
phe:w ¹	ถึง
phok ¹	แอบดู แอบฟัง
phok ²	โหว่
phoŋ ³	งอก
phoŋ ⁴	รังมด โพล่ง
phot ¹	พูด ทะเล ถึง ช.ม. / ๐ / ก.ท. / ๙ / ช.ม. / ๑ / ก.ท. / ๐ /
pho:	คล้ายออก ขบาย
pho: ⁵	ทะเล ฟัง
pho:t ²	โปรด ช.ม. / ph- / ก.ท. / pr- /
pho: ^๕	เพราะ ช.ม. / ph- / ก.ท. / phr- /
phoŋ ³	บ้าง ดู ๙
phoy ²	กรอบ เพราะ
pho: ²	ดู ดู ๙
pho:n ²	(บู) บอน
pho:m ⁵	พร้อม ช.ม. / ph- / ก.ท. / phr- /

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
pha ⁷⁵	สปรก ประ	ท.ม. / ph- / ก.ท. / pr- /
phaŋ ⁴	ข ข้ง	ท.ม. / ə / ก.ท. / ʔ /
pha:n	เพลิน	ท.ม. / ph- / ก.ท. / phl- /
phiaw ⁴	กวาด บัด	
phiap ²	เปรี๊ยะ	ท.ม. / ph- / ก.ท. / pr- /
phiak ²	เขือก	
phua ⁷⁵	หูทอง	
phua ¹	บัว	

f (ฟ)

คำ	หมายเหตุ
fa ⁵	คก หก ล้น
fan ³	กระฉอก กู ๒ สิ่ง
fan ³	รึบ กู ๒
fan ¹	ผี
fan ³	ลิ้น
fan ⁵	ขบ่า
fay	ไฟ
fa: ¹	ป่า
fa: ⁴	เขม
fa: ⁵	ฟ้า
fa:t ²	ฟาด
fa:n	สี่แก้ง
fay	พาบ กู ๒
fay ⁴	ผู้ขาย ค้าย
fin ²	ฟัน
fi: ¹	สี่
ft:n ⁵	กลับ กู ๒ ฟัน ทุ้ว

ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงเสียดลม
ไมก้อง / f / ก.ท. เป็นเสียงกัก
ไมก้อง หนัก / ph- /

คำ	หมายเหตุ
fu ⁵ fu:	ฟุ้ง ลอม ไซกั ขงทักวาม แถลอบก็โก
fu: ³	ฟุก
fu: ³ ca: ¹	ฟุกจา
fu:ŋ ¹ fen ⁵ fet ⁵ mam ³	ฟง หมู เฟิน ลลคนาง
fo ^{?5}	เฟม ลลคนาง ลลคนาง
fe:	แอมแอมกัน
fon ¹	ฟน
fo:n ⁵	ฟำ
fak ²	ฝัก
fa ¹	คราก
fian	ฟ่าง
flan	กระเหือน
fiay ⁵	เฟื้อ ผู้บอกภาษาบางคนออกเสียง /ə/

ช. ม. / ๑ / ก. ท. / ๕ /

m (ม)

คำ	หมายเหตุ
mak ⁵	ชอ ^๕ ค ^๕ ๒.
mat ⁵	พอน ก่า มัค ค ^๕ ๒.
man	มัน
man ke:w ¹	มันเทศ
man ke:w ¹ la:w	มันแกว ๑.ช.ม. / ๑ / ก.ท. / ๐ /
man ²	ชั้น ไซหัวไป
man ⁴	มันหนา อู ๒.
may	เหล็กในของแมลง
may ¹	ไหม
may ²	ไหม
may ⁵	ไหม
may ⁵ ket ¹ kaw ⁵	ไม้กักเค้า
may ⁵ ka:n	ไม้คาน ๑.ช.ม. / k- / ก.ท. / kh- /
may ⁵ ka:w ¹	ไม้ทองกวาว
may ⁵ khe ^๑ 1 ๓๖:m	ไม้พยอม
may ⁵ ๓๕ ^๕	ไม้เต็ง
may ⁵ ca ^๑ 1 k ^h ian	ไม้ตะเคียน
may ⁵ ca ^๑ 1 kha:m	ไม้จามจุรี
may ⁵ tu ^h ๓	ไม้ซุง

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
may ⁵ pu: ¹	ช.ม. / p- / ก.ท. / pr- / และ
may ⁵ puay ¹	ช.ม. / l / ก.ท. / o /
may ⁵ phe:n	
may ⁵ ma ⁵ kie ¹	
may ⁵ lu:n	
may ⁵ sa ² li: ¹	
may ⁵ se:w ⁴	
may ⁵ se: ⁴	
may ⁵ hay	
	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงเสียดแทรก เกิดแต่ของระหว่างเส้นเสียง / h- / ก.ท. เป็นเสียงเกิดแคหลังฟัน / s- /
may ¹	ปรับ (ตัว, น้ำ)
	ไหม
maw	วิจเวียบ หลง
maw ⁵	เท่ากัน ปานกัน มักใช้กับคนอายุ รุ่นเดียวกัน
ma:	มา
ma: ¹	หมา

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
ma: 2	แช	
ma: 5	มา	
ma:k 2	หมาก	
ma:n 5	มีทอง	
ma:n	มีทอง	
ma:n 3	ชาวพม่า	
ma:p 3	แฉฉฉ	
	กู ป.	
	เชื่อมมัน	
	กินแบบไม่เคี้ยว	
ma:y 1	หมาย	
ma:y 3	เมียง	
mic 4	โมโห กู ป.	
mi: 1	หมี่	
mi:t 3	มีด	
mi:t 3 nap 5	ตะไกร กู ป.	
m+n	มัน	
m:	มีอ	
m: 4	บุคคลสำหรับจุกไฟ	
m:t 3	มีด	
m:n	ลิ่ม กู ป.	

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
mɛ:n ³	ลิ้น	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงนาสิก เกิด แต่ริมฝีปากและก้อง / m- / ก.ท. เป็นเสียงข้าง เกิดแค่หลังฟัน / ɲ /
mɛm ³	หู ปาน	
muy mu: ¹ mu: ²	ชวาน ขม หมี	
mu: ² tu: ¹	หมูชา	ช.ม. / 1 / ก.ท. / 0 /
mu: ² haw	หมูเรา พวกเรา	
mu:p ³	หมอบ	ช.ม. เป็นสระหลัง สูง / u: / ก.ท. เป็นสระหลัง คำ / ɔ: /
mek ⁵	ปลุกปล้ำ ชินใจ บังคับ	
met ⁵	เม็ค	
me:	เมล	
mɛn ³ mɛn ⁴ mɛ: ³	ถูก ไซ สูญ แม่ คิ้วเมีย หญิง	
mɛ: ³ kha:w ¹ mɛ: ³ thaw ⁴	นางชี ยาย	

คำ	หมายเหตุ
mɛː ³ naː ⁵	แม่เลี้ยง
mɛː ³ paː ⁴	ป่า
mɛː ³ mɔːn ²	หวด
mɛː ³ mia	แม่ยาย
mɛː ³ liaŋ ⁵	คนที่มี นายจางหญิง
mɛː ³ siaw ²	เพื่อนสนิทของ แม่
mɛː ³ hap ⁵	หมอกำแบ
mɛː ³ haːŋ ⁵	หญิงที่ขี้วอป่า
mɛː ³ hɛan	หญิงที่มีสามีแล้ว
mɛː ³ ʔuy ⁵	บ้า บาย
mɛː ³ ʔɔːk ²	โคมลูกตากหญิง
mɛː ɲ	แมลง
mɛː n ⁴	(กริบา) สอบ
mɛː w	แมว
mon	กลม
mon ²	ขาว นวล

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
mot ¹ มตจก เกลี้ยงเกลา สะอาด ภูเขา	
mot ⁵ มก	
mo: พอง ไป	
mo ⁵ พิง	
mon ³ mo: ¹ mo: ³ เนินเขา ต.ป. หมอ รวดเร็ว เช่น	
	ใจเร็ว
	ใจง่าย
mo: ⁴ หม้อ	
mo: ⁴ kha: ¹ กะทะ	
mo: ⁴ do:k แจกัน กะดาง	
mo: ⁴ ho:m ⁴ หม้อใส่คราม ดินเมือง	
mo: ³ หมอ	
mo:k ² ชมด	
mo:k ³ ประมาณ	
mo:n mo:n ¹ เกษร ใจกลาง หมอน	

	คำ	หมายเหตุ
mɔ:n ²	ขาบหวด ปู่หวด ใจคู่กับ mɛ: ³ เป็น mɛ: ³ mɔ:n ² และ ʔuy ⁵ เป็น ʔuy ⁵ mɔ:n ² ก็ได้	
mɛ: ²⁵	ฟัง อิง	
mɛ:n ¹	เหมือน	ผู้บอกภาษาบางคนออกเสียงสระขาว /ə :/
mɛ:y ¹	น้ำค้าง หมอก	ผู้บอกภาษาบางคนออกเสียงสระขาว /ə :/
mɛ:n	น่าน ข่า	
mia	เมียบ	
mia ⁴	ใบไม้ชนิดหนึ่ง	
mia ² way ⁵	เก็บไว้	
mia ³ mia ³ mia ³	กลับ ตุ๊กตขาม ตุ ป. เมือง	
mia ¹	ตุ คลอง	
mia ³	เมียบ	ผู้บอกภาษาบางคนออกเสียงสระ /ə /
mia ³	สนุก เพราะ	

ย (ย)

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
yaŋ	มีอยู่	เสียง / ย / นี้มีออกภาษาบางคน
yaŋ kws:n	ศิษย์ คอบขังขัวขึ้น	ออกเสียงเป็น / ฉ /
ya:	บา	
ya:k ²	อยาก (หิว)	
ya:y	ราบ เรียงกัน	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงกึ่งสระเกิดคำ เพดานแข็ง และก้อง / ย- / ก.ท. เป็นเสียง รัว / ฃ /
yut ¹	หยุก	
yu: ²	อยู่	
yu: ² dɛ:am	อยู่ไฟ	
yɔ:ŋ	วาง ตั้ง ค.ป.	
ywa:t ²	ตก ทุบ	

คำ	หมายเหตุ
la ⁷¹ ?o:n ²	เค็ก ตุ่ม.
la ⁷⁵	หย่า ห้าง ละ.
lak ⁵	ลัก
lan ¹	หลั่ง
lan ¹ o: n ⁴	หลั่งคว
lar ¹ ka:	
lan ³	พลั้ง
lap ¹	นอน
lam	อรอบ
lam ²	มาก เสนไป
lam ⁵	มจิกเดินไป
	เหลือเดิน
	เสนไป
lay ¹	เคลื่อนไป ไหล
lay ³	ไถ่
lay ³ he:p ²	ไถ่สะเห็ด
law	งาม
law ⁴	เหล่า
la: ka:	ราคา
la: sa:	ประมาณ
	ละเลข ตุ่ม.

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
la: 1	ลา	
la: 4	ลา ลูคทอง	
.	ลู ป.	
la: η 5	ลา	
la: t 2	ลา	
la: n 1	ลา	
la: n 1 ca: y	ลาชาย	
la: n 1 ฌี ฌ	ลาสะไก	
la: p 3	ลา	
	ลา	
	ลา	
la: y	ลา วิธี เชียง	
li η 2	ลาชั้น ลู ป.	
lit 5	ลา	
liw	ลา ลาเป็น	

คำ	หมายเหตุ
lu: ta: ๓ ³ (u: ๓ ³ lu: ๔ ⁴)	สะควก ๓ ป. ๔๔ อาหาร ชนิดหนึ่ง
lu:k ๓ ³	ลูก
lu:k ๓ ³ kaw ๕ ⁵	ลูกคนหัวปี ลูกคนแรก
lu:k ๓ ³ kep ๑ ¹	ลูกบุญธรรม ๑ ป.
lu:k ๓ ³ ke:w ๔ ⁴	นาคเดรดู ๑ ป.
lu:k ๓ ³ ca: ๓ ⁴	คนรับใช้
lu:k ๓ ³ ca:y	ลูกชาย
lu:k ๓ ³ taw ๑ ¹	ลูกซิค
lu:k ๓ ³ pay ๕ ⁵	ลูกสะใภ้
lu:n	ทีหลัง
lek ๑ ¹	เหล็ก
lek ๑ ¹ kon	กะมู
lek ๑ ¹ lay ๑ ¹	สังกะสี
len ๔ ⁴	เลน
lem ๔ ⁴	ลำ คัน (ลักษณะนาม)

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
le p ¹	ผ้าฝ้ายเล็ก ๆ สำหรับพระ	
le :	มอง กู	
le : ²	ไหล	ช.ม.สระเป็นสระหน้า คำและยาว / e : / ก.ท.เป็นสระกลาง คำ และสั้น / a / ช.ม.ไม่มีเสียงท้าย ก.ท.มีเสียงท้าย / -y /
le :k ³	แลก	
le :ŋ	เวลาเป็น	
le :ŋ ³	แตก :	
le :n	ตัวสะกด	
lok ¹	ถอน	
loŋ	ลง	
loŋ ⁵	ทะเล	
lot ⁵	รถ	
lot ⁵ thi:p ²	รถจักรบาน	ช.ม.พยัญชนะต้นเป็นเสียงข้าง เกิด ที่หลังฟัน / l- / ก.ท.เป็นเสียง รัว / r- /
lot ⁵ pu: ⁵	รถจักรบาน ผู้ชาย	

คำ	หมายเหตุ
lot ⁵ me: ³	รถจักรยายนต์
lot ⁵ so: ¹ woŋ	รถจักรยายน
lon	ลน
lon ³	วัง
lom	ลม
lom lɛ: ⁵	คนคุณ
lom ²	หลุม
lom ⁴	ลม
lo: ³	โปร่ง โถง
lo: ⁵	เลาะ ลัก เลียง
lo:	แล้ว
lo: ⁵	เกวียน
lo: ⁵ nuɛ	เกวียนเห็บมั่ว
lo: ³ k ³	ปลูก แกะออก
lo: ³ ɲ ³	ลอง
lo: ⁴ ɲ ⁴	โง่งโง้ง
lo: ¹ ɲ ¹ khaw ⁴	bung ขาว
lo: ⁵ y	ดูย
lo: ⁵ y ⁵	รอย
lək ⁵	ลัก
ləm ³	เริ่ม

๕๓. / ๒- / ก.๓. / ๓- /
 ๕๓. / ๒ / ก.๓. / ๑ /
 ๕๓. / ๒ / ก.๓. / ๑- /

คำ	หมายเหตุ
lay	เลม
lo:n	ไปเรื่อย ๆ ไม่มีจุดหมาย
liak ² , lia ^k ²	แหลก ช.ม. สระเป็นสระประสม / ɔa / ก.ท. เป็นสระหน้า คำและบาว/ɛ:/
lian ⁵	เลี้ยง
lian	เรียบ
liam ³	เหลาให้แหลม
liang ³	เรียง
liat ³	เลือก
liat ³ dan	เลือกกำเคว
liay ³	เลื่อยไม้
liay ⁵	เลื่อย
lua ¹	ลวง หล่น
	สีก
lua ¹	พื้น
luak ¹	ฉลาด
luak ³	ลวก
lua 0	ทาง

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
luas ๕๐:๓ ⁴	เส้นรุ่ง
luas ๓๕:๗	เส้นแวง
luas ¹	ใหญ่ โท
luas ³	ลม คสอด
luas:t ³	๗๑

คำ	หมายเหตุ
wa ^{๒5}	แจ่ง สว่าง
wak ⁵	ข้อน วิด วัค
wat ⁵	วัด
	เชก คัด
wan	วัน
wan ๓๐:n ² s๓:n	วันก่อนวันขึ้น หนึ่งวัน ดู ป.
wan caŋ ¹ (saŋ ¹) kha:n ¹ lo:u ³	วันสงกรานต์ , วันสังขารสง
wan cen ¹	วันจันทร์
wan da:	วันสุกดิบ
wan tɛu ⁴ wan nɛu ³	วันมะร็อง
wan tit ⁵	วันอาทิตย์
wan naw ³	วันเนา
wan put ⁵	วันพุธ
wan phat ¹	วันพฤหัสบดี

๑. ช.ม. /๓ / ก.ท. /๐ /

๒. ช.ม. เป็นสำททางคได้ชั่ว

ก.ท. เป็นสำททางค

๓. ช.ม. /p- / . ก.ท. /ph- /

คำ	หมายเหตุ	
wan wa:	วันวาน	
wan saw ¹	วันเสาร์	
wan sɛ:n	วันขึ้น	
wan suk ¹	วันศุกร์	
wan hɛ:	วันมะรืน	
wam	ล้ม	
way ⁴	ไหว	ช.ม. /a/ ก.ช. /a:/
way ⁵	ไว้	
waw ³	หลอ . ก . ๙ .	
wa:	กางออก ว่า	
wa: ³	ว่า	
wa: ³ ha:y ⁵	บินทา ๙ ๒	
wa: ๕	วาง	
wa:ŋ ²	ว่าง	
wa:t ³	วาด	
wa:n ¹	หวาน	
wa:m ⁵	มุ่ม มุ่ม	
wa:y	นมก	

คำ	หมายเหต
wa:w	ควง รอยที่ท่า เป็นวง ๆ ท่า รอย
wit ¹	ขาดไป ฎ ๒
wit ⁵	กระโศก
win ⁴	เฟื้อง
wi:	พัก
wi: ¹	หิว
wi:n	ห้ามไม่อยู่ พยศ
wun ³	วุ่น
wen ⁵	เว่น
we:n	เวร
wan ³	แวน กระจกเงว
we: ³	แวะ ฎ ๒
we:n ¹	แหวน
woy	เว้า
wo: ³	บวม อักเสบ

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
wo:ŋ ⁵	เป็นวงกว้าง ๆ
wo: ⁵	บ้า อู ๒ .
wo:k ³	สิ่ง โทหก ปลิ้นปล้อน
wo:ŋ ³	ของที่เป็นวง กลม ๆ
wo:t ³	คับ หนักไป
wo? ¹	เหวอะหะ
wo:k ² wo:k¹ wa:k ²	ขาคกระจุกะรัง คู. ๒.
wo: ³	ใจ
wiaŋ	เมือง

๑ (ข ศ ษ ส)

	คำ	หมายเหตุ
sa ¹	สะ	ข. น. / 1 / ก. พ. / 2 /
sa ⁵	ตี เขียน ทำให้เจ็บ	
sa ¹ ke:n	ตะแคง	1. ข. น. พยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะเสียง เสียงคแทรก / s- / ก. พ. เป็นพยัญชนะ กัก ไม่ก้องและเบา / t- / และ ข. น. / 1 / ก. พ. / 2 / 2. ข. น. / k- / ก. พ. / kh- /
sa ¹ nan ²	สนั่น	
sa ¹ tok ⁵	สะทล กระตัก	ข. น. / t- / ก. พ. / th- /
sa ¹ tuaŋ	กะบะสี เตะลิ้ม ทำควายถาบ ถว้ย	
sa ¹ pa:y	สะพาย ตะพาย	
sa ¹ ba:y	สบาย	
sa ¹ may ¹	สมัย	
sa ¹ la: ²	ข้าง	
sa ¹ lit ¹	จริต กริยา	1. ข. น. พยัญชนะต้นเป็นเสียง เสียงคแทรก เกิดแคหลังพิน / s- / ก. พ. เป็น พยัญชนะกัก เกิดที่เพดานแข็งไม่ก้องและ เบา / c- / 2. ข. น. พยัญชนะต้นเป็นเสียงข้าง เกิดแค หลังพิน / l- / ก. พ. เป็นเสียง / r- /

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
sa ^{ʔ1} li:	หินอ่อน
sa ^{ʔ1} lun ¹	ชั้นน้ำ
sa ^{ʔ1} lun ⁵	มีด พลบคำ
sa ^{ʔ1} le:	เซ
sa ^{ʔ1} le: :sa ^{ʔ1} lam	โซเซ
sa ^{ʔ1} wa:p ³	กินเร็ว ๆ
sa ^{ʔ1} wət ⁵	สะบัก
sak ⁵	ซัก , สัก
san ²	สน
sap ¹	ทำให้เป็นรอย
	สัก
sap ¹ mək ²	สักควบหมึก
sap ¹ suk ¹	ปลุกผีกันไข้
	หรือพิษ
sap ¹ pa ^{ʔ1} li: ⁴	สับปรับ
sam	เข็มน้ำไป
	ขำมา
sam ¹ kən ^h	สักค้อ
sam ¹ lap ¹	สำหรับ

2. ซ.ป. / k / ก.ค. / kh - /

คำ	หมายเหตุ	
sam ¹ sa:¹	กันจ้ำจ้ำ	ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงเสียดแทรก เกิด แต่หลังสัน/ s-/ ก.ท. เป็นเสียงกัก เกิดแต่ เข้านเสียง ไม้ก้องและพยัญ / ch. / ข.ม. / s- / ก.ท. / c- /
sam ³	จ้ำ วนตามไป	
sam ³	ยั้ง ช้ำ	
say ¹	ไส	
say ²	ไส	
say ⁴	ไส	
say ⁴ ?ua ²	ไสกรอก	
saw ¹	เส้า	
saw ¹ pok ¹	เส้าคอกหม้อ	
sa:⁴	ย่ำ	
sa:⁵	ตะกร้า	
sa:k ²	ฉาก	ช.ม. / s- / ก.ท. / ch- /
sa:ŋ ¹	หวี	
sa:t ¹	เสื่อ	
sa:n	ลอบไป เหาะไป	
sa:p ²	สาบ กลิ่น	
sa:m ¹	สาม	

คำ	หมายเหตุ
sa:m ⁴	เจ็ดที่ถูกทำร้าย
sa:m ⁴	มดไม่ตาย ทกลใจ
sa:y	ทราย
sa:y ¹	สาย
sa:y ¹ ka ² lo:n ⁵	สายช่วยบอก
kha:y ¹	ไ้
sa:y ¹ kat ⁶	เข็มนัก
sa:y ¹ ha:n ⁶	เข็มนัก
sa:y ⁴	ใต้ ใต้เขม
sa:w	ปี่ลม ฎ ป.
sa:w ¹	สาว
sa:w ¹ khe:n ⁵	สาวตกาง
sa:w ¹ cie ¹	สาวรุ่ง
sa:w ¹ chew ⁴	สาวแก่
sa:w ⁵	เข็มนัก
si ²	สอย
si ² li ¹	สิริ
si ² yo:	บุตรีเมือง

คำ	หมายเหตุ
siŋ ²	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sin ⁴	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sip ¹	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si:	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si:l	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si: ¹ tun ²	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si: ¹ kɔiaw ¹	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si: ¹ kɔi	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si: ¹ suk ¹	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si: ¹ ?in ⁴	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si: ¹ ?o:n ¹	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si: ²	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si: ⁴	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si:t ²	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
si:n	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sik ⁵ sak ⁵	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sɔŋ	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sɔŋ	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sɔŋ	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sɔŋ	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sɔŋ	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sɔŋ	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /
sɔŋ	ช.ม. / ส= / ก.พ. / ch- /

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
su ²¹	ตาย
su ²¹ ma:	หมา ช.ม. สระเป็นสระหลัง สูง / u / ก.ท. เป็นสระหลังต่ำ / a / และ ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /
suk ¹	สุข
suk ¹ tia ⁵⁵	สุขงอม
suk ⁵	สอก
sut ¹	มุ้ง, สุก
sup ¹	สามใส่
sum , sum ¹	คูปล. มาสูม
sum ¹	ชุมนุม
suy ²	ซู
suy ¹ suy ¹	หิม ๆ ไซ
suy ¹	กัณณ คูปล.
su: ¹	ซู เซอ เจ้า เอ็ง
su: ¹	ทวน
su: ¹ si: ¹	ขี้

คำ	หมายเหตุ
su: ⁴ su:u ¹ su:t ²	ผู้พอใจ ดู ป. สูง ลึก ช.ม. เป็นสระหลัง สูงและยาว / u: / ก.ท. เป็นสระประสม / ua /
su:n ¹	คละ ปน
su:p ³	นอม
seu ¹	ประชุมปรึกษา
sen ⁴	เส้น สาย
se:	เง
se ^p 5	เครื่องมือจับปลา
sep ⁵	ด้กเอาไป <small>พดไม่ อุมพททททท</small>
sem ³	บน
se:u	ขวาง
	ไร่กับลาย
so ⁵ so ¹ ka:n so ¹ kho? ⁵ sok ¹ sot ¹ pay	ซ่อมข้าว ดำข้าว สักกรานต์ สูง แกราะห อก คัด ไปอย่างรวกเร็ว
sop ¹	พบ ปะ
sop ⁵	ชบ

	คำ	หมายเหตุ
som ⁴	ส้ม เป็รว	
	ดู ป.	
so:ɯ ⁵	โง้ง โคง	
	ไซกมเซา	
soʔ ⁵ , soʔ ⁵ ha:1	ค้นหา เสาะหา	
	หา	
so:k ³	ข่า	
so:t ⁵	เหี่ยวไป	
so:	ร้องเพลง ดู ป.	
so:4 lo:4	เครื่องคักปลา	
	ชนิดหนึ่ง	
so:n ¹	สอง	
so:t ²	สอก	
so:n ¹	ฮอน	
so:n ⁵	ฮอน ฮอน	ช.ม. / s- / ก.ท. / ch- /
so:p ³	ชอบ	ช.ม. / s- / ก.ท. / ch- /
so:y	หัน ไซหวไป	
	ดู ป.	
so:n ⁴	เอนเอียง	

คำ	หมายเหตุ
say ¹	ช. ๕ / a- / i- / - / % ๗ / . ch- / -
sia ¹ sia ¹ sia ¹	เสียบ เสียบ หมกส้น
sia ⁴ mot ¹	หมกเกลี้ยง
siap ²	เสียบ
siau ²	เพื่อนสนิท
eta ¹	เสื่อ
sia ⁴	เสื่อ
sia ⁴ kom ⁴	เสื่อใบ
sia ⁴ mo: n ¹	ปลอกหมอน
sia ⁴ mo: ⁴ ho: m ⁴	เสื่อเมือง
sia ⁴ luar	เสื่อชั้นนอก
sia ⁴ sot ⁵	เสื่อเจ้า
sua ³	ชะ
suak ²	คู คู ม. เอามัดแพ
suak ³	เอามัดแพ คู คู ย.
suag ⁴	ชวง ก่อ

ช. ๕ / a- / n. n. / ch- /

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
suat ²	โบน พอง
suan ¹	ทวง วัคควบ
	ภาชนะ
	สวน
suay ¹	กรวย ของ
	ทำควยใบทอง
suay ³	ล้าง ฎ ป.
suay ⁴	แหลม
sluat ³	เสมอ
swa ¹	สาค
swa ⁵	ปลอบ
swak ¹	ควัก
swa: ²	ทา ฉาบ โปก
swa:t ³ pay	หุคหวัดไป
swa:n ²	ชาน
swa:p ³	ตะกอละ
swa:m	คล้า

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
swa:y ² ลำย โบก ส้มก	ช. ม. พัญชนะต้นเป็นเสียงประสม / sw- / ก. ท. เป็นเสียงเดี่ยว / s- /
swa:u ⁴ โคง อึง อ.ป.	

h (ห,ฮ)

คำ	หมายเหตุ
ha ^{๑1}	ฮาค
hak ⁵	รัก
haq	ฮัก
han ¹	เห็น
han ^๓	หัน นั้น
hap ¹	ปิก หับ
hap ⁵	รับ
ham	ฮาก กรำ
	คู ๒ ไม้ (ลักษณะ นามของน้ำ)
hay ³	ไร่
hay ⁴	ร่องไห้
haw	เรา
haw ²	เห่า

ช.ม. พยัญชนะต้นเป็นเสียงเสียดแทรก
เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง / h- /
ก.ท. เป็นเสียงร่ว / r- /

ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /

ช.ม. สระเป็นสระเอกอักษ. คำ นดะสั้น / a /
ก.ท. เป็นสระหน้า กิ่ง / e /

ช.ม. / h- / ก.ท. เป็นเสียงนำสิก
เกิดหลังสังขยาและก้อง / h- /

ช.ม. / 1 / ก.ท. / 2 /

ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /

ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /

ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
ha:	กู ฉั น ฆ่า	
ha: ⁴	หา	
ha: ⁵	ปลาร้า	
ha:k ³ ha:ŋ ¹ ha:ŋ ¹	ราก, อาเจียน ทาง	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- / ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
ha:ŋ ⁵	หมา ร้าง	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
ha:t ³	ไม้สำเร็จ	
ha:n ²	กู ๒ ห่าน	
ha:n ⁴	กะเขลก เขบก	
ha:m	รุ่งเรือง รุ่งอรุณ	
ha:m ³	ขนาดกลาง	
ha:y ²	ตาข่าย, คัดน้ำ กรอกน้ำ	
ha:y ⁵	ร้าย	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
ha:w ¹	หาว	
ha:w ⁴	จิ้งจอกเอะอะ ใจร้อน คู่ป.	

คำ	หมายเหตุ	
hi ⁵	เก็บหอมรอมริบ ท่าพาหากิน	
hin ¹	ดู ๒ หีบ :	
hin ¹ som ⁴	สารส้ม	
hin ⁴	เพี้ยน ลึก .. กัรอน	ช.ม. สระเบ็ดสระหน้า สูง และสั้น / i / ก.ท. เป็นสระประสม / ia /
hip ⁵	ริบ	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hiw ¹	หิว	
hiw ⁴	หิว	
hi:t ²	หีบ	ช.ม. พยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก เกิดแต่ หลังฟันไมก่องและเบา / -t / ก.ท. เป็นเสียงกัก เกิดแต่ริมฝีปาก ไมก่อง และเบา / -p /
hi:t ² nan ¹	หีบหนัง	
hi:t ³	จารึก	
hi:p ²	ชก	

คำ	พยางค์	
hɛ: ⁴	ไห	
huŋ ¹	หุง	
huŋ ⁵	เพ็ชร์	
huŋ ⁵ kha:w	ก้างคาว	
hun	หิ้ง	
hun ²	หูป	
hun ³	หวน ห้วน	ช.ม. สระเป็นสระตึงสูง และสั้น / i / ก.ท. เป็นสระประสม / ua /
hu:	หอง	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hu: ¹	หุ	
hu: ³	หูน	
hu: ⁵	หูน	
hu: ⁵ sɛk ¹	หูน	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hu:p ²	หูป	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hu:p ³	หูป	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hu:m ¹	หอบ หัก	
het ¹	เห็ด	ช.ม. / i / ก.ท. / e /
he: ¹	แห	
he: ³	แห	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /

คำ		หมายเหตุ
he: ⁵	รักรั้ว	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
he:k ²	แรก	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
he:ŋ ⁴	งาค,แหง	
he:n ⁴ , hen ³	คัจจวิต	
he:m	แถม	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
he:m ⁴	เก็ร็ยม	
he:w ⁵	แรว	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
ho? ⁵	รวมกัน	
hok ¹	หก	
hok ⁵	รก	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hot ⁴	รค	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hop ⁵	รข	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hom ²	หม	
hoy	โรย	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
ho:ŋ	โรง กุฎิพระ	
ho:ŋ ya:	โรงพยาบาล	
ho:ŋ sa:y	ที่ทำการไปรษณีย์	
	โทรเลข	
ho:ŋ hian	โรงเรียน	
ho:ŋ ⁴	หุ่	
ho? ¹	หะ	

คำ

หมายเหตุ

hɔː ²	หอ
hɔː ² nɔː ⁴	หอหมก
hɔːk ²	พอก
hɔːɯ ³	ร่อง
hɔːɯ ³ nɔːɯ ¹	ร่องน้ำเหนือ
hɔːɯ ³ lɔː ²	ร่องร่อง
hɔːɯ ³ lək ⁵	ร่องลึก
hɔːɯ ⁵	ร่อง , เรือก
hɔːt ³	ถึง
hɔːn ⁵	รอน
hɔːn ⁵ ha:y ⁵	เคี้ยวรอน ^๒
hɔːm ²	เก็บ ^๒
hɔːm	พอม ^๒
hɔːm ¹ duan ²	สระแวน
hɔːm ¹ tiam ⁴	ครุฑเขี้ยว
hɔːm ¹ pe:n ⁴	ปักกุ้ง
hɔːm ¹ bua ²	พอมแดง
hɔːm ³	ร่องทางรถ แวน

ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /

ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /

ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /

คำ	หมายเหตุ
ho:y	รอบ / ช.ม. / h / ก.ท. / r /
ho:y ¹	ทอ
ho:y ⁵	ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
ha:n ¹	รัก
hay ¹	ชา จา
he:t ²	หัวเราะดัง (ไม่สุภาพ)
hia ¹	เสีย
hia ³ ha:m	สว่างจ้า
hiaw ²	เหี่ยว
hia	เรือ / ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hia ²	เหงื่อ / ช.ม. / h- / ก.ท. เป็นเสียง นาสิก เกิดแต่เพดานแข็ง และก้อง / ʔ- /
hiat ³	ตัวเล็ก / ช.ม. / h- / ก.ท. / l- /
hian	เรือน / ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
hian ñen	เรือนที่มีศพ คนตาย
hua ¹	หัว

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
hua ¹ thi:	ครั้งแรก สี่แรก ดูบ
hua ⁵	ไว้ ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
huan ³	่วน ช.ม. / h- / ก.ท. / r- /
huay ⁴	หวย ผู้ออกภาษาบางคนออกเสียงสระ / o /

? (E)

คำ	หมายเหตุ	
? a ¹ ñaŋ ¹	อะไร	
? a ¹ lik ⁵ cik ⁵ cok ⁵	เม็ดเล็ก	
	เล็ก ๆ น้อย ๆ	
? a ¹ lom ⁵ pem ⁵ pe: ⁵	ุ่มราม	
? aŋ	ปิง ปิ่ง อัง	
? aŋ ⁴	กลั่น อื่น	
? aŋ ⁴ wa: ³	อย่างนั้นหรือ	
? ap ¹	กลีบ กลอง	
? ap ¹ khew ⁴	กลองข้าว	
? ap ¹ pe ¹ maŋ	อัมมกถ	ข. ม. ออกเสียง เวียงพางค์
? kha ¹ la ¹	คัมสีปิง	
? ap ¹ nuat ³		
? ap ¹ ya: mɔ: ²	คัมบาหมอง	
? am	เป็นคำที่ระ ๑. ม.	
? ay	ไอ	
? ay ²	อาย	
? ay ² no:y ⁴	อายหนู	
? aw	เอา	
? a:	อา	
? a: ca:n ¹	อาจารย์	๒. ข. ม. / 1 / ก. พ. / 2 /
? a: tit ⁵	อาทิตย์	๒. ข. ม. / t- / ก. พ. / th-/
? a: yu ⁵	อายุ	
? a: ha:n ¹	อาหาร	

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
? a: 4	อ้า	
? a:n 2	อาน	
? a:y 2	นายหน้า	
? a:y 4	พี่ชาย พี่	
? a:w	อา (น้องของ พ่อ)	
? in	ฟัง , อิง	
? it 1	เหน้อย กู ป.	
? it 1 ? o:n 2	อ่อนเพลีย	
? indu:	สงสาร	ข. ข.ม. / i / ก.ท. / e / ...
? im 2	อิม	
? i: ni:	สนิ	
? i: no:y 4	หนู (คำปลื้ม)	
? i: hu: 5	เหนียว	
? i: ho:k 3	กรรอก	๒. ข.ม. / h- / ก.ท. / r- /
? i: 2	ถั่วหน้า	
? i: 2 na:y	คุณ (เรียกผู้หญิง)	

<u>คำ</u>	<u>หมายบท</u>
?t ¹	ไม้
?tt ¹	ปิดให้แน่น
?tp ¹	หิม อุกอู
?t:n ²	อื่น
?uk ⁵	บมผลไม้
?un ²	อุน
?um ²	เอามือบัง บ้องไว้
?um ² li: ⁵	เล่นซอหนา
	ปิดบัง
?um ⁴	อุม
?um ⁴ ki:p ³	อุมเข้ากะเวย
?uy ² ?uy ² u:	อูย ๆ
?uy ⁵	คนแก่
?u: ²	เปล
?u: ⁴	สนทนา พูค
?u:t ²	คู ป. อูฐ

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
? u:p ²	มอบ ก' ล่อง คลັບ	
? ek ⁵	กะคอก	
? e ʔ ⁵	คำอูทาน	
? e:w	เอว	ช.ม. สระเป็นสระหน้า คำและบาว /e:/ ก.ท. เป็นสระหน้า กิ่ง และสั้น / e /
? e:w ²	เหี่ยว ทุ บ.	
? om	อม	
? om ⁴	หอม ไซ เฉพาะข้าว โพคและ มะพร้าว	
? o:ŋ ²	โอง	
? o:ŋ ⁴ ม.:	อุงมือ	ช.ม. สระเป็นสระหลัง กิ่งและบาว /o:/ ก.ท. เป็นสระหลังสูง และสั้น / u /
? o:ŋ ⁴	หน้างัด	

	<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
$? o : q^4 \text{ mod } 4$	หลุมใหญ่	
$? o : p^2$	กอด	
$? o : k^5$	เม้าควบวิธี	
	หมกไฟ	
	กลว	
$? o : k^2$	ออกไป, หิตตะ	
	วันออก	
$? o : k^2 ? o :$	มันสมอง	
$? o : q$	กะคอง	
$? o : q^2$	น้ำพริกชนิดหนึ่ง	
$? o : n$	สีชมพูอ่อน	
$? o : n^2$	คอกอ่อน	
	คอกคุม	
	อ่อนแอ	
$? o : n^4$	ออก อ้อบ	
$? o : y^1$	ทะก เถียน	
$? o : y^2$	โปรบ คุ ฝ.	
$? o : y^5$	คุรตุวณ	

<u>คำ</u>	<u>หมายเหตุ</u>
ʔəp ⁵	กะเป๋าลึก ๆ
ʔə: ¹	โง่ ไม่พูดโกลา มักจะใช้คำว่า
ʔə:y ⁴	/khon ʔə: ¹ / คนโง่ ผู้หญิงหึก ๆ กลาง
ʔiəŋ ²	แข่ง ประชัน ชิงดี
ʔiəŋ ⁴	กล้วยไม้
ʔiəŋ ⁴	หยุด ไขกับฝน เท่านั้น
ʔua ²	ยักไต่
ʔua ²⁵	อวก อ่าเจียน
ʔuəp ²	คว่ำ
ʔuəy ¹	อุทาน
ʔuəy ²	สู้บสู้รบ

หมวด ก.

ประโยค

	ประโยค	หมายเหตุ
๑.	la ³ ʔ:n ² <u>kan</u> ⁴ khaw ⁴ ละอ่อน <u>กัน</u> ข้าว (เล็กออกข้าว)	<u>กัน</u> ก.ท. กลั้น ข.ม. ใช้ในความว่า ออกอาหารหรือน้ำก็ได้หรือ กลั้นหายใจก็ได้ ก.ท. ใช้ในความว่า กลั้นใจหรือออกกลั้น.
๒.	<u>kam diaw ma:</u> กำเดี้ยวมา (ประเดี้ยวมา)	
๓.	pan ³ pen ¹ <u>kaw</u> ⁵ เป็นเป็น <u>เกา</u> (เขาเป็น <u>หัวหน่า</u>)	<u>เกา</u> ก.ท. เก้า ข.ม. แปลว่า ฐิติน หัวหน่า โคน เช่น เกาไม้ (คนไม้) เกาซา (โคนซา) ก.ท. แปลว่า ต้นเงิน เช่น เกาเรือ เกาความ

ประโยค	หมายเหตุ
<p>๔. lɔŋ³ ni:⁵ <u>kəw⁵ nəw⁴</u> wə:³ ca¹ day <u>เรื่องนี้</u> <u>เก่า</u> <u>เง่า</u> <u>ว่าจะ</u> <u>ใด</u> (เรื่องนี้ <u>เรื่อง</u> <u>เดิม</u> เป็นมาอย่างไร)</p>	
<p>๕. phəy¹ tiaw <u>ka:y¹</u> pəy <u>ka:y¹</u> ma: tɛŋ wən <u>โย</u> <u>เดียว</u> <u>ถ่าย</u> <u>ไป</u> <u>ถ่าย</u> <u>มา</u> <u>ตั้ง</u> <u>วัน</u> (ใคร <u>เดิน</u> <u>บ้าน</u> <u>ไป</u> <u>บ้าน</u> <u>มา</u> <u>ทั้ง</u> <u>วัน</u>)</p>	<p><u>ถ่าย</u> ก.ท. ทราย ช.ม. แปลว่า บ้าน ก.ท. แปลว่า เดินมีท่าหรือ เดินเฉียดใกล้เข้าไปอย่างไม่มี ความคารวะ เช่น ท่าเป็นเดิน กรายไปกรายมา . เดินกราย ศีรษะ</p>
<p>๖. ba:n⁴ ni:⁵ pa:n³ <u>kin¹ khe:k²</u> <u>บ้าน</u> <u>นี้</u> <u>เป็น</u> <u>ถิ่น</u> <u>แซก</u> (บ้าน <u>นี้</u> <u>แคว้น</u> <u>งาน</u>)</p>	
<p>๗. ce: di: <u>kiw²</u> <u>เจดีย์</u> <u>ทิว</u> (เจดีย์ <u>คอค</u>)</p>	<p><u>ทิว</u> ก.ท. ทิว ช.ม. แปลว่า คอคใช้ไต่หัวไป เช่น คอคทิว แอวกทิว (เอวคอค) ก.ท. แปลว่า คอคจวนจะขาด เช่น คอคทิว</p>

ประโยค	หมายเหตุ
๔. ta:n ki:t ² ทางกีด (ทาง <u>แคบ</u>)	<u>กีด</u> ซ.ม. ใช้ทั่วไป ในความหมาย เกี่ยวพันคำว่า แคบของไพบกกลาง เช่น ล่องกีด (ล่อง <u>แคบ</u>)
๕. pən ³ hɛ: ⁴ tɔ:n ⁴ kum ⁴ ko: ² เป็นชื่อเงินยก (เขาให้เงิน <u>ยก</u> ใหม่, ให้เงิน <u>พอ</u> <u>ใหม่</u>)	
๖. kwan ⁴ kum ⁴ ควันคุม (ควัน <u>คุม</u>)	
๗. tɔn ³ ke: ⁴ sɛn ⁴ เป็นแกเลื่อ (เขา <u>ถอด</u> เลื่อ)	<u>แก</u> ก.ท. แก ซ.ม. แปลว่า ถอด เช่น แกเลื่อ (ถอดเลื่อ) แกฉา (ถอด <u>ฉา</u>) ก.ท. แปลว่า ถอด ใช้กับ ยานุงยานม หรือสิ่งของ เช่น แกฉา แกหอของ เป็นคน

	ประโยค	หมายเหตุ
๑๒๖	<p>pan³ ke:n⁵ khaw⁴ k&n⁵ nam⁵ <u>เป็น</u> <u>แกน</u> <u>เขา</u> <u>แกน</u> <u>น้ำ</u> (เขา <u>สำลัก</u> <u>ข้าว</u> <u>สำลัก</u> <u>น้ำ</u>)</p>	<p><u>แกน</u> ก.ท. <u>แกน</u> ช.ม. แปลว่า สำลัก ติดคอ ก.ท. ใช้ในความว่า ติดคออย่าง เดียว เช่น แกนคอ</p>
๑๓๖	<p>taɯ kot⁵ <u>ทาง</u> <u>ก็</u> (ทาง <u>ก็</u>)</p>	
๑๓๖	<p>pay ko:² (ko:²) <u>ไป</u> <u>ก่อน</u> (ไป <u>ใหม่</u>)</p>	
๑๓๖	<p>pay taɯ ko:ŋ no:ŋ⁴ <u>ไป</u> <u>ทาง</u> <u>กอง</u> <u>หนอย</u> (ไป <u>ทาง</u> <u>กรอก</u> <u>เหล็ก</u>)</p>	<p><u>กอง</u> ก.ท. <u>คลอง</u> ช.ม. หมายถึงทางเดิน หรือ กรอก ก.ท. หมายถึง ทางน้ำ <u>มี</u> <u>คำ</u> <u>ที่</u> <u>พูด</u> <u>กับ</u> <u>เสมอ</u> ๆ ว่า <u>ท่าน</u> <u>อง</u> <u>คลอง</u> <u>ธรรม</u> <u>อัน</u> <u>เป็น</u> <u>ฐาน</u> <u>ว่า</u> <u>คลอง</u> <u>คือ</u> <u>กอง</u> <u>ซึ่ง</u> <u>แปล</u> <u>ว่า</u> <u>ทาง</u></p>

	ประโยค	หมายเหตุ
๑๕.	<p><u>kat</u>^๑ <u>de:t</u>^๒ <u>เค็ง</u> <u>เตก</u> ; (บังเตก)</p>	
๑๖.	<p><u>kat</u>^๑ khon เกิดคน <u>กัน</u>คนไม่ให้<u>เข้า</u></p>	
๑๗.	<p>fu:^๓ <u>kat</u>^๑ <u>ken</u>^๔ <u>ฟู</u>เกิด <u>เก็ง</u> (ฟู<u>กัน</u>ท่า)</p>	
๑๘.	<p>๒u:^๔ <u>kiaw</u>^๔ pay <u>kiaw</u>^๔ ma: <u>กู่</u> <u>เกี้ยว</u>ไป <u>เกี้ยว</u>มา (พู<u>คว</u>ไป<u>คว</u>มา)</p>	<p><u>เกี้ยว</u> ก.ท. <u>เกี้ยว</u> ช.ม. . . แปลว่า . . . วกวน ก.ท. ใช้ในความว่า <u>เกี้ยว</u>พารา.ส. หรือ <u>พัน</u></p>
๑๙.	<p>pay^๒ kham pay nay^๑ hia^๑ pen^๓ <u>pay</u> pay <u>khay</u>^๑ <u>khə:k</u>^๓ way^๕ cat^๓ <u>อ้าย</u>คำไป <u>ไหน</u> <u>เหียบ</u>เป็น <u>เอา</u>ไป <u>ซัง</u> <u>คอก</u> <u>ไว้</u> <u>จัก</u> <u>เงิน</u> (อ้ายคำไป <u>ไหน</u> <u>เหียบ</u> <u>เอา</u>ไป <u>จำ</u> <u>คอก</u> <u>ไว</u> นานมาก)</p>	<p><u>คอก</u> ก.ท. <u>คอก</u> ช.ม. หมายถึงที่ขังคนและสัตว์ เช่น <u>คอก</u>หมู <u>คอก</u>วัว <u>คอก</u> ก.ท. ใช้เฉพาะที่ขังสัตว์ เช่น <u>คอก</u>มา</p>

	ประโยค	หมายเหตุ
๒๑๗	pen ³ khay ³ ña:k ² kin ¹ khaw ⁴ เป็นไต๋อยากกินเข่า (ฉันทอยากกินเข่า)	
๒๑๘	ca ¹ pay ¹ khay ³ hua ¹ จะไม่ไต่หัว (อย่าไปหัวเราะ)	
๒๑๙	kin ¹ khaw ⁴ so:y lem ko: ² กินเข่า ซอยลำคอ (กินเข่าชอบอร่อยไหม)	
๒๒๐	ba ²¹ pa:w ⁵ kha:w ⁵ บะป้าวคาว (บะป้าวเริ่มแก่)	
๒๒๑	khon ¹ khin ¹ luk ⁵ ชนคิงลูก (ชน (ร่างกาย) ลูก)	

	หมายเหตุ
<p>๒๖. ʔaw may⁵ ma: <u>khá: kan¹</u> เอาไม่มาคือกัน (เอาไม่มา<u>สีกัน</u>)</p>	
<p>๒๗. <u>khun¹ nam⁵</u> <u>ตง:๓</u> pi¹yu: ² bon do:y ขุนน้ำแม่ปิงอยู่บนคอบ (<u>คนน้ำแม่ปิงอยู่บนเขา</u>)</p>	
<p>๒๘. <u>khū: ba: si: ¹ wi? ¹ cay³ cuay³</u> <u>pe:ŋ¹ ta:ŋ khān⁴ do:y su? ¹</u> ตง:p. กูมาสิวิจยจบแบ่งต่างชั้น คอบสูงเทบ (<u>พจนานุกรมที่วิจยจบสร้าง</u> <u>ทางวันคอบสูงเทบ</u>)</p>	<p><u>กูมา</u> ก.ท. กูมา ช.ม. หมายถึงพระสงฆ์ที่มีพรญา มาก ๆ และใช้คู่กับคำว่าอาจัน เป็นกูมาอาจัน หมายถึง ครู- สอนหนังสือ ก.ท. <u>ใช้กับในคอบคอบมาคอบ</u> <u>คอบสูงเทบ</u></p>
<p>๒๙. <u>khot³ pay noy³</u> คต ไทน้อย (<u>เขบิบไพนอย</u>)</p>	

ประโยค	หมายเหตุ
<p>กค. กุ: <u>khop</u>¹</p> <p>งูขบ (งูกัด)</p>	<p><u>ขบ</u> ก.ท. ขบ</p> <p>ช.ม. ใช้เป็นกริยาของ คน สัตว์ และสิ่งของ เช่น เอาเขี้ยวขบ (เอาฟันกัด) บุงขบ (บุงกัด) เกือกขบคั้น (รองเท้ากัดเท้า)</p> <p>ก.ท. ใช้ในความหมายว่ากัด โดยใช้ฟันเน้น</p>
<p>กค. <u>kho:</u>¹ <u>su</u>²¹ <u>ma:</u> <u>caw</u>⁴</p> <p>ขอสุม่าเจ้า (ขอโทษค่ะ)</p>	<p><u>ขอสุม่า</u> ก.ท. ขอสุม่า ขอขมา</p> <p>ช.ม. แปลว่า ขอโทษ พูดกันโดยทั่วไป เช่นเมื่อทำอะไรผิดก็พูดว่า ขอสุม่าเด้อะ</p> <p>ก.ท. แปลว่า ขอโทษเมื่อกระทำผิดประเพณีหรือเมื่อกระทำผิดที่รุนแรง</p>
<p>กค. <u>khiaw</u>⁴ <u>b5:</u>² <u>qa:m</u></p> <p>เขี้ยวบองาม (ฟันไม่สวย)</p>	<p><u>เขี้ยว</u> ก.ท. เขี้ยว</p> <p>ช.ม. หมายถึงฟันทั้งหมด</p> <p>ก.ท. หมายถึงฟันที่อยู่ระหว่างฟันหน้า กับกรามเป็นฟันแหลมคมสำหรับฉีกเนื้อสัตว์และอาหาร</p>

ประโยค	หมายเหตุ
<p>๓๓๓ pen³ kha:y¹ <u>khua</u> ti:³ ka:t² เป็นชายคิ้วคิ้วาก (เขาชายของที่คิ้วาก)</p>	<p>คิ้ว ก.ท. คิ้ว ช.ม. เป็นนาม แปลว่า ของ สิ่งของ เครื่องใช้ ขนคิ้ว (ขนของ) คิ้วทาบ (สิ่งของสำหรับทาบคิ้ว) คิ้ว เป็นภริยา แปลว่า ท้า, แต้ เช่น คิ้วบัว (ท้า, แต้บัว) ก.ท. หมายถึง อาหาร, สถานที่ ทำอาหาร เช่น ท้าครัว, โรงครัว หรือใช้คู่กับคำว่า ครอบ ว่า ครอบคิ้ว</p>
<p>๓๓๔ ca pay^{pay} <u>khwa:y</u>¹ ne:³ pen³ ca^๓ dat² ?aw จะไปช่วยเน้อ เป็นจะเลือกเอา (อย่าไม่ช่วยนะ เขาจะดูเอา)</p>	
<p>๓๓๕ phay¹ ma: naŋ^๓ <u>raw</u>¹ yu:² ti:³ han⁴ ไยมานั่ง เหนงออยู่ที่นั้น (ไยมานั่งซิมออยู่ที่นั้น)</p>	

	ประโยค	หมายเหตุ
๓๖.	pen ³ kin ¹ khaw ⁴ <u>ka:y</u> เป็นกินข้าวกาย (เขากินข้าวเข่า)	
๓๗.	man <u>ka:p</u> ³ te: ⁵ มันงาวแท้ (มันโจ่งแท้)	<u>งาว</u> ก.ท. ง่า ช.ม. แปลว่า โจ่ง ก.ท. ใ้ช้กับคำว่า โจ่ง เป็น โจ่งง่า
๓๘.	<u>nit</u> ³ te: ⁵ จืดแท้ (ปลาคแท้)	
๓๙.	ma: ¹ <u>ne:n</u> ⁴ (ka ¹) du:k ² kay ² หมาแง่นกระดุกโก๋ (หมาแพะกระดุกโก๋)	
๔๐.	tha: ⁴ pen ³ <u>cat</u> ³ me:n lo: ทำเป็นจืดเป็นล (คอยเขานานมากแล้วนี่)	<u>จืด</u> ก.ท. จืด ช.ม. แปลว่ามาก ใ้ใช้ทั่วไป เช่น คนจืดนัก (คนมากมาย) แม่บึงจืดงาม (ผู้หญิงสวยมาก) จืดสัว (อรอยมาก) มักใ้ช้กับน้ก แปลว่า มากมาย ก.ท. แปลว่า แก เค็มที่ แรง เช่น มะม่วงจืด แดงจืด แดงจืด

	ประโยค	หมายเหตุ
๔๑.	fu: ³ <u>cap¹</u> kan ¹ ฟูจับกัน (ผูกพอดีกัน)	<u>จับ</u> ก.ท. จับ ช.ม. แปลว่า พอดี เช่น เกือกที่ <u>ยื่นขา</u> ไปตะวานใส่จับก็พูดโตะ (รองเท้าที่ <u>ยื่นขา</u> ไปตะวานใส่พอดีจึง เลบ) ก.ท. แปลว่า คิดใจ เช่น จับใจ, ถูกตา เช่น จับตา
๔๒.	ke: ¹ <u>ca:¹</u> แกงจาง (แกงจืด)	<u>จาง</u> ก.ท. จาง ช.ม. แปลว่า จืด (รส) เช่น จางเกือ (อ่อนเค็ม) ก.ท. แปลว่า : น้อยไป ลดไป ใช้กับสี เช่น สีจาง หรือกลิ่น เช่น กลิ่นจางไปแล้ว
๔๓.	tam ¹ nuat ² lay ³ ca: ² kho: กำหนดใจจางคอ (ตำรวจใจ <u>สำราญ</u> คอ)	

ประโยค	หมายเหตุ
๔๕. ^๒ u: 4 kam mɛaŋ bo: 2 ca:ŋ 3 กู๋กำเมืองบ่อจาง (พูดภาษาเชียงใหม่ไม่เป็น)	
๔๕. <u>khon khi: 4 ci 5</u> คนขี้ (คนขี้เหมือนวัว)	
๔๖. <u>khan 4 day cin 5</u> กั้นไตจิ้ง (บันไดขี้)	
๔๗. <u>cin 5 mu: 1 ni: 5 bo: 2 di:</u> จิ้นหมูนับอก (เนื้อหมูนี้ไม่ดี)	<u>จิ้น</u> ก.ท. จิ้น ข.ม. หมายถึงเนื้อของสัตว์ต่าง ๆ เช่น จิ้นหมู (เนื้อหมู) จิ้นป่า (เนื้อปลา) จิ้นวัว (เนื้อวัว) ก.ท. ยังมีคำที่มีความหมายนี้เหลืออยู่ คือ คำว่า กู๋จิ้น หมายถึงเนื้อ (สัตว์) ที่ป็นเป็นกู๋ ถ้าจะหมายถึงเนื้อปลา ที่ป็นเป็นกู๋ก็ใช้ว่า กู๋จิ้นปลา

ประโยค	หมายเหตุ
<p>๔๔. si: 5 pha: 4 ma: hi: 4 cin 2 ne: 3 ชื่อขามชื่อจิมเนอ (ชื่อขามาใน<u>ขวย</u>นะ)</p>	
<p>๔๕. do:k 2 ci: 1 ดอกจี่ (ดอกไม้<u>ตูม</u>)</p>	<p>จ.ม. ใช้ในความหมายว่า ตูม หรือ เล็กๆ เช่น สาวจี่ บ่าวจี่</p>
<p>๕๐. kuay 4 ci: 2 กวยจี่ (กวย<u>เข</u>)</p>	<p>ก.ท. จี่ ข.ม. แปลว่า เข, ปิ้ง ใช้ได้ทั่วไป เช่น จี่ป่า (ปิ้งปลา) คินจี่ (อิฐ คือ เอาคินไปเข ในภาษาพูดปัจจุบัน เป็นคินที่) <i>จี่ในคี่</i> ก.ท. มีคำว่า แป้งจี่ <i>จี่ในคี่</i> <i>แปลว่า ปิ้ง</i></p>
<p>๕๑. cu:k 1 sak 5 kam diaw จุกสักกำเดี้ยว (หู<u>คี่</u>สักประเดี้ยว)</p>	
<p>๕๒. 'aw fay ma: cu: 4 เอาไฟมาจู้ (เอาไฟมา<u>จู้</u>)</p>	

	ประโยค	หมายเหตุ
๕๓.	pan ³ ?a:n ² <u>co:n</u> ⁴ pay <u>co:n</u> ⁴ ma: เป็นอันใจนไปใจมา (เขาอันซามไปซามมา)	
๕๔.	na:m ¹ <u>co:m</u> ² นามจง (นามเก็บ)	
๕๕.	?aw bet ¹ pay <u>co:m</u> ² เอาเบ็ลไปจอม (เอาเบ็ลไปหย่อนลง)	จอม ช.ม. ใช้ในความหมายว่าเอา ไปใส่ก็ได้ เช่น เอาตั้งจอมบอก (เอาสตาลค์ไปใส่ในกะบอกไม้)
๕๖.	ca:w ^{may} <u>be:ko:k</u> ² ma: ?e:w ² ciaŋ may ² <u>cia</u> ² จาว ^{เมื่อ} จอกออกมาแล้วเจียงใหม่เรือ (ชาวกรุงเทพามาเที่ยวเจียงใหม่ มอบ ๆ)	

	ประโยค	หมายเหตุ
๕๗๑	fan ³ pay tia ³ na: khon <u>nat</u> ⁵ <u>nu:</u> ⁵ kan ¹ men ¹ ca ¹ ta:y ¹ ไปเตือนคนด้วยกัน همینจะตาย (รีบไปเตือนคนนั้นเสียเถิด)	
๕๗๒	tam ¹ nuat ² <u>nap</u> ⁵ con ¹ กำหนดบัญชี (ตำรวจบัญชี)	
๕๗๓	me:w <u>na:t</u> ³ แมวยาค (แมวขวน)	
๕๗๔	pay <u>ni:n</u> wan ³ ไปแย่งวัน (ไปส่องกระจก)	
๕๗๕	bo: ² to:n ³ <u>no:n</u> ⁴ nak ⁵ tau ³ ?i: ⁴ ko: ² no:n ⁴ la ⁵ บอกของหนอนัก เต่าอังกาบละ (ไม้ตองแ่งตัวไหนมาก: ใหลนก็ช่วย พอนแล้ว)	

	ประโยค	หมายเหตุ
๒๓๖	<p> $\tilde{no}p^3 \quad laŋ^1 \quad noy^3$ บอมหลังบอม (กุ่มหลังหนอย) </p>	
๒๓๗	<p> $tua^1 \quad \tilde{no}ŋ \quad kha: \quad khɛn^4 \quad suŋ^1$ $su:ŋ^1 \quad lɛ \quad ʔ^2$ ตัวเบิงคาชั้นสูง ๆ แหก (เชอสูง (ไฟ) ชั้นสูงนะ) </p>	
๒๓๘	<p> $\tilde{nia}ʔ^5 \quad ʔa \quad \tilde{na}ŋ^1 \quad kin^1$ เบียะอะหยังกิน (ท่าอะไรกิน) </p>	<p> <u>เบียะ</u> ข.ม. แปลว่า ทำ เช่น เบียะหม้อ (ทำพรรค) เบียะสลิด (ทำจริต) เบียะกาน (ทำงาน) </p>
๒๓๙	<p> $pa: \quad dio^1$ ปาดิบ (ปลาดิบ) </p>	<p> <u>ดิว</u> แปลว่า สด (ยังไม่ได้ทำให้สุก) ข.ม. ไม่มีคำว่าสด </p>

ประโยค	หมายเหตุ
๒๖. ba:ŋ ⁴ pən ³ mi: suan ¹ dɔ:k ² kɔ: บ้านเป็นมีส่วนคอกก้อ (บ้านเขามีส่วน <u>คอกไม้</u> ใหม่)	<u>คอก</u> ก.ท. คอก ข.ม. ใช้ในความว่า คอกไม้ ก.ท. ต้องเติมคำว่า ไม้ เป็น คอกไม้
๒๗. ca ¹ pay dɔ:t ² pɔ: ³ ca ¹ nɔ:n จะไปเค็อกป้อจะนอน (อย่าทำ <u>เสียง</u> กึ่งพ้อจะนอน)	
๒๘. pən ³ loŋ tət ⁵ ti:n ¹ khua ¹ เขาหลงคักคิ่นข้าว (เขาหลง <u>ทรง</u> เชิงสะพาน)	
๒๙. ta: ¹ fan ² mən ciŋ ⁵ * ค่ายังมันจิง (กลิ้งมัน <u>ชัน</u>)	

	ประโยค	หมายเหตุ
๓๒๖.	<p>tu⁵ caw⁴ bo:² ma: kum ba:t² ka: (วัน<u>พระ</u>ไม่มาบิณฑบาตรหรือ)</p>	<p>ดู หรือ ดูเจา ช.ม. แปลว่า พระภิกษุ คำนีกร่อนมาจากคำว่า สำดู (สำดู)</p>
๓๒๗.	<p>me:³ uy⁵ tum⁵ pha:⁴ pay wat⁵ <u>แม่</u>อุย<u>ตุม</u>ฟาไปวัด (ขาย<u>หมยา</u>ไปวัด)</p>	
๓๒๘.	<p>tek⁵ fi:¹ hi:⁴ no:¹ pu:t⁵ ?o:k² ma: <u>เทก</u>ฟีฮือหนอง<u>ปุ้ด</u>ออกมา (ก<u>ด</u>ปี ไ้หนอง<u>ทะ</u>ลัดออกมา)</p>	
๓๒๙.	<p>pen³ pay te:n ya: ti:³ ho:^๓ ya: <u>เพน</u>ไป<u>แดง</u>ยา<u>ตี</u>ไสงยา (เขาไป<u>ฉิด</u>ยา<u>ตี</u>โรงพยาบาล)</p>	<p><u>แดง</u>ยา ปัจจุบันไม่ค่อยใช้แล้ว ไ้<u>ซา</u> <u>ฉิด</u>ยา หรือ<u>สิด</u>ยา</p>

ประโยค	หมายเหตุ
๗ aw nam ⁵ ma: te:w ka: ² เอาน้ำมาตากผ้า (เอาน้ำมา <u>ละลาย</u>)	
๘ sa ¹ la: ² to:n ⁴ khan ¹ สลากของขึ้น (ข้าง <u>สลัก</u> ขึ้นเป็น <u>ลวด</u>)	สลัก คำนี้มาจากภาษาพม่า
๙ pen ³ bo: ² ma: sak ⁵ tɛa ³ เป็นบ่อมาซักเสื้อ (เขาไม่มา <u>ซัก</u>)	
๑๐ pen ³ bo: ² so:p ³ lian ⁵ me:w <u>tua¹ me:³</u> เป็นบ่อชอบเลี้ยงแมวตัวแม่ (เขาไม่ชอบเลี้ยงแมว <u>ตัวเมีย</u>)	<u>ตัวแม่</u> ก.ท. ตัวเมีย จ.ม.แม่ ใช้กับคน สัตว์ หรือ สิ่งของก็ได้ เช่น ใช้กับคนว่า แม่ปิ้ง (ผู้หญิง) กับสัตว์ ว่า ตัวแม่ (ตัวเมีย) ใช้กับรถว่า รถแม่ (รถผู้หญิง) ตัวแม่ แปลว่าคู่รักที่เป็นเพศหญิงก็ได้

	ประโยค	หมายเหตุ
๕๕.	khon nan ⁵ mo:k ³ <u>the:w²</u> คนนี้ชื่อชเว (คนนั้นยัง (ประมาณ) หุ่นอยู่)	<u>แฉว</u> ช.ม. ไซ้คู่กับคำว่า บ่าว เช่น เป็นเป็นบ่าวแฉว (เขาเป็นคนหนุ่ม)
๕๖.	la ¹ rən ² pa:k ² <u>tho:p²</u> ละอ่อนคนนี้ปากถอบ (เด็กคนนี้พูดซัด)	
๕๗.	nay nam ⁵ bo: ² mi: no:n ¹ nem ⁵ tuay ในน้ำขอมีहनอนน้ำควย (ในขื่อน้ำมีลูกน้ำควย)	<u>น้ำขอ</u> ก.ท. บ่อน้ำ ช.ม. เวียงคำสับกันกับ ก.ท.
๕๘.	nam ⁵ me: ³ pi:p ba ¹ diaw ¹ ti:n ⁴ น้ำแม่ปิงยะได้ขวนี่คัน (แม่ปิงได้ขวนี่คัน)	<u>น้ำแม่</u> ก.ท. แม่ น้ำ ช.ม. เวียงคำสับกันกับ ก.ท.

ประโยค	หมายเหตุ
<p>๔๒ pe:t² na: po:n² (pa'¹ tu: po:n²) hia⁵ เปิดหน้าบอง (ประตูบอง) เขียบ (เปิดหน้าต่าง เลียบ)</p>	
<p>๔๓ phik⁵ num² พริกหนุ่ม (พริกอ่อน)</p>	<p><u>หนุ่ม</u> ก. ท. หนุ่ม ช. ม. แปลว่า . อ่อน ใช้ได้ทั่วไป ใช้กับคน (ไม่จำกัดเพศ) บลไม้ อายุ เช่น มะพร้าวหนุ่ม (มะพร้าวอ่อน) คนหนุ่ม (คนอายุกำลังรุ่น) หนุ่มกว่า (อ่อนกว่าใช้ได้ทั้ง เพศหญิง เพศชาย) หน้าหนุ่ม (หน้าอ่อน) ก. ท. ใช้ในความหมายว่า ผู้ชabbyรุ่น เช่น ชabbyหนุ่ม</p>
<p>๔๔ pay nian nian ma: nian nian ne:³ ไปเนียนเนียนมาเนียนเนียน (ไปเร็ว ๆ มาเร็ว ๆ นะ)</p>	<p><u>เนียน</u> ช. ม. หมายความว่า ไว มือเนียน (มือไว)หมายความว่า ว่าลึกลับโมบเก่ง</p>

ประโยค	หมายเหตุ
๔๕. ks:m ⁴ la ¹ ʔon ² khon ni: ⁵ <u>nuan</u> แก้มละอ่อนคนนั้นนวน (แก้มเด็กคนนั้นนูน)	<u>นูน</u> ช. น. แปลว่า นูน ใช้กับฝ่า ก็ใต้ เช่น ฝ่าอ่อน (ฝ่ามือ) ก. พ. ใช้คู่กับกับคำว่า นูน เป็น นูนนวล
๔๖. sɛ: ⁵ ba ¹ muan ² <u>nuay</u> ² nɛŋ ³ ซ้อมะม่วงหน่วยหนึ่ง (ซ้อมะม่วง • ลูก)	<u>หน่วย</u> ช. น. เป็นลักษณะนามใช้กับผลไม้ สิ่งของ เช่น ชั้น กระจ่าง ล้วน ชาน ขวด
๔๗. pen ³ <u>pam</u> ⁴ kaw ⁵ may ⁵ เป็นป่าเคาไม้ (เขาโค่นต้นไม้)	
๔๘. ʔi: ² na:y <u>pik</u> ⁵ ba:n ⁴ ko: ² อีนายปีกบ้านกอ (แม่หนูกลิ้งบ้านใหม่)	
๔๙. pen ³ mi: <u>pi:</u> ³ <u>niy</u> sa:m ¹ khon เขามี <u>พื้</u> ถึงสามคน (เขามี <u>พื้</u> สะใภ้สามคน)	<u>พื้</u> ก. พ. พื้หญิง ช. น. หมายถึงภรรยาของ พี่ชาย ก. พ. หมายถึง พี่สาว

* ดูคำที่หน้าด้วย b หน้า ๒๓๓-๕

	ประโยค	หมายเหตุ
๕๐.	sɿa ⁴ put ¹ เลือก (เลือกขาด)	
๕๑.	mɿay wan ni: ⁵ phay ¹ pɿ: ⁵ phay ¹ ka:n ⁵ มาวันนี้แม่ไปกิน (มาวันนี้ ใครชนะใครแพ้)	แม่ ก.ท. แพ้ ช.ม. แปลว่า ชนะ ก.ท. แปลว่า ผู้ไม่ได้
๕๒.	khon [?] a? ¹ naŋ ¹ ma: pɿ: ¹ kan ken ² pu ¹ tho? ⁵ คนอะหังมาแบ่งก่าเก่งปุโทะ (คนอะไรมาใส่ความเก่งเหลือเกิน)	แบ่ง ก.ท. แบ่ง ช.ม. ใช้ในความว่า สร้าง ทำ เช่น แบ่งบ้าน (สร้างบ้าน) แบ่งโต๊ะ (สร้างโต๊ะ) แบ่งเตียง (สร้างเตียง) แบ่งขนม (ทำขนม) ซอม เช่น เอารดไปแบ่ง (เอารดไปซอม) ก.ท. ใช้ในความว่าสร้าง เช่น แปลงเมือง (สร้างเมือง), เปลี่ยนรูป, กลั้มกลาย ใช้คู่กับคำว่า เปลี่ยน ว่า เปลี่ยนแปลง

	ประโยค	หมายเหตุ
๕๓.	?aw min ² mo: ⁴ ma: <u>ps:t²</u> pen ³ ñia ⁵ ñan ¹ เอาหมันหม้อมาแปดเป็นเปียะหยัง (เอาคันทันหม้อมา <u>ปาย</u> เขาทำไม)	<u>แปด</u> ก.ท. แปด ช.ม. แปลว่า ปวย ทำให้เปีย ก.ท. แปลว่า เปียน มีกไซเป็นคำ คู่กันว่า แปดเปียน
๕๔.	po: ¹ mo: ⁴ hia ⁵ ko:n ² ป้งหม้อเหียบถอน (เอา <u>หม้อลง</u> เสียบถอน)	<u>ป้ง</u> ปลง ช.ม. แปลว่า เอาลง ใช้ได้ทั่วไป ทั้งภาชนะและสิ่งของต่าง ๆ ก.ท. ใช้ในความว่า เอาลงเหมือน กัน แต่มีที่ไชนอย กว่๓๗.
๕๕.	po: ³ mia pen ³ pen ¹ <u>po:³ liar⁵</u> <u>พ่อเปียเป็นเป็นพ่อเลี้ยง</u> (พ่อตาของเขาเป็นคนมี)	<u>พ่อเปีย</u> ก.ท. พ่อตา <u>พ่อเลี้ยง</u> ก.ท. พ่อเลี้ยง ช.ม. หมายถึง หม้อ, คนมี ก.ท. หมายถึง พ่อที่ไม่ใช่ พ่อตัว
๕๖.	wan ni: ⁵ pay te:w ² <u>po:y</u> ma: ka: วันนี้ไปแล้ว ปอยมาดา (วันนี้ไปเห็น <u>งานฉลอง</u> มาหรือ)	<u>ปอย</u> คำนี้มาจากภาษาพะม่า แปลว่า งานฉลอง
๕๗.	na: ⁴ <u>pe:t²</u> หน้าเปิด (หน้า <u>ช็อค</u>)	<u>เปิด</u> ก.ท. เปิด

ประโยค	หมายเหตุ
๘๘. ba:y ² hǎ: ⁴ nak ⁵ nak ⁵ กวฮุ ³ กอน บายฮันักนากนอย (เหล็กมีไหมดมากนอย)	
๘๙. mo: ⁴ bi:p ² หมอนับ (หมอนวด)	
๙๐๐. ca' ¹ pay <u>bup</u> ¹ pay ti: ¹ man nak ⁵ lam ⁵ pay ว่าจะไปบุกไปตีมันลักไป (อย่าไปบุกไปตีมันเงินไปลัก)	บุก ก.ท. บุก ช.ม. ใช้ในความว่า บุก เช่น บุกหัว (บุกหัว) บุกตี (บุกตี) ก.ท. ใช้ความว่า บุก แต่เบา ๆ เช่น บุกพริกขี้หนู
๙๐๑. wan ni: de:t ² <u>bot</u> ¹ วันนี้แตกบด (วันนี้ <u>ครั้น</u> แตก)	บด ก.ท. บด ช.ม. หมายความว่า ไม้มี เช่นแตกบด (ไม้มีแตก) , ซา เช่น ฝนบด แล้วคา (ฝนซาแล้วหรือยัง) ก.ท. แปลว่า บึงแสง ใช้คู่กับบึง เป็นบดบึง

ประโยค	หมายเหตุ
<p>๑๐๒. pen³ ca^{๑1} <u>bɛa</u> ma:¹ <u>เป็น</u>จะ<u>เปือ</u>หมา (เขาจะ<u>เปือ</u>หมา)</p>	
<p>๑๐๓. <u>pha</u>^{๑5} no:y⁴ bo:² sa^{๑1} ba:y ka: พระ<u>นอ</u>ย<u>บอ</u>ส<u>สา</u>บ<u>ดา</u> (พระ<u>นอ</u>ย<u>บอ</u>ส<u>สา</u>บ<u>ดา</u> (พระ<u>นอ</u>ย<u>บอ</u>ส<u>สา</u>บ<u>ดา</u>หรือ)</p>	<p><u>พะ</u> ก.ท. พระ ข.ม. หมายถึง <u>เจ้าบ</u> ก.ท. หมายถึง <u>พระภิกษุ</u></p>
<p>๑๐๔. <u>phay</u>¹ ma: <u>ไ</u>มา (ไ<u>มา</u>)</p>	
<p>๑๐๕. ^๑aw nam⁵ <u>pha:</u>² ko:n¹ ne:³ <u>เอา</u>น้ำ<u>ช่า</u>ก่อน<u>นื้อ</u> (เอา<u>น้ำ</u><u>ช่า</u>ก่อน<u>นื้อ</u>)</p>	<p><u>ช่า</u> แปลว่า <u>ขสม</u> มีคำว่า <u>ชูก</u>น้ำ<u>ช่า</u> (ชูก<u>ชิ่ง</u>)</p>
<p>๑๐๖. pi:³ no:η⁵ kan¹ ca^{๑1} pay <u>pit</u>¹ kan¹ bo:² di: <u>พีน</u>อง<u>กัน</u>จะ<u>ไป</u>อิด<u>กัน</u>นือ<u>ดี</u> (พีน<u>อง</u>กัน<u>อยู่</u>ท่า<u>ทะเล</u>กัน <u>มัน</u>นือ<u>ดี</u>)</p>	

	ประโยค	หมายเหตุ
๑๐๗.	<p>phon³ ko:³ ma: nia⁵ ka:n¹ . . . phon³ ko:³ bo:² ma:</p> <p>พ่องก็มาเปยะกาน พ่องก็บอ เอามา (บางคนก็มาทำงาน บางคนก็ไม่มา)</p>	
๑๐๘.	<p>wan ni:⁵ pay pho:² naŋ¹ tuay khon ne³ วันนี้ไปต๋อพังก ขคนเนอ (วันนี้ ไปต๋อพังกขคนเนอ)</p>	<p>บ่อ ข.บ. ไม่มีคำว่า ตู เมื่อ จะพูดว่า ตูอะไร ก็ตาม ใช้คำว่า บ่อ</p>
๑๐๙.	<p>nam⁵ fa?⁵ น้ำปะ (น้ำล้น , น้ำกะฉอด)</p>	
๑๑๐.	<p>fan³ pay fan³ ma: ne:³ ฟังกไปฟังกมาเนอ (รีบไปรีบมานะ)</p>	
๑๑๑.	<p>faw may⁵ fa:y ma: เอาไม้ฟ้ามมา เอาไม้พายมา</p>	

	ประโยค	หมายเหตุ
๑๑๒.	<p>fɨ:n⁵ khay² hɨ:⁴ noy³ <u>ฟัน</u> <u>ไข</u> <u>หอย</u> (กลับ ไขให้หอย)</p>	<p><u>ฟัน</u> ก.ท. ฟัน ข.ม. กลับ , ฎีก เช่น ฟันไข (กลับไข) ฟันคิน (กลับคิน) ก.ท. กลับคิน, พลิกกลับ เช่น ฟันคิน แต่ไม่ใช้ใน ประโยค ว่าฟันไข</p>
๑๑๓.	<p>pen³ bo:² mak⁵ law⁴ <u>เป็น</u> <u>บอ</u> <u>มัด</u> <u>เหลา</u> (ฉันทบอบดินเหลา)</p>	
๑๑๔.	<p>mat⁵ bo:² man⁴ <u>มัด</u> <u>บอ</u> <u>มัน</u> (มัดไม้มัน)</p>	<p><u>มัน</u> ก.ท. มัน ข.ม. แปลว่า ทนทาน มันหนา ก.ท. แปลว่า ทนทาน มันหนา แต่ไม่ใช้ในประโยคนี้</p>
๑๑๕.	<p>ta:¹ ma:p³ <u>ตา</u> <u>มาบ</u> (ตา วาว)</p>	
๑๑๖.	<p>pen³ miŋ⁴ khiŋ⁴ ma: pen³ ley ti:¹ ?aw <u>เป็น</u> <u>มิ่ง</u> <u>ขึ้นมา</u> <u>เป็น</u> <u>ดี</u> <u>เลบ</u> <u>ดี</u> <u>เลา</u> (เดินไปกรทนาม่ามิ่งดีเลบดีเลา)</p>	

ประโยค	หมายเหตุ
--------	----------

๑๒๖. wan² a:tit⁵ la¹ʔo:n² yu:²
 ba:n⁴ la:y¹ khon
 วันอาทิตย์ละตอนอยู่บ้านหลายคน
 (วันอาทิตย์เล็กอยู่บ้านหลายคน)

๑๒๗. ca pay la: sa:¹ nə:³ kam
 diaw la¹ʔo:n² ca¹ tok¹
 khan⁴ day
 จะไปตาสาเนอ ถ้าเคียวละตอนจะตก
 ไข้ใด
 (ชยาละเลย (ประมาณ) นะ เคียว
 เด็กจะตกกะใด)

๑๒๘. kha:⁴ caw⁴ pen¹ lu:k³ la:⁴
 ชาเจาเป็นลูกลา
 (ฉันเป็นลูกคนสุดท้อง)

๑๒๙. cin⁵ man niaw¹ la:p³ hia⁵
 ko:n²
 ฉินมันเห็นขวลาบเหี้ยกอน
 (เมื่อมันเห็นขวลาบเหี้ยกอน)

๑๓๐. khua¹ lin²
 ข้าหญิง
 (พี่นางนั้น)

๑๓๑. pa¹ tu:¹ lu¹
 ประตุหู
 (ประตุฟัง. ข้าหู)

ล่า ก.ท. ล่า
 ข.ม. แปลว่า ข้า หรือสุดท้อง
 ก.ท. แปลว่า ข้า ที่หลัง
 ภายหลัง เช่นมาล่า มาที่หลัง
 แต่ไม่ใช่กับลูก

ลาบ ก.ท. ลาบ
 ข.ม. แปลว่า สับให้ละเอียด เช่น
 ลาบจันทู (สับเนื้อหมู) ลาบเหี้ย
 ลาบยา (เอาเลือดยามาสับเมื่อเวลา
 โกรธ)

	หมายเหตุ
<p>๑๒๘. pi:¹ ni:⁵ bo:² pik⁵ ba:n³ man bo:² lu: ta:η³ tɕa³ (du: ta:η³)</p> <p>ปี่ บ่อปิดบ้านนั้นบ่อตื้นต่างเคียว (ปี่ยังไม่กลับบ้านเพราะยังไม่สะดวก)</p>	
<p>๑๒๙. aɣ² de:η pen¹ lu:k³ kep¹ kɔ:η¹ luŋ dam</p> <p>อ้ายแดง เป็นลูกเก็บของลุงดำ (พี่แดง (พี่ชาย) เป็นลูกเลี้ยงของลุงดำ)</p>	
<p>๑๓๐. ta¹ wa: haw han¹ pen³ he:² lu:k³ ke:w⁴</p> <p>ตะวาเอาหันเป็นแห่ลูกแก้ว (เป็อวานฉั้นเห็นเขาแพนาคเเอร์)</p>	
<p>๑๓๑. kha:⁴ ʔaw yo:η¹ way⁵ ti:³ ni:³ phay¹ ʔaw pay nay¹ hia¹</p> <p>ข้าเอายองไวคี่ โยเอาไปไหนเหี้ย (ข้าเอารางไวคี่ ใครเอาไปไหนเสีย)</p>	

	ประโยค	หมายเหตุ
๑๓๒	ba ^{๑1} pa:w ⁵ ca ^{๑1} <u>ywa:t²</u> say ² hua ¹ มะพร้าวจะบดหาคใส่หัว (มะพร้าวจะ <u>คก</u> ใส่หัว)	
๑๓๓	<u>wan ko:n² sɛ:n³ pən³ ko:³</u> <u>ma: ha: hua¹</u> วันถนนขึ้นเป็นถนนห้าหัว (วันถนนวันขึ้นถนนห้าหัว)	
๑๓๔	khiaw ⁴ <u>waw³</u> เขียวขาว <u>พื้หลอ</u>	
๑๓๕	tha: ⁴ mua kua ¹ khon <u>wa:³</u> <u>ha:y⁵ ko:² bo:² tho:ŋ³ ɔ:k</u> <u>ba:n⁴ ʔo:k² co:ŋ pay nay¹</u> ถ้ามัวกวัดคนวาช่ายก็บอตองออก บ้านออกทองไปไหน (ถ้ามัวกวัดคน <u>นับ</u> หาก <u>ไม่</u> ตองออกจาก บ้านจากทองไปไหน)	

	ประโยค	หมายเหตุ
๑๓๖.	<p> $\text{nə:n} \text{ wit}^1 \text{ pay sa:m ba:t}^2$ เงินหวัดไปสามบาท (เงินขาดไปสามบาท) </p>	
๑๓๗.	<p> $\text{ma:} \text{ wə:}^3 \text{ ba:n}^4 \text{ pən}^3 \text{ ti:}^3$ ka:t^2 มาแวนบ้านเพื่อนที่ตลาด (มาแวนบ้านเพื่อนที่ตลาด) </p>	
๑๓๘.	<p> $\text{ma:}^1 \text{ wə:}^5$ หมาว้อ หมาบ้า </p>	
๑๓๙.	<p> $\text{nun}^2 \text{ sɛa}^4 \text{ put}^1 \text{ wək}^1 \text{ put}^1$ wa:k^2 bung เสือ บุต เหวก บุตหวาก (ใส่ เสือ ขาด กระบุง กระวัง) </p>	
๑๔๐.	<p> $\text{pən}^3 \text{ mi:} \text{ sa:w} \text{ ha:}^4 \text{ taŋ}$ เป็นนิฮาวหาคัง (เขานิมิฮาวหาคัง) </p>	

	ประโยค	หมายเหตุ
๑๔๑.	sup ¹ muak ² สูบหมวก (สูบหมวก)	
๑๔๒.	fon ¹ tok ¹ suy ¹ suy ¹ ฝนตกสูบสูบ (ฝนตกพึมพำ ๆ)	
๑๔๓.	so:p ² day ⁴ pen ³ ko: ³ su: ⁴ สอไปดูเป็นก็ดู (สอไปดูเอาใจ)	สูม ก.ท. สัม
๑๔๔.	ba ¹ kha:m ¹ som ⁴ มะขามส้ม (มะขามเปรี้ยว)	ซ.ม. แปลว่าเปรี้ยวใช้ทั่วไป ก.ท. เรียกขลุ่ยชนิดหนึ่งที่มี รสเปรี้ยว เช่น สัมโอ.
๑๔๕.	pen ³ pen ¹ ca:n ³ so: เป็นเป็นจางซอ (เขาเป็นนักร้อง)	
๑๔๖.	ke:n ¹ cin ⁵ qua ca pay so:y há: ⁴ man tin ² ñay ² แก๊งจีนจะไปชอยซื้อมันคินใหญ่ (แก๊งเนื้อ ขยันไปหัดให้มันคินใหญ่)	ชอย ก.ท. ชอย ซ.ม. ใช้ หมายถึงหัด ใช้ได้ทั่วไป เช่น ชอยจีน (หัดหมู) ชอยป่า (หัดปลา) ชอยบั๊ก (หัดบั๊ก) ก.ท. หมายถึงหัดบ้าง ๆ เช่น ชอยหอม (หัดหอมบาง ๆ)

ประโยค	หมายเหตุ
๑๘๗. na:1 ti:3 ba:n4 han4 suak3 หมาคิขานหันสวก (หมาคิขานหันค)	
๑๘๘. suay3 ni: hi:4 not1 ส่วยมือฮือหมค (ล้างมือให้สะอาด)	ส่วย ช.ม. ใช้ในความว่า ล้าง เช่น ส่วยมือ (ล้างมือ) ส่วยซัก (ล้างซัก) ส่วยคิน (ล้างเท้า) ส่วยหนา (ล้างหน้า) ส่วยเยา (ล้างยาให้สะอาด)
๑๘๙. dan suw:u4 (suw:u4) ดั่งแสจจ หนึ่ง (แสจจ) จผูกโคง	
๑๙๐. ca?1 pay ham ds:t2 ham fon1 diaw1 ca?1 bo:2 sa?1 ba:y จะไปฮำแตกฮำฝนเค็ยจาจะบ่สบาย ย่ำตากแตกตากฝนเค็ยจาจะไม่สบาย	ฮำ ก.ท. หาม (สันนิษฐาน) ช.ม. กรำ, ตาก เว้น ฮำแตก (กรำแตก, ตากแตก) ก.ท. มีคำว่า หามรุ่งหามค่ำ ซึ่งหมายถึง ความว่า อยู่ตลอดวันตลอดคืน คำว่า หามนี้คือคำเดียวกับฮำ
๑๙๑. nia?5 ha:t3 เบ็ยะฮาค (ทำไม่สำเร็จ)	
๑๙๒. pen3 pen1 khon cay1 ha:w4 เป็นเป็นคนใจท้าว (เขาเป็นคนใจร้อน)	

	ประโยค	หมายเหตุ
๑๕๓.	bo:² hu:⁵ wa:³ ca?² <u>hi?⁵</u> pay ñia?⁵ ñaŋ¹ บอ ^ว รู้ ^ว ว ^ว า ^ว จะ ^ว ฮ ^ว ไป ^ว เ ^ว ีย ^ว ะ ^ว ห ^ว ัง (ไม่ ^ว รู้ ^ว ว ^ว า ^ว จะ ^ว ห ^ว า (เงิน) ไป ^ว ทำ ^ว อะ ^ว ไร ^ว น ^ว า ^ว ภาย)	
๑๕๔.	pen³ bo:² hu:⁵ ka: wa:³ ba:n⁴ m̄aŋ kam: laŋ ho:n⁵ ha:y⁵ เป็น ^ว ข ^ว อ ^ว ถ ^ว ก ^ว า ^ว ว ^ว า ^ว น ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ง ^ว ก ^ว ำ ^ว ล ^ว ัง ^ว ฮ ^ว น ^ว ฮ ^ว าย (เขา ^ว ไม่ ^ว รู้ ^ว หรือ ^ว ว ^ว า ^ว ว ^ว า ^ว น ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ง ^ว ก ^ว ำ ^ว ล ^ว ัง ^ว <u>เค^วื่อ^วท^วร^วน</u>)	
๑๕๕.	pen³ ho:m ho:n day³ la:y¹ เป็น ^ว ฮ ^ว น ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ง ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ว ^ว า ^ว (เขา ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ง ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ว ^ว า ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ว ^ว า ^ว)	<u>ฮน</u> ก.ท. หอน ซ.ม. เก็บ ก.ท. เก็บ เช่น เก็บหอน รอนรีบ
๑๕๖.	hon¹ thi: (hua¹ thi:) kit⁵ wa:³ bo:² mi: phay¹ (หว ^ว ท ^ว) ก ^ว ี ^ว ว ^ว า ^ว ว ^ว ฮ ^ว น ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ว ^ว า ^ว (<u>แ^วด^วเ^วร^วก^วค^วิ^วว^วา^วไม่^วมี^วค^วิ^วร</u>)	
๑๕๗.	ñi:n ?am hua¹ khon ña:y² บ ^ว ี ^ว น ^ว เ ^ว ่า ^ว ห ^ว ว ^ว ค ^ว น ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ว ^ว ว ^ว ค ^ว ี bo:² di: (บ ^ว ี ^ว น ^ว เ ^ว ่า ^ว ห ^ว ว ^ว ค ^ว ิ ^ว ห ^ว ะ ^ว ว ^ว เ ^ว ื่อ ^ว ว ^ว ว ^ว ค ^ว ี)	

ประโยค	หมายเหตุ
<p>๑๕๘. wan ni:⁵ nia?⁵ ka:n¹ nak⁵ [?]it¹ pu¹ tho?⁵ (วันนี้ทำงานมาก <u>เหนื่อย</u> เหลือเกิน) * <u>ฉันมี</u> <u>เหนื่อย</u>: <u>ทำงาน</u> <u>มาก</u>: <u>เหนื่อย</u> <u>เกิน</u>:</p>	<p><u>อิด</u> ก.ท. อิด ช.ม. เหนื่อย เช่น ลนมาอิด อิดค้าย (วิ่งมาเหนื่อยแทบตาย) ก.ท. ใช้คำคู่ว่าอิดโรย</p>
<p>๑๕๙. ma: [?]u:⁴ kan¹ liaŋ³ cian may² มาคู่ กัน <u>เสียง</u> <u>เจียงใหม่</u> (มาคู่กัน <u>เสียง</u> <u>เจียงใหม่</u>)</p>	
<p>๑๖๐. pay [?]e:w² ta:ŋ day ma: ไป <u>แถว</u> <u>คาง</u> <u>โคมา</u> (ไป <u>แถว</u> <u>ที่</u> <u>ไหน</u> <u>มา</u>)</p>	
<p>๑๖๑. [?]o:y² khaw⁴ hǎ:⁴ kay² kin¹ <u>อับ</u> <u>เข้า</u> <u>ฮัก</u> <u>ไก่อ</u> <u>กิน</u> (ไป <u>รับ</u> <u>ข้าว</u> <u>ให้</u> <u>ไก่อ</u> <u>กิน</u>)</p>	

ho:ŋ hian da: la:
 โฮง เขียน ดา ลา
 โฮง เขียน ดา ฺรา

ประจก ho:ŋ hian da: la: yu:² t1:³ nay¹
 โฮง เขียน ดา ลา ยู ต ไหน
 โฮง เขียน ดา ฺรา ยู ต ไหน

nan⁴ na⁵
 หน นะ
 (หน)

ประคอง yu:² ko:ŋ¹ seŋ⁴ ka:² // yu:² bon
 ยู กอ ง เซง กา ยู บอน
 ยู กอ ง เซง ี ยู บอน

tha²¹ non¹ ka:p⁴ na² na² let⁵
 หน หน แก้ว นาน นาน เลต
 หน หน แก้ว นาน นาน

ประจก pen¹ ca²¹ day phon³ mi: fa² la² so:n¹
 เปน จา ไค ฟอง มี ฟา ลา สอน
 เปน ยางไร บ้าง มี ฟ้าง สอน

tuay	cay ³	ko: ²	le:w ⁵	ko: ³	mi:	khu:
ทวย	ไซ	ก่อ	แล้ว	ก่อ	มี	คู
ทวย	ไซ	โหม	แล้ว	ก็	มี	คู

thay	tuay	? i: ⁴	ka: ⁵
ไท	ทวย	อี	กา
ไทย	ทวย	อย่างนั้น	กระมัง

ประสงค์

mi:	fa? ¹	lo: ²	yu: ²	so:w ²	sa:m ¹	khon //
มี	พะ	หลัง	อยู่	สอง	สาม	คน
มี	ฝรั่ง		อยู่	สอง	สาม	คน

mi:	khu:	thay	sak ⁵	sam ¹	sip ¹	si: ²
มี	คู	ไท	ซัก	สาม	สิบ	สี่
มี	คู	ไทย	ซัก	สาม	สิบ	สี่

sip ¹	khon //
สิบ	คน
สิบ	คน

บรรยาย

nak ⁵	lien	tan	mot ¹	sak ⁵	pan	thi: ¹	ko: ²
นัก	เลียน	ตั้ง	หมก	ซัก	ปัน	ตั้ง	ก่อ
นัก	เวียน	ตั้ง	หมก	ซัก	ปัน	ตั้ง	โหม

ประกอบ

tha: ⁴	ca ²	bo: ²	thəŋ ¹ //	mi:	sak ⁵
ท่า	จะ	ขอ	ถึง	มี	สัก
ตา	จะ	ไม่	ถึง	มี	สัก

hok ⁵	lo:y ⁵	cet ¹	lo:y ⁵	ni: ³	ka: ⁵
หก	ลือ	เจ็ด	ลือ	นี่	กา
หก	ลือ	เจ็ด	ลือ	(นี่)	กระมัง

tua ¹	bo: ²	day	nian	ti: ³	hoŋ	nian
ตัว	ขอ	ได้	เรียน	ดี	โฮง	เรียน
เต	ไม่	ได้	เรียน	ดี	โฮง	เรียน

cian	msy	con ¹	cop ¹	me:n ²	ko: ²
เจียง	ใหม่	จน	จบ	แมน	กะ
เจียง	ใหม่	จน	จบ	ไซ	ใหม่

บทประพันธ์

cay ³	la? ⁵	hew	nian	ten ³	te: ²	khe:
ใจ	ละ	เฮา	เรียน	ตั้ง	แต่	เค
ไซ	แล้ว	หัน	เรียน	ตั้ง	แต่	เค

ci:	pay	thəŋ ¹	mo:	hok ²	taw ³	?an ⁴
จ	ไป	ถึง	ม	หก	เท้า	อัน
จ	ไป	ถึง	ม.	หก	เท้า	นั้น

ประกอบ lə:w⁵ tua¹ ma: tɔ:² tɪ:³ nay¹ them¹
 แล้ว ทัว มา ตอ ตึ ไน แถม
 แล้ว เจอ มา ตอ ตึ ไน ถึ

ประกอบ haw pɔ: cop¹ mɔ: hok⁵ haw kɔ:³
 เฮา ปอ จบ มอ หก เฮา กอ
 หั้น ปอ จบ มอ หก หั้น กอ

ma: tɔ:² ho:n hian ma: tɛ:
 มา ตอ โง เหียน มา แถ
 มา ตอ โง เหียน มา แถ

ประกอบ tɔ:n¹ cop¹ ma: tɛ: lə:w⁵ tua¹ kuət²
 ตอน จบ มา แถ แล้ว ทัว กวต
 ตอน จบ มา แถ แล้ว เจอ กวต

wi⁵ cha: kɔ:² kɔ:n² ca?¹ knaw⁴ cu¹ la:
 วิชา กอ กอน จะ เขว กู ลา
 วิชา หรือเปลา กอน จะ เขว กู ลา

บรรจง kuət² ka:² kuət² day³ sak⁵ ๓๐:๓² ?a:tit⁵
 กวต กำ กวต ไค สัก ๓๐ง ขาทิต
 กวต ขี้ กวต ไค สัก ๓๐ง ขาทิตข

ประคอง to:n¹ hian cu² la: tua¹ hu:⁵ sək¹ pen¹
 ทอน เขียน ชู ล่า ทัว หู สัก เป้น
 ทอน เวียน ชู ล่า เทอ หู สัก เป้น

ca²day phoŋ³ haw hu⁵ sək¹ wa:³
 จะ ไค ฟอง เฮา หู สัก ว่า
 อย่างไม่ บ้าง ฝัก หู สัก ว่า

man bo:² men¹ ta?¹ ko:n² no:³
 มั้น บะ เม้น ตะ กอน นะ
 มั้น ไบ เหมียน แค กอน นะ

man ɦa:k kwa:² ta?¹ko:n² cat³ nak⁵
 มั้น บาก กวา ตะ กอน จัก นัค
 มั้น บาก กวาก แค กอน บาก นัค

บรรจง haw ko:³ wa:³ ca?¹ ?an⁴ na?¹ //
 เฮา กอ ว่า จะ ัน นะ ✓
 ฝัก กี่ ว่า อย่างไม่ นะ

man	man:k	kwa: ²	ta ¹	ko:n ²	yaŋ	bo: ²
มัน	มาก	กว่า	ตะ	กอน	ยัง	มอ
มัน	มาก	กว่า	แต่	กอน	ไม่	แต่เท่า

po:	haw	to:n ³	nia ⁵	tua ¹	pen ¹	khon
ปอ	เฮา	ทอง	เบี้ยะ	ตัก	เป็น	คน
ปิ่น	เรา	ทอง	ท่า	ตัว	เป็น	ผู้

nay	?a?nay ¹	?a?naŋ ¹	ko: ³	haw	khon
ใหญ่	อะยัง	อะยัง	ก็	เฮา	คน
ใหญ่	อะไร	อะไร	ก็	เรา	คน

diaw	tha: ⁴	?a:ca:n ¹	bo:k ¹	ya:n ²	diaw
เดียว	ตา	ตาจ่าน	บอก	อย่าง	เดียว
เดียว	ตา	ตาจารย์	บอก	อย่าง	เดียว

thŋ	bo: ²	day ⁴	no: ³
ตั้ง	ม	ไค	เนอะ
ก็	ไม่	ไค	นะ

ปรกของ

to:n ¹	yu: ²	pi: ¹	so:n ²	hu: ⁵	sik ¹	pen ¹
ตอน	อยู่	ปี	สอง	ผู้	สัก	เป็น
ตอน	อยู่	ปี	สอง	ไ	สัก	เป็น

ca ²¹	day	pho ³	//	haw	hu: ⁵	st ¹	wa: ³
จะ	ใจ	หอง		เฮา	ฮู	ศึก	ว่า
ฮวงใจ	ฮาง			ฮัน	ฮู	ศึก	ว่า

man	ko ³	ko ³	key	pay	ta ³	no:y ⁴
มัน	กอย	กอย	เคย	ไป	เตอ	หนอย
มัน	คอย	คอย	เคย	ไป	หือ	นอย

ta ³	no:y ⁴	no: ³
เตอ	หนอย	นอ
หือ	นอย	นอ

บทที่ ๑๑

yu: ²	pi: ¹	st ³	haw	wa: ³	? a? ^๑ ^๒ ^๓ ^๔ ^๕ ^๖ ^๗ ^๘ ^๙ ^{๑๐} ^{๑๑} ^{๑๒} ^{๑๓} ^{๑๔} ^{๑๕} ^{๑๖} ^{๑๗} ^{๑๘} ^{๑๙} ^{๒๐} ^{๒๑} ^{๒๒} ^{๒๓} ^{๒๔} ^{๒๕} ^{๒๖} ^{๒๗} ^{๒๘} ^{๒๙} ^{๓๐} ^{๓๑} ^{๓๒} ^{๓๓} ^{๓๔} ^{๓๕} ^{๓๖} ^{๓๗} ^{๓๘} ^{๓๙} ^{๔๐} ^{๔๑} ^{๔๒} ^{๔๓} ^{๔๔} ^{๔๕} ^{๔๖} ^{๔๗} ^{๔๘} ^{๔๙} ^{๕๐} ^{๕๑} ^{๕๒} ^{๕๓} ^{๕๔} ^{๕๕} ^{๕๖} ^{๕๗} ^{๕๘} ^{๕๙} ^{๖๐} ^{๖๑} ^{๖๒} ^{๖๓} ^{๖๔} ^{๖๕} ^{๖๖} ^{๖๗} ^{๖๘} ^{๖๙} ^{๗๐} ^{๗๑} ^{๗๒} ^{๗๓} ^{๗๔} ^{๗๕} ^{๗๖} ^{๗๗} ^{๗๘} ^{๗๙} ^{๘๐} ^{๘๑} ^{๘๒} ^{๘๓} ^{๘๔} ^{๘๕} ^{๘๖} ^{๘๗} ^{๘๘} ^{๘๙} ^{๙๐} ^{๙๑} ^{๙๒} ^{๙๓} ^{๙๔} ^{๙๕} ^{๙๖} ^{๙๗} ^{๙๘} ^{๙๙} ^{๑๐๐}	man
ฮู	ปี	หือ	เฮา	ว่า	ฮือ	มัน
ฮู	ปี	หนิง	ฮัน	ว่า	อะไร	มัน

may ²	pay	tot ¹	? i: ⁴	na:	ta: ²	pi: ¹
มา	ไป	ทอ	ฮือ	นา	ตา	ปี
ใหม่	ไป	ทอ		นอ	ตา	ปี

wa: ¹	haw	wa: ³	ko y ³	muam ³	noy ³	na ²¹
ฮวง	เฮา	ว่า	กอย	มาน	หนอย	นอ
ฮวง	ฮัน	ว่า	คอย	ฮุก	หนอย	นอ

ปฐะคอง

tua ¹	kat ⁵	wa: ³	cop ¹	le: w ⁵	ca ⁷²	tham
ตัว	กัก	ว่า	จบ	แล้ว	จะ	ทำ
ขอ	กัก	ว่า	จบ	แล้ว	จะ	ทำ

*? a⁷ nan¹
 อ: ๒๕๖
 อพช
 ะไร

ปฐะจจ

haw	wai ³	haw	tha: ⁴	ca ⁷¹	to: ๓ ³	so: n ¹
เฮา	ว่า	เฮา	ถ่า	จะ	คง	สอน
ฉับ	ว่า	ฉับ	ถ่า	จะ	คง	สอน

nan ¹ -	st ¹	le: w ⁵	ne ⁷¹	mi:	ta: ๓	dia w
หนัง -	สี่	แล้ว	นะ	มี	ทาง	เคียว
หนัง -	สี่	แล้ว	(นะ)	มี	ทาง	เคียว

taw ³	? an ⁴
เตา	อัน
เทา	นั่น

ย่นวก ง

บทความเรื่องประเพณีสงกรานต์

pa²¹ we: ni: * soŋ¹ ka:n
ประเพณี สงกรานต์
ประเพณีสงกรานต์

thɛm¹ bɔ:² ki:² wan pi:¹ may² ɔ:³ ca²²
แถม บอ ก็ วัน ปี ใหม่ ก็ จะ
อีก ไม่ ก็ วัน ปี ใหม่ ก็ จะ

ma: thɛŋ¹ le:w⁵ // mɛa³ thɛŋ¹ wan nan⁵ hɛ:n¹
มา ถึง แล้ว เมื่อ ถึง วัน นั้น กาน
มา ถึง แล้ว เมื่อ ถึง วัน นั้น การ

len³ nam⁵ ta:m tha²¹ non¹ hon¹ ta:n pay thɛŋ¹
เลน นำ ตาม ถนน หน ทาง ไป ถึง
เลน นำ ตาม ถนน หน ทาง ไป ถึง

* ย่นออกภาษาออกเสียง ๒ อย่าง คือ pa²¹ we: ni: กับ
pa²¹ phe: ni:

nay	ba:n ⁴	ka: ³	ca: ²	len ³	kan ¹	กั๑๓ ²	mian ³
ใน	บ้าน	ก็	จะ	เล่น	กัน	อย่าง	มาก
ใน	บ้าน	ก็	จะ	เล่น	กัน	อย่าง	สนุก

san	//	pi: ¹	may ²	mi:	wan	sa:n ¹	kan	yu: ²	sa:m ¹
จน		ปี	ใหม่	มี	วัน	สำคัญ	กัน	อยู่	สาม
จน		ปี	ใหม่	มี	วัน	สำคัญ		อยู่	สาม

wan	//	wan	ti: ³	n+u ³	hə: ⁵	wa: ³	wan	sa: ¹ (ca: ¹)
วัน		วัน	ที่	หนึ่ง	สอง	ว่า	วัน	สั่ง
วัน		วัน	ที่	หนึ่ง	เรียก	ว่า	วัน	สั่ง

kha:n ¹	lo: ³	pi: ¹	may ²	khə: ¹	m+ə	n+ə ¹	lam ³
خان	สอง	ปี	ใหม่	ของ	เมือง	เหนือ	เต็ม
خان	สอง	ปี	ใหม่	ของ	เมือง	เหนือ	เริ่ม

ton ³	nay	wan	ni: ⁵	//	khon	thaw ⁴	khon	ke: ²
ต้น	ใน	วัน	นี้		คน	เขา	คน	แก่
ต้น	ใน	วัน	นี้		คน	เขา	คน	แก่

ka: ³	ʔu: ⁴	wa: ³	kh+in	wan	nan ⁵	tua ¹	sa:n ¹	kha:n ¹
ก็	อยู่	ว่า	คืน	วัน	นั้น	ตัว	สั่ง	خان
ก็	กล่าว	ว่า	คืน	วัน	นั้น	ตัว	สั่ง	ขาร

pen ¹	phi: ¹	me: ³	?uy ⁴	ke: ²	ke: ²	mi:	phom ¹
• เป็น	• ผี	• แม่	• อูย	• แก	• แก	• มี	• หม
• เป็น	• ผี	• ผู้หญิง		• แก	• แก	• มี	• หม

kha:w ¹	pu: ⁵	sun ²	bun ²	nu: ²	pha: ⁴	kha:w ¹	hom ²
• ขาว	• ปู่	• สุน	• บุณ	• บุง	• ยา	• ขาว	• หม
• ขาว		(สร้อยคำ)		• บุง	• ยา	• ขาว	• หม

kha:w ¹	pho:m ⁵	tuay	pa: ¹	li: ⁵	wa:n	kr: ³	nu: ³
• ขาว	• พอม	• ตวย	• ป้า	• ลี	• วาน	• ก็	• บุง
• ขาว	• พวม	• ตวย	• ป้า	• ป้า		• ก็	• บุง

pha: ⁴	kha:w ¹	hom ²	kha:w ¹	men ¹	kan ¹	pa:	kan ¹
• ยา	• ขาว	• หม	• ขาว	• เหม็น	• กัน	• ป่า	• กัน
• ยา	• ขาว	• หม	• ขาว	• เหมือน	• กัน	• พา	• กัน

ho:p ²	?aw	sta ⁴	pha: ⁴	kaw ²	kaw ²	tit ¹	tua ¹	lo:y
• หอบ	• เอา	• เสื่อ	• ยา	• เกา	• เกา	• คิด	• ตัว	• ลอบ
• หอบ	• เอา	• เสื่อ	• ยา	• เกา	• เกา	• คิด	• ตัว	• ลอบ

lo:p ³	pay	tam ¹	lam	nam ⁵	pen ¹	phi: ¹	pi: ¹	kaw ²
• สอง	• ไป	• ตาม	• ลำ	• น้ำ	• เป็น	• ผี	• ปี	• เกา
• สอง	• ไป	• ตาม	• ลำ	• น้ำ	• เป็น	• ผี	• ปี	• เกา

ti:³	ca?²	lɔ:ɱ³	pay	//	tua¹	nan⁵	pen⁸	ho:ɱ⁵
ที	จะ	ลอง	ไป		ตัว	นั้น	เป็น	ต้อง
ที	จะ	จาก	ไป		ตัว	นั้น	เรา	เรียก

wa:³	tua¹	saɱ¹	kha:n¹	//	nay	cu?⁵	wan	ni:⁵
ว่า	ตัว	สั่ง	ขาน		ใน	ใจ	วัน	นี้
ว่า	ตัว	สั่ง	ขาน		ใน	ทุก	วัน	นี้

ca:w	ba:n⁴	ta:ɱ	nia¹	thi:¹	wa:³	wan	saɱ¹
จาว	บ้าน	ทาง	เหนือ	ถือ	ว่า	วัน	สั่ง
จาว	บ้าน	ทาง	เหนือ	ถือ	ว่า	วัน	สั่ง

kha:n¹	lɔ:ɱ³	ni:⁵	pen¹	wan	ti:³	ca?²	ɔ:ɱ³
ขาน	ลอง	นี้	เป็น	วัน	ที	จะ	ต้อง
ขาน	ลอง	นี้	เป็น	วัน	ที	จะ	ต้อง

mi:	ka:n¹	pet¹	kwe:t²	ba:n⁴	hɛan	kan¹	pen¹
มี	การ	ปิด	กวาด	บ้าน	เขื่อน	กัน	เป็น
มี	การ	ปิด	กวาด	บ้าน	เขื่อน	กัน	เป็น

ka:n¹	ñey²	pɛa³	lɔ	hap⁵	si²	li?¹	maɱ	kha?⁵	la?⁵	//
กาน	ใหญ่	เมื่อ	ล	ฮับ	สี	ริ	มัง	คะ	ละ	
การ	ใหญ่	เมื่อ	ร	รับ	สี		มงคล			

pat ¹	kwa:t ²	ba:n ⁴	hian	ti: ³	yu: ²	ti: ³	'a: sa' ⁵
ปัก	กวาด	บ้าน	เขื่อน	ตี	อยู่	ตี	อา สะ
ปัก	กวาด	บ้าน	เรือ	ตี	อยู่	ตี	อา

lay ¹	khaw ⁴	khə:n ¹	khian ³	cay ⁵	pha: ⁴	phə:n ²	le' ⁵
ไหล	ขวาน	ของ	เคื่อง	ใจ	ฆ่า	ยอน	และ
สัย	ขาว	ของ	เคื่อง	ไซ	ฆ่า	ยอน	และ

sa' ¹	kaw ³	dam	hua ¹	//	khon	thaw ⁴	khon	ke: ²
สะ	เกา	ดำ	หัว		คน	เตา	คน	แก
	สะยม				ผู้ใหญ่			

law ³	hə: ⁴	faŋ	wa: ³	te: ²	ko:n ¹	ma:n	ma:	ni: ⁵
เล่า	ฮือ	ฟัง	ว่า	แต่	ก่อน	เป็น	มา	นี่
เล่า	ไห	ฟัง	ว่า	แต่	ก่อน	นาน	มา	นี้

po:	ca? ²	thəŋ ¹	wan	saŋ ¹	khə:n ¹	loŋ ³	ko: ³	pa:
ป่อ	จะ	ถึง	วัน	สัง	ขาน	สอง	ก็	ปา
พอ	จะ	ถึง	วัน	สังขาร		สอง	ก็	พา

kan ¹	kin	pi:n ¹	ci? ⁵	bo:k ²	thop ¹	kan ¹	daŋ
กั้น	ยิง	ปืน	จี	บอก	ทพ	กั้น	ตั้ง
กั้น	ยิง	ปืน	จุก	ประทัด		กั้น	ตั้ง

sa¹ nan² pan² p⁴:n⁵ pay mot¹ // ta³ te:²
 สนั่น นัน ปัน ปัน ไป หมด ตัง แต่
 สนั่น นันไหว ไป หมด ตัง แต่

mta³ kay² khan¹ pay con¹ khwa:y¹ ce:ŋ⁴ //
 เมื่อ ไก่ ขัน ไป จน ขวาย แจง
 เมื่อ ไก่ ขัน ไป จน รุง แจง

cia³ kan¹ wa:³ mta³ day³ nin sia¹ p⁴:n¹
 เชื้อ กัน ว่า เมื่อ ได้ ยิน เสียง ปัน
 เชื้อ กัน ว่า เมื่อ ได้ ยิน เสียง ปัน

sia¹ bo:k² thop¹ le:w³ phi:¹ ha:² phi:¹ ha:y⁵
 เสียง บอก ทบ แล้ว ปี ห่า ปี ฮาย
 เสียง ประทัด แล้ว (ปี ห่า) ปี รวย

le^{๓5} sik² ti:³ pen¹? ap¹ pa^{๑1} maŋ kha^{๑1} la^{๖5} ko:³ tok⁵
 และ สิ่ง ที่ เป็น อับ ประ มัง คะ ละ ก็ ตก
 และ สิ่ง ที่ เป็น อับมงคล ก็ ตก

cay¹ ni:¹ pay pho:m⁵ kap¹ pi:¹ kaw² ts:²
 ใจ หึน ไป พอม กับ ปี เก่า แต่
 ใจ หึน ไป พรอม กับ ปี เก่า แต่

diaw¹ ni:⁵ bo:² mi:¹ ls:w⁵ // wan ni:⁵ len³ nan⁵
 เคยว นี้ บอ มี แลว วัน นี้ เสน นำ
 เคยว นี้ ไม่ มี แลว วัน นี้ เสน นำ

kan¹ bo:² po: nak⁵ taw³ day tɛa³ // wan hua¹ thi:
 กัน บอ ปอ นั้ก เต้า ไค เตื้อ วัน หัว ที
 กัน บัง ไม่ มากเท่าไรนั้ก วัน แรก

pen³ ho:ŋ⁵ wa:³ wan ean¹ kha:n¹ lo:ŋ³ //
 เป็น ฮอง ว่า วัน ฮัง ขาน ลอง
 เป็น ใว ว่า วัน ฮังขาว ลอง

wan to:² pay pen³ ho:ŋ⁵ wan naw³ // mi:
 วัน ต่อ ไป เป็น ฮอง วัน เน่า มี
 วัน ต่อ ไป ใว ใว เรียบก วัน เนาว มี

pa¹ we: ni: thi:¹ kan¹ ña:ŋ³ kheŋ³ khat⁵ nay
 ป่า เว นี้ ฮือ กัน อย่าง เคง คัด ใน
 ป่า เว นี้ ฮือ กัน อย่าง เคง ักัด ใน

sa¹ may¹ ko:n² wa:³ nay wan ni:⁵ ca² ka:w²
 ส้มย ก่อน ว่า ใน วัน นี้ จะ กาว
 ส้มย ก่อน ว่า ใน วัน นี้ จะ กลาว

kam	na:p ²	kam	kha:y	ca ²	da: ²	ca ² ¹	ceŋ ³	kan ¹
กำ	หนาบ	กำ	คาบ	จะ	ดา	จะ	แจง	กัน
กำ	หนาบ	กำ	คาบ	จะ	ดา	จะ	แขง	กัน

bo: ²	day ³	//	mɛa ³	tham	pay	le:w ⁵	ca ²	day ³
บอ	ได		เมื่อ	ท่า	ไป	แล้ว	จะ	ได
ไม่	ได้		เมื่อ	ท่า	ไป	แล้ว	จะ	ได้

hap ⁵	kho ⁵	lɛaŋ ³	nak ⁵	//	nay	wan	ni: ⁵
ฮับ	เคาะ	อย่าง	นัก		ใน	วัน	นี้
ฮับ	เคาะห	อย่าง	มาก		ใน	วัน	นี้

ta:m ¹	pa ¹	we: ni:	khon:	mɛaŋ	le:w ⁵	pen ¹	wan
ตาม	ปะ	เว นี้	คน	เมือง	แล้ว	เป็น	วัน
ตาม	ประเพณ		คน	เมือง	แล้ว	เป็น	วัน

da:	khɛ:	wan	ta ¹	tiam	khaw ³	pa: ¹	?a: ha:n ¹
ดา	คือ	วัน	ตะ	เคียม	เขา	ป่า	อา หาน
ดา	คือ	วัน	ตระเคียม	ชาว	ปลา		อาหาร

som ⁴	su:k ²	lu:k ³	wan	sam ¹	lap ¹	ca ¹	?aw	pay
สม	สูก	สูก	หวาน	สาม	หลั	จะ	เอา	ไป
	บลไม่			สำหรับ		จะ	เอา	ไป

tham	bun	wan	that ¹	ma:	//	no:k	ca:k	ca? ²
ท่า	บุญ	วัน	ถัด	มา		นอก	จาก	จะ
ท่า	บุญ	วัน	รุ่ง	ขึ้น		นอก	จาก	จะ

sɛ: ⁵	khaw ³	pa: ¹	? a: ha:n ¹	le:w ⁵	yaŋ	sɛ: ⁵
ซื้อ	ข้าว	ป่า	อา หาน	แล้ว	ยัง	ซื้อ
ซื้อ	ข้าว	ปลา	อาหาร	แล้ว	ยัง	ซื้อ

tun (thon)	sam ¹	lap ¹	pak ¹	ce: di:	sa:y	//
ตุง (ธง)	สาม	หลับ	ปัก	เจ	ดี	ชาย
ธง		สำหรับ	ปัก	เจ	ดี	ทราย

ba:ŋ	phoŋ ³	ko: ³	sɛ: ⁵	nok ⁵	sɛ: ⁵	pa: ¹	pen ¹
บาง	พอง	ก็	ซื้อ	นก	ซื้อ	ป่า	เป็น
บาง	คน	ก็	ซื้อ	นก	ซื้อ	ปลา	เป็น

pen ¹	?aw	pay	po:y ²	pen ¹	ka:n ¹	soŋ ¹	khɛ? ⁵
เป็น	เอา	ไป	บ่อย	เป็น	กาน	สง	เคาะ
เป็น	เอา	ไป	บ่อย	เป็น	การ	สง	เคาะ

sɛ:p ²	na:m	kan ¹	tuay	//	ka:t	nay	to:n ¹
สืบ	นาม	กัน	ทวย		คาด	ใน	ตอน
สืบ	นาม	กัน	ทวย		ตลาด	ใน	ตอน

ca:w⁵ wan ni:⁵ ca:n khik⁵ khak⁵ l⁵a wan day
 จาว วัน นี้ จึง คัก คัก เหลือ วัน ใจ
 เขา วัน นี้ จึง คัก คัก กว่า วัน ใจ

khaw⁴ kho:n¹ kha:y dip¹ kha:y di: than⁵ ti:³
 ขาว ของ ขาบ คีบ ขาบ คี หัง คี
 ขาว ของ ขาบ คีบ ขาบ คี หัง คี

mi: la: ka: pe:n kwa:² pok⁵ ka² ti² than ma¹ da:
 มี ลา กา แพง กว่า ปก ละ คี ทำ มะ คา
 มี ราคา แพง กว่า ปกติ ธรรมดา

them¹ pho² th¹ wan phuk³ ni:⁵ ca² ha:¹
 แثم เพราะ ถึง วัน พุก นี้ จะ หา
 อีก เพราะ ถึง วัน พุ่ง นี้ จะ หา

khon ma: si:⁵ kho:n¹ bo:² mi: lo:y // ka:t
 คน มา ชื่อ ของ บ่อ มี เลย กาด
 คน มา ชื่อ ของ โม่ มี เลย ตลาด

ca¹ pit¹ kan¹ mot¹ // la¹ ca:k² pik⁵
 จะ ปิด กัน หมด หลัง จาก ปัก
 จะ ปิด กัน หมด หลัง จาก กั๊ว

ca:k ²	ka:t ²	le:w ⁵	cu ⁵	khon	ko: ³	ca ²	yu: ²
จาก	ภาค	แล้ว	จู่	คน	ก็	จะ	อยู่
จาก	ภาค	แล้ว	ทุก	คน	ก็	จะ	อยู่

kap ¹	ba:n ⁴	cuay ³	kan ¹	ta ¹	tiam	khaw ⁴	pa: ¹
กับ	บ้าน	จับ	กัน	ตะ	เต็ม	เข้า	ป่า
กับ	บ้าน	ช่วย	กัน	ตะ	เตรียม	เข้า	ปลา

?a: ha:n ¹	sem ¹	lap ¹	ka:n ¹	tham	bun	//	mu: ² haw
อา หาน	สำ	หลับ	กาน	ท่า	บุญ		หมู่ เฮา
อาหาร	สำหรับ		การ	ท่า	บุญ		พวกเรา

khon	m ¹ taŋ	cu ¹	la ¹ ŋ	ka:	h ¹ an	ti: ³	pen ¹
คน	เข้า	จู่	หลัง	กา	เลื่อน	ดี	เป็น
ชาวเมือง		ทุก	บ้าน		เวียน	ที่	เป็น

phut ⁵	tha ⁵	sa: ¹	sa ²	nik ⁵	ka ⁷	con	ca ¹	wun ³	wa ⁵
พุทธ	ทะ	สา	สะ	นิ	กะ	ชน	จะ	จุ่ม	วะ
พุทธ			สาสนิกชน				จะ	จุ่ม	

wun ³	wa:y	yu: ²	kap ¹	ka:n ¹	tiam	tham	bun	ho: ⁵
จุ่ม	วาย	อยู่	กับ	กาน	เต็ม	ท่า	บุญ	ฮอง
จุ่มวาย		อยู่	กับ	การ	เตรียม	ท่า	บุญ	เวียง

wa: ³	ta:n	khan ¹	khaw ⁴	ti: ³	wat ⁵	nay	wan
ว่า	ตาน	ขัน	เข้า	ติ	วัด	ใบ	วัน
ว่า	ทาน	ขัน	เข้า	ท	วัด	ใบ	วัน

that ¹	ma:	taŋ	nan ⁵	//	po:	daet ²	ʔo:n ²	lom
ถัด	มา	ถัง	นัน		โป	แดต	ออน	ลม
รุ่ง	ขัน	หัง	นัน		พอ	แดต	ออน	

tok ¹	mm: ²	khon	m̄aŋ	t̄ŋ	ca:y	ñiŋ ¹	ko: ³	ca ²
ตก	หมู	คน	เมือง	ตั้ง	จาย	หญิง	ก็	จะ
		ชาวเมือง		หัง	ชาย	หญิง	ก็	จะ

tht: ¹	khan ¹	nam ⁵	phoŋ ³	thuay ⁴	saŋ ¹	ka ¹	si: ¹	phoŋ ³
ถือ	ขัน	น้ำ	พอง	ด้วย	สัง	กะ	สี	พอง
ถือ	ขัน	น้ำ	บาง	ขัน	อคูมเนียม			บาง

khan ¹	ʔo:n	phoŋ ³	ʔo:k ²	ba:n	pay	khon ¹	sa:y
ขัน	เงิน	พอง	ออก	บ้าน	ไป	ชน	ชาย
ขัน	เงิน	บาง	ออก(ค)	บ้าน	ไป	ชน	ทราย

khaw ³	wat ⁵	//	to:n ¹	ni: ⁵	le ¹	ka:n ¹	len ³	nam ⁵
เข้า	วัด		ตอน	นี้	แหละ	กาน	เลน	น้ำ
เข้า	วัด		ตอน	นี้	แหละ	การ	เลน	น้ำ

muan³ ts:⁵ ts:⁵ // ti:³ ciay may² ko:³
 ม่วน แต่ แต่ / ที่ เชียง ใหม่ ก็
 สุกสนาน อย่างยิ่ง เชียงใหม่ ก็

pa: kan¹ lon nam¹ piŋ tat¹ ti:n¹ khua¹
 ปา กัน ลง นำ ปิง ตัด ตัน ชั่ว
 พา กัน ลง นำ ปิง ตรง เียง สพาน

na² va² lat⁵ // ti:³ han⁴ ca² nan³ pay
 นะ วะ ลัก / ที่ ฮั่น จะ แน่น ไป
 นวักัน ที่ นั้น จะ บัด เบียด ไป

tuay phu:³ khon li:k² kan¹ men¹ kap¹ ca²
 ทวย ผู้ คน หลีก กัน เหมือน กับ จะ
 ทวย ผู้ คน หลีก กัน เหมือน กับ จะ

bo:² day³ // sa:t² kan¹ nua pay mot¹ //
 บ่อ ไค่ / สาด กัน นัว ไป หมด //
 บ่อ พัน / สาด กัน บุง ไป หมด

bo:² hu:⁵ wa:³ phay¹ pen¹ phay¹ // pa:³ ca:y
 บ่อ หู่ ว่า ไย เป้น ไย / ป่า ช้อ จาย
 บ่อ หู่ ว่า ไคร เป้น ไคร / ผู้ชาย

hot¹ mɛ:³ n̄iŋ mɛ:³ n̄iŋ hot¹ pɔ:³ ca:y // cu² 1
 หค แม่ บิง แม่ บิง หค ป้อ จาบ ู้
 รค ผู้หญิง ผู้หญิง รค ผู้ชาย หุก

khon pia¹ cum³ pay tɛŋ tua¹ // bo:² mi:
 คน เปียะ จุ่ม ไป ทิง ตัว บ่อ มี
 คน เปียก จุ่ม ไป ทัง ตัว โม่ มี

phay¹ say² sɛ̄a⁵ hɛ:ŋ⁴ sak⁵ khon //
 ไย ใส เสื่อ แห้ง สัก คน
 ไคร ใส เสื่อ แห้ง สัก คน

wan to:² pay pen¹ wan pha¹ n̄a: wan // mu:² haw
 วัน ค้อ ไป เป็น วัน ย ญา วัน หมู เส่า
 วัน ค้อ ไป เป็น วัน พญา วัน พวกเรา

khon mɛ̄aŋ thɛ:¹ wa:³ wan ni:⁵ tat¹ kap¹
 คน เมือง ทือ ว่า วัน นี ตัด กั๊บ
 ชาวเมือง ทือ ว่า วัน นี ตรง กั๊บ

tha¹ lɛ:ŋ⁴ sok¹ pi:¹ may² // to:n¹ caw⁵ ca² 2
 เต ลิง สก ปี่ ใหม่ ก่อน เจ้า จะ
 เตลิงสก ปี่ ใหม่ คอน เจ้า จะ

?aw	sam ¹	lap ⁵	kap ¹	khaw ⁴	khian ³	tham	bun	tham
เอา	สาม	ลับ	กับ	เขา	เคื่อง	ท่า	บุญ	ท่า
เอา	สาม	กับ	กับ	ชาว	เคื่อง	ท่า	บุญ	ท่า

ta:n	pay	tham	bun	?u ¹	thit ⁵	sa ¹	pha ¹	la: ni ⁵
ตาม	ไป	ท่า	บุญ	อุ	ทิส	สะ	มะ	ลา นิ
ตาม	ไป	ท่า	บุญ	อุทิศ				มลาณิสงค์

soŋ ¹	pay	ho:t ³	na:ti ¹	pi: ³	no:ŋ ⁵	ti: ³	luaŋ ³
สง	ไป	ออก	ญา - ทิ	พี	นอง	ตี	ลาว
	ไป	ยัง	ญาทิ	พี	นอง	ตี	ลาว

lap ⁵	dap ¹	khan ¹	pay	le:w ¹	//	tham	bun	set ¹
ลับ	ดัม	ขัน	ไป	แล้ว		ท่า	บุญ	เส็ด
ลับ	ดัม	ขัน	ไป	แล้ว		ท่า	บุญ	เสร็จ

ko: ³	po:y ²	nok ⁵	po:y ²	pa: ¹	ti: ³	wat ⁵	pen ¹
ก็	บ่อย	นก	บ่อย	ป่า	ตี	วัด	แปน
ก็	บ่อย	นก	บ่อย	ปลา	ตี	วัด	แปน

ka:n ¹	so ¹	kho ⁵	sə:p ²	na:m	//	wan	ni: ⁵	ka:n ¹
กาน	สง	เคาะ	สืบ	นาม		วัน	นิ	กาน
การ	สง	เคาะ	สืบ	นาม		วัน	นิ	การ

len³ nam⁵ yan mi: yu:² // tɔ:n¹ ba:y²
 เลน นำ บัง มี อยู่ // ค่อน บ่าย
 เลน นำ บัง มี อยู่ ค่อน บ่าย

ta:m¹ pa² we: ni: mi: kan¹ son¹ nam⁵ pha² caw⁴
 ตาม ประ เว นี มี กาน สง นำ พะ เจา
 ตาม ประเพณี มี การ สงร นำ พระพุทธรูป

le?⁵ tu?¹ caw⁴ ti:³ khon mɔ̃a ɲ nɔ̃a¹ hɔ:⁵ wa:³
 และ ตู เจา ตี คน เมือง เหนือ ฮอง ว่า
 และ พระสงฆ์ ที่ ชาว เมือง เหนือ เรียก ว่า

pen¹ ka:n¹ dam hua¹ // pa² we: ni: dam
 เป็น กาน คำ หัว ประ เว นี คำ
 เป็น การ คำหัว ประเพณี คำ

hua¹ nan⁵ mi: dɔ:k may⁵ thu:p² (tu:p²) thian(tian)
 หัว นั้น มี ดอกไม้ รูปเทียน
 หัว นั้น มี ดอกไม้ รูปเทียน

ma:k² pu: miəŋ⁴ sɛa may² pha:⁴ may² som⁴ su:k²
 หมาก ฟู เมียง เสือใหม่ ย่า ใหม่ ส้ม ลูก
 หมาก ฟู เมียง เสือใหม่ ย่า ใหม่ ผลไม้

lu:k² wa:n¹ // phu:³ no:y⁵ pay dam hua¹ phu:³ ñay²
 ลูก หวาน ผู้ นอย ไป คำ หัว ผู้ ใหญ่
 ผู้ นอย ไป คำหัว ผู้ ใหญ่

khə:¹ kha¹ ma: le⁵ phu:³ ñay² khə:¹ ʔa¹ ho:¹
 ขอ ขะ มา และ ผู้ ใหญ่ ขอ อะ โห
 ขอ ขมา และ ผู้ ใหญ่ ขอ อโห

si¹ hɛ:⁴ // lew⁵ kə:³ hɛ:⁴ si:n¹ hɛ:⁴
 สี ฮื่อ แล้ว ก็ ฮื่อ สีน ฮื่อ
 สี ให้ แล้ว ก็ ให้ สีล ให้

po:n hɛ:⁴ ʔa: yu⁵ man³ khwan¹ ñɛ:¹ //
 ปอน ฮื่อ อา ยู มั่น ขวัน ปิน
 พร ให้ อา ยู มั่น ขวัญ ปิน

nam⁵ ti:³ pay dam hua¹ ka: wa:³ cay⁵ hot¹
 นำ คี ไป คำ หัว กา ว่า ใจ หค
 นำ ที ไป คำหัว หรือ ไซ รค

phu:³ ñay² kə:³ cay⁵ nam¹ som⁴ po:y² kan¹ //
 ผู้ ใหญ่ ก็ ใจ นำ ส้ม ป่อย กัน
 ผู้ ใหญ่ ก็ ไซ นำ ส้ม ป่อย กัน

wan pa:k² pi:¹ wan ni:⁵ ma:y¹ thɔ̃:¹ wan kaw⁵
 วัน ปาก ปี วัน นี้ หมายถึง ถึง วัน เก้า
 วัน ปาก ปี วัน นี้ หมายถึง ถึง วัน ต้น

wan le:k³ kho:ɯ¹ pi:¹ may² // pen¹ wan
 วัน แลก ของ ปี ใหม่ เป็น วัน
 วัน แรก ของ ปี ใหม่ เป็น วัน

to:ɯ³ dam hua¹ ɲa: ti¹ phu:³ nay² nay
 ทอง คำ หัว ญา ตี ผู้ใหญ่ ใน
 ทอง คำหัว ญาตี ผู้ใหญ่ ใน

kha² ku:n¹ kho:ɯ¹ ton¹ // mo:k³ ta:¹ wan le:ɯ
 ขะ กุ่ม ของ ต้น // นอก คำ วัน แลก
 กระจุก ของ คน ประมาณ เวลาเป็น

ca² han¹ kha² buan dam hua¹ tiaw pay su:²
 จะ หั้น ขะ บวน คำ หัว เตียว ไป ผู้
 จะ เห็น ขบวน คำหัว เดิน ไป ผู้

hɛan ɲa: ti² phu:³ nay² pen¹ sen⁴ pen¹ sa:y¹ //
 เขื่อน ญา ตี ผู้ใหญ่ เป็น เส้น เป็น สาย
 บ้าน ญาตี ผู้ใหญ่ เป็น หัว เป็น แถว

suan² ma:k² ca² dam hua¹ ña: ti¹ phu:³ thaw⁴ phu:³
 ส่วน มาก จะ คำ หัว ญา ทิ ผู้ เฒ่า ผู้
 ส่วน มาก จะ คำหัว ญาทิ ผู้มีอายุ

ke:² nay kha¹ ku:n¹ con¹ thua³ (tua³) then¹ kan¹ ko:n²
 แก่ ใน ชะ กูน จม หัว ถึง กั้น กอน
 ใน กระจุก จม หัว ถึง กั้น กอน

wan to:² pay pen¹ wan pa:k² dian //
 วัน ต่อ ไป เป็น วัน ปาก เดือน
 วัน ต่อ ไป เป็น วัน ปาก เดือน

wan ni:⁵ pen¹ wan dam hua¹ khu: ba: ?a: ca:n¹
 วัน นี้ เป็น วัน คำ หัว ญ บำ อา งาน
 วัน นี้ เป็น วัน คำหัว ญ บำ อาจารย์

ka: wa:³ phu:³ ti:³ haw khaw lop⁵ nap⁵ thi:¹ //
 กา ว่า ผู้ ทิ เขา เล่า สม นัย ถือ
 หรือ ผู้ ทิ เขา เล่าพ นัยถือ

pen¹ wan le:m³ ton³ khov:¹ pi:¹ may² //
 เป็น วัน เล่ม ต้น ของ ปี ใหม่
 เป็น วัน เริ่ม ต้น ของ ปี ใหม่

ɔ:n⁵ ca:k wan ni:⁵ pay lɛ:p⁵ ko:³ ca?²
 ไปน จาก วัน นี้ ไป แล้ว ก็ จะ
 พน จาก วัน นี้ ไป แล้ว ก็ จะ

ñia⁵ ka:n¹ tha:m pok⁵ ka¹ ti¹ to:³ pay //
 เบียะ กาน ตาม ปก กระ ตี ต่อ ไป
 ห้างาน ตาม ปกติ ต่อ ไป

soŋ¹ ka:n ka: wa:³ pi:¹ may mi: nay ña⁵ dan
 สง กาน กา ว่า ปี ใหม่ มี นัย ยะ ดัง
 สงกรานต์ หรือ ปี ใหม่ มี นัย ดัง

ti:³ day³ ʔu:⁴ ma: hɛ:⁴ fan sian⁴ sut¹
 ตี ไค อู มา ฮื่อ ฟัง เสี่ยง สุก
 ที่ ไค กลาว มา ให้ ฟัง สิ้น สุก

loŋ we: la: phiaŋ thaw³ ʔi:⁴
 ลง เว ลา เพียง เคา อื่อ
 ลง เวลา เพียง เทาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จ.จ.ส. (นามแฝง) พจนานุกรมภาษาภาคเหนือ โรงพิมพ์ -

อักษรสัมพันธ์ ๒๕๕๔

จดหมายเหตุ เสด็จเยือนภาคต่อฝ่ายเหนือและนครเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๔๖๕

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ๒๕๖๐

คำพระราชทานภาพ สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยา อู่ยาม -

พระพุทธเจดีย์ องค์การเจ้าของอุรุกกา ๒๕๐๓ ๒ เล่ม

_____ ไพบพพะมา ฉบับรวมเล่ม พิมพ์ครั้งที่ ๓ อังวิทิตา

[๒๕๐๑]

_____ : ลักษณะการปกครองประ เภศสยามแต่โบราณ โรงพิมพ์ -

โสภณพิพรรฒธนากร ๒๕๓๑

_____ แสดงบรรณานพงษาวดารสยาม โรงพิมพ์อักษรนิติ ๒๕๕๐

เชเดส์ บอช ตำนานอักษรไทย โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร -
๒๔๖๔

ธรรมราชาบุวัก ^{พระ} ~~พร~~ (ผู้ อุดคสีโว) หลักภาษาไทยพ่ายัพ -
ราชบัณฑิตยสถาน ๒๔๐๖

บริหารเทพธานี พระ พงศาวดารชาติไทย โรงพิมพ์บำรุง -
บุญถกิจ ๒๔๕๓

ประชาภิจักรจักร พระยา ผู้แปลและเรียบเรียง พงศาวดารโยนก
โรงพิมพ์กมลสุโขทัย [๒๔๕๐]

ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๑ โรงพิมพ์ไทย ๒๔๕๗

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๒๓ , เรื่องกรุงเก่า พระยาโบราณราชธานินทร์
(พร เกตุอุปถ์) เรียบเรียง โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร -
๒๔๗๔

ประเสริฐ ๑๓ นตร โคลงนิราศหรืออุโฆษ สอดกับต้นฉบับเจียงใหม่ -
พร้อมวิจารณ์ข้อความและศัพท์ สมาคมภาษาและหนังสือ -
แห่งประเทศไทย [๒๕๐๓]

ปรากฏาของบุณฑนราชนคร เรื่องสถาปนาของจังหวัดต่าง ๆ ปรากฏา
เรื่องสถาปนาของจังหวัดเชียงใหม่ แสดงทางวิบูลยฐานะงานเขียน
เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๖๖ หน้า - -
 ๑๓ - ๑๗

พงศาวดารเหนือ และตำนานพระแก้วมรกต เมืองหลวงพระบาง
 โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ร.ศ. ๑๒๑

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๔๕๓ พิมพ์ครั้งที่ ๓
 โรงพิมพ์พระจันทร์ ๒๕๐๒

พระราชพงษาวดาร ฉบับพระราชหัดดเลขา พิมพ์ครั้งที่ ๒
 กับคำอธิบายของพระเจ้านรณรงค์เชอ กรมพระยาคำวรวงศา -
 ญาณ ๗ เล่ม ๑ โรงพิมพ์ไทย ๒๔๕๙

พระราชพงษาวดารฉบับพระราชหัดดเลขา เล่ม ๒ ไม่ปรากฏที่พิมพ์
 ร.ศ. ๑๓๑

เรื่องจามเทวีวงศ์ พงศาวดารหรือภูไทเซบ ทั้งภาษาบาลีแลคำแปล
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ๒๔๖๓

วรมหาบัณฑิต พระ ทักษิณาทิพย์ โรงพิมพ์วิทยาศาสตร์เทคนิค ๒๕๐๒

วัฒนธรรมแห่งชาติ สภา จังหวัดเชียงใหม่ คณะกรรมการ
 ประชาสัมพันธ์และพิมพ์เอกสารการจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ
 ๒๕๐๐

วัฒนธรรมแห่งชาติ สภา จังหวัดเชียงใหม่ คณะกรรมการ
 ประชาสัมพันธ์และพิมพ์เอกสารการจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธ -
 ศตวรรษ ๒๕๐๐

วัฒนธรรมแห่งชาติ สภา จังหวัดลำปาง คณะกรรมการ -
 ประชาสัมพันธ์และพิมพ์เอกสารการจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธ -
 ศตวรรษ ๒๕๐๐

วัฒนธรรมแห่งชาติ สภา จังหวัดลำพูน คณะกรรมการ -
 ประชาสัมพันธ์ และ พิมพ์เอกสารการจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธ -
 ศตวรรษ ๒๕๐๐

ศิลปิน กรม จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย เบื้องตามลำดับอักษร
 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร ๒๕๕๑

ศึกษาธิการ กระทรวง กรมตำรา ภูมิศาสตร์ประเทศไทยสยาม
โรงพิมพ์อักษรนิติ ๒๔๖๔

สงวน โชติสุขรัตน์ ตำนานเมืองเหนือ เชียงใหม่ รัตนากร -
๒๔๔๔ - ๒๔๔๕ ๒ เล่ม

สงวน โชติสุขรัตน์ สารคดีจากลานทอง ประวัติศาสตร์ลานนาไทย
โอเคียบนส์ไตร์ ๒๕๐๓

อนุমানราชชน พระยา นิรุกติศาสตร์ ภาค ๑ - ๒
โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม ๒๔๔๕

[อนุমানราชชน พระยา] เรื่องของชาติไทย โดย
เสฐียรโกเศศ (นามแฝง) มดุงวิทยา ๒๕๐๒

เพลงฉ่อยโคลงวันสมัยโบราณ เสฐียรโกเศศ
(นามแฝง) มดุงวิทยา ๒๔๔๗

อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ของประเทศไทยของราชบัณฑิตยสถาน
[ฉบับพิมพ์โรเนียว]

อุปกิตศิลปสาร พระยา หลักภาษาไทย อักษรวิธี วจิวิภาค
วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์ ไทยวัฒนาพานิช ๒๔๔๕

ภาษาอังกฤษ

Anuman Rajadhon, Phya. Introducing Cultural Thailand in Outline. Thai Culture, New Series, No.1, The Fine Arts Department, Bangkok: B.E. 2503.

Bloch, Bernard and Trager, George L. Outline of Linguistic Analysis. Baltimore: Linguistic Society of America, 1942.

Bloomfield, Leonard. Language. New York: Henry Holt and Company, 1956.

Outline Guide for the Practical Study of Foreign Languages. The Wavery Press, Inc., Baltimore Md: 1942.

Burnay, J. and Coedès, G. " The Origins of the Sukhodaya Script, " The Journal of the Siam Society, vol. XXI, pt. 2, Oct. 1927.

Foongfuang Kruatrachue. Thai and English : A Comparative Study of Phonology for Pedagogical Applications. Ppublished Doctor's Dissertation, Indiana University, 1960.

Gillette, Josephine Anne. Prosodic Features of Bangkok Thai. Master's thesis, Georgetown University, 1955, typed.

Gleason, H.A., Jr. An Introduction to Descriptive Linguistics. New York: Henry Holt and Company, 1956.

Grierson, G.A., comp. and ed. Linguistic Survey of India: Vol. II Mōn - Khm̄er and Siamese - Chinese Families (Including Khassi and Tai) Calcutta: Office of the Superintendent of Government Printing, 1904.

Haas, Mary R. and Heng R. Subhanka. Spoken Thai. New York: Henry Holt and Company, 1945.

Haas, Mary R. The Thai System of Writing. Washington, D.C. American Council of Learned Societies, 1956.

Hall, Robert A., Jr. Linguistics and Your Language. 2nd rev. ed. Garden City, New York: Doubleday & Company, Inc., [1950.]

Hockett, Charles F. A Course in Modern Linguistics.

New York: The Macmillan Company, 1958.

Jones, Daniel. An Outline of English Phonetics, 8th

ed. Cambridge: W. Heffer & Sons Ltd., 1957.

Kerr, A.F.G. "Two 'Lawā' vocabularies", The Journal of the Siam Society vol. XXI, pt. 1, July 1927, (" The Lawā of the Baw Lüang Plateau ")

Nelson, Francis W. The Structure of American English.

New York: The Ronald Press Company, 1958.

Nida, Eugenc A. Morphology^{logy}: The Descriptive Analysis of Words. 2nd. ed., Ann Arbor: University of Michigan Press, 1949.

Pike, Kenneth L. Phonemics: A Teachnique for Reducing Languages to writing. Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1959.

Phonetics: A Critical Analysis of Phonetic Theory and a Technic for the Prachical Description of Sounde. Ann Arbor: The University of Michigan

Press, [1958] (University of Michigan Publications:
Language and Literature, volume XXI)

Pike, Kenneth L. Tone Languages: A Technique for
Determining the Number and Type of Pitch Contrasts
in a Language, with Studies in Tonemic Substitution
and Fusion. Ann Arbor: The University of Michigan
Press, 1956.

Trager, George L., ed. Materials for Phonetics,
Instruction. Washington, 1952. (Mimco.).